

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

POSTAVENIE MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV V ZAHRANIČNOM OBCHODE SR V ROKU 2019

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práca vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek, máp a grafov	4
Zoznam skratiek	6
Úvod.....	7
1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2019.....	8
2 Vývoj vývozu v roku 2019 z pohľadu MSP	10
2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP	11
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov	14
2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP	15
2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ.....	16
2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ	22
2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP	25
2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP	29
2.5 Vlastnícka štruktúra vývozu MSP	32
2.6 Početnosť vyvážajúcich MSP.....	33
3 Vývoj dovozu v roku 2019 z pohľadu MSP	36
3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP	37
3.1.1 Dovoz high-tech tovarov	39
3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP	41
3.2.1 Dovoz MSP z krajín EÚ	42
3.2.2 Dovoz MSP z krajín mimo EÚ	47
3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP	50
3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP	51
3.5 Vlastnícka štruktúra dovozu MSP	53
3.6 Početnosť dovážajúcich MSP.....	54
4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP	57
5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ	58
5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP	60
6 Očakávaná vývoja zahraničného obchodu na Slovensku v roku 2020 v súvislosti s COVID-19.....	62
Záver.....	67
Metodické poznámky	71
Zoznam použitej literatúry.....	74
Prílohy	75

Zoznam tabuliek, máp a grafov**Tabuľky**

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	10
Tabuľka 2: Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2019	15
Tabuľka 3: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	16
Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	22
Tabuľka 5: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019	26
Tabuľka 6: Vývoz MSP podľa sektorov priemyselnej výroby v r. 2019	27
Tabuľka 7: Početnosť vývozcov tovaru v r. 2019 a 2018	33
Tabuľka 8: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2019	34
Tabuľka 9: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	37
Tabuľka 10: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2019	41
Tabuľka 11: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	42
Tabuľka 12: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	47
Tabuľka 13: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019	50
Tabuľka 14: Početnosť dovozcov tovaru v r. 2019 a 2018	55
Tabuľka 15: Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP a podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2019	56
Tabuľka 16: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ	58
Tabuľka 17: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ	60

Mapy

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2019	29
Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v r. 2019	52

Grafy

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2010-2019	8
Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	11
Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2019	11
Graf 4: Komoditná štruktúra vývozu MSP v r. 2019	12
Graf 5: Medziročná zmena a celkový objem vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2019	13
Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v r. 2019	13
Graf 7: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v r. 2019	15
Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ v r. 2019	17
Graf 9: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019/2018	18
Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v r. 2019	19
Graf 11: Komoditná štruktúra vývozu do krajín EÚ v r. 2019	20
Graf 12: Komoditná štruktúra vývozu MSP do 5 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019	21
Graf 13: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2019	23
Graf 14: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2019/2018	23
Graf 15: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2019	24
Graf 16: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do susedných krajín SR v r. 2019/2018	25
Graf 17: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019	26
Graf 18: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze v sektoroch priemyselnej výroby r. 2019	28
Graf 19: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v r. 2019	30
Graf 20: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2019	31
Graf 21: Vlastnícka štruktúra vývozu MSP v r. 2019	32
Graf 22: Veľkostná štruktúra vývozu podľa druhu vlastníctva v r. 2019	33
Graf 23: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2019	34
Graf 24: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2019	34
Graf 25: Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP	35

Graf 26: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019	36
Graf 27: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v r. 2019	36
Graf 28: Komoditná štruktúra dovozu MSP v r. 2019	38
Graf 29: Medziročná zmena a celkový objem dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2019	38
Graf 30: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v r. 2019	39
Graf 31: Medziročný vývoj objemu dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019/2018	40
Graf 32: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v r. 2019	41
Graf 33: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2019	43
Graf 34: Medziročný vývoj objemu dovozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019/2018	43
Graf 35: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v r. 2019	44
Graf 36: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2019	45
Graf 37: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019	47
Graf 38: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2019	48
Graf 39: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v r. 2019	49
Graf 40: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019	51
Graf 41: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2019	52
Graf 42: Vlastnícka štruktúra dovozu MSP v r. 2019	53
Graf 43: Veľkostná štruktúra dovozu podľa druhu vlastníctva v r. 2019	54
Graf 44: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2019	55
Graf 45: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2019	55
Graf 46: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2019	57
Graf 47: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2019	57
Graf 48: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v r. 2018 (podľa krajín EÚ)	59
Graf 49: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2018 (podľa krajín EÚ)	59
Graf 50: Podiel vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2018 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ)	61
Graf 51: Podiel dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2018 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ) ...	61
Graf 52: Mesačný vývoj salda zahraničného obchodu SR (január 2019 – apríl 2020)	63
Graf 53: Porovnanie medziročného vývoja HDP v krajinách EÚ (v stálych cenách)	64

Príloha

Príloha 1: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v r. 2019 (vrátane zahraničných osôb)	75
Príloha 2: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom dovoze v r. 2019 (vrátane zahraničných osôb)	75
Príloha 3: Medziročný vývoj objemu vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019/2018	76
Príloha 4: Zoznam High-tech produktov podľa SITC Rev. 4	77
Príloha 5: Triedy Harmonizovaného systému	79
Príloha 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze komodít v r. 2019	80
Príloha 7: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze komodít v r. 2019	80
Príloha 8: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Nemecka v r. 2019	81
Príloha 9: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Maďarska v r. 2019	81
Príloha 10: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Poľska v r. 2019	81
Príloha 11: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Maďarska v r. 2019	81
Príloha 12: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Rakúska v r. 2019	82
Príloha 13: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Českej republiky v r. 2019	82
Príloha 14: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Nemecka v r. 2019	82
Príloha 15: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Poľska v r. 2019	83
Príloha 16: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Rakúska v r. 2019	83
Príloha 17: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Maďarska v r. 2019	83
Príloha 18: Prehľad vývozu MSP v rámci jednotlivých krajín v roku 19	84
Príloha 19: Prehľad dovozu MSP v rámci jednotlivých krajín v roku 19	85

Zoznam skratiek

b. c	bežné ceny
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domáci produkt
HS	harmonizovaný systém
MSP	malé a stredné podniky
NBS	Národná banka Slovenska
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (z angl. Organisation for Economic Cooperation and Development)
p. b.	percentuálne body
SBA	Slovak Business Agency
SITC	Štandardná medzinárodná obchodná klasifikácia (z angl. Standard International Trade Classification)
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
WHO	(z anglického World Health Organization) Svetová zdravotnícka organizácia
ZO	zahraničný obchod

V zmysle podkapitoly 2.4 a 3.4 – Regionálna štruktúra vývozu/dovozu MSP

BA	Bratislavský kraj
BB	Banskobystrický kraj
NR	Nitriansky kraj
KE	Košický kraj
PO	Prešovský kraj
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZA	Žilinský kraj

Úvod

Vývoj slovenskej ekonomiky vzhľadom na relatívne vysokú úroveň miery vonkajšej otvorenosti hospodárstva do významnej miery súvisí s vývojom na zahraničných trhoch. Vzhľadom na ich vzájomné silné prepojenie to môže so sebou prinášať aj niektoré riziká spojené s externým prostredím.

Malé a stredné podniky (MSP) zohrávajú v slovenskom hospodárstve jednu z kľúčových úloh najmä v oblasti tvorby pracovných miest, tvorby pridanej hodnoty, ako aj v rozvoji regiónov. V roku 2019 dosiahli malé a stredné podniky 73,8 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,2 % na zamestnanosti v hospodárstve SR. Podiel MSP - právnických osôb na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore dosiahol v roku 2019 úroveň 54,9 %.¹ Napriek tomu, v zahranično-obchodnej výmene Slovenska pretrváva dominantné postavenie veľkých podnikov.

Dokument prezentuje postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode Slovenska, ktorý je spracovaný na základe definitívnych údajov o ZO 2019.² Cieľom predloženej štúdie je analyzovať z rôznych perspektív vývoj vývozu a dovozu na Slovensku s hlavným ťažiskom na veľkostnú kategóriu malých a stredných podnikov.

Analýza je rozdelená do siedmych kapitol. Prvá kapitola je venovaná stručnému zhodnoteniu vývoja zahraničného obchodu na Slovensku v roku 2019. Druhá kapitola je zameraná na podrobnejšie analyzovanie vývozu malých a stredných podnikov zo Slovenska (z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov), a to v rámci komoditnej, teritoriálnej, odvetvovej, regionálnej a vlastníckej štruktúry vyvážajúcich podnikov. Podrobnejšou analýzou dovozu v rámci rovnakých štruktúr sa zaoberá tretia kapitola. Štvrtá kapitola sa zameriava na zhodnotenie vývoja salda obchodnej bilancie so špecifickým zameraním sa na malé a stredné podniky. Piata kapitola sa venuje komparatívnej analýze postavenia MSP v zahraničnom obchode SR s postavením MSP v zahraničnom obchode v jednotlivých členských krajinách EÚ. Šiesta kapitola, vzhľadom na mimoriadnosť situácie vyplývajúcej z COVID-19, ako aj na zmenené očakávania týkajúce sa budúceho vývoja zahraničného obchodu, je zameraná na charakteristiku nadchádzajúceho stavu. Ten zmení dovtedy relatívne stabilné očakávania vývoja ZO v roku 2020. V poslednej kapitole je objasnená použitá metodológia tvorby výstupu a princípov zberu sekundárnych údajov o zahraničnom obchode Slovenska.

Dokument *Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2019* bol vypracovaný aj vďaka dátovým vstupom poskytnutých zo Štatistického úradu Slovenskej republiky (Odboru štatistiky zahraničného obchodu).

¹ Zdroj: SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2019.

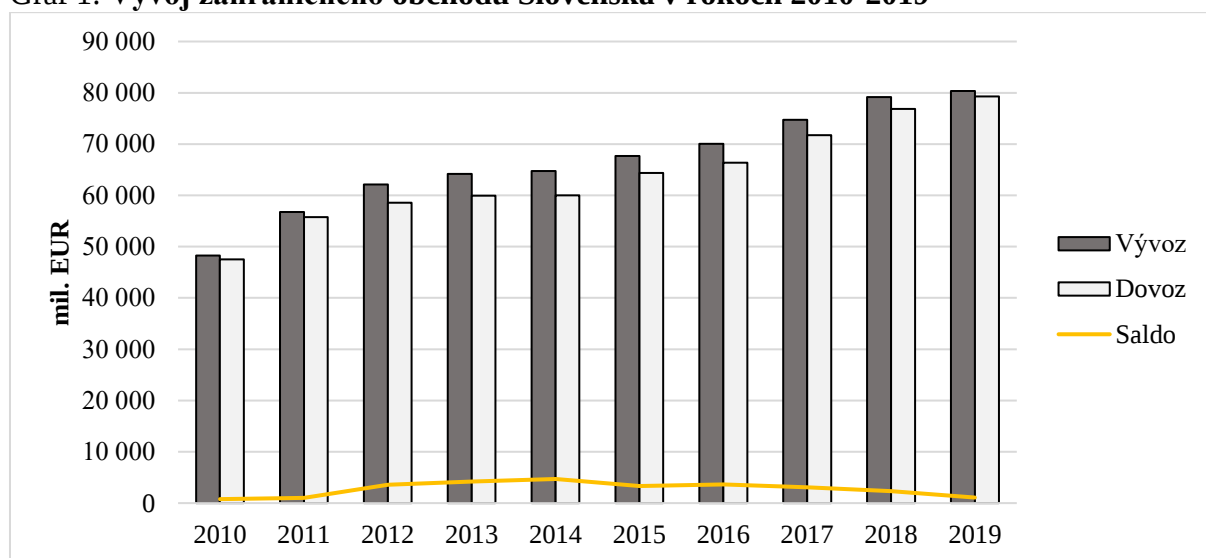
² Pozn.: údaje o MSP uvedené v dokumente *Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2019* sa môžu mierne odlišovať od údajov, ktoré budú uvedené v pripravovanej „Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov a ekonomickej diplomacie SR“. Uvedená skutočnosť vyplýva z charakteru postupov pre vypracovanie predmetných dokumentov. Z tohto dôvodu údaje o MSP boli v uvedených dokumentov spracované v rozdielnom termíne. Bližšie informácie o použitých údajov v predložennom dokumente, týkajúceho sa postavenia MSP v ZO, sú prezentované *Metodické poznámky*.

1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2019

Podľa údajov ŠÚ SR sa celkový vývoz tovaru v roku 2019 zvýšil o 1,5 % v porovnaní s rokom 2018. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz tovarov zo Slovenskej republiky v roku 2019 hodnotu 80 337,7 mil. Eur. V medziročnom porovnaní **vzrástol aj dovoz tovarov o 3,2 %**. **V roku 2019 predstavoval dovoz tovarov** v absolútnom vyjadrení **79 275 mil. Eur**. Vplyvom vývoja dynamiky rastu dovozu v roku 2019 v porovnaní s dynamikou rastu vývozu sa významným spôsobom znížilo saldo zahraničného obchodu.

Saldo zahraničného obchodu bolo v roku 2019 aktívne, v objeme 1 062,6 mil. Eur, pričom ide o pokles v objeme 1 246,8 mil. Eur v porovnaní s rokom 2018 (viac ako dvojnásobný pokles). Z revidovaných údajov ŠÚ SR vyplýva medziročný pokles exportnej výkonnosti ekonomiky (vyjadrený podielom vývozu výrobkov a služieb na HDP v b. c.) o 3,8 p. b., na 92,4 %.³ Dovočná náročnosť (vyjadrená podielom dovozu výrobkov a služieb na HDP v b. c.) sa znížila o 2,3 p. b., na 92,0 %.⁴ V roku 2019 dosiahla otvorenosť slovenskej ekonomiky (vyjadrená ako podiel zahraničného obchodného obratu na HDP v b. c.) 184,5 %.⁵

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2010-2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska tovarovej štruktúry celkového vývozu Slovenska v roku 2019 (podľa tried Harmonizovaného systému) rozhodujúci podiel tvorili:

- vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (32,9 %),
- stroje, prístroje, el. zariadenia (30,7 %)
- základné kovy a výrobky zo základných kovov (9,4 %),
- plasty, kaučuk a výrobky z nich (5,5 %).

Podľa definitívnych údajov Štatistického úradu SR na úrovni kapitol harmonizovaného systému v roku 2019, medziročne najvýraznejšie vzrástol vývoz osobných automobilov a iných motorových vozidiel konštruovaných hlavne na prepravu osôb o 2 001,6 mil. Eur, vzduchových čerpadel alebo výjev, kompresorov a ventilátorov o 163,2 mil. Eur,

³ Podľa revidovaných údajov ŠÚ SR bola vývozná náročnosť v roku 2018 na úrovni 96,2 %.

⁴ Podľa revidovaných údajov ŠÚ SR bola vývozná náročnosť v roku 2018 na úrovni 94,3 %.

⁵ Z predbežných údajov ŠÚ SR.

odstrediviek, vrátane odstredivých sušičiek o 138,3 mil. Eur a elektrických transformátorov, statických meničov a induktorov o 119,9 mil. Eur.

Najvýraznejší pokles vývozu tovarov zaznamenal vývoz telefónnych súprav vrátane telefónov pre celulárnu sieť o 463,2 mil. Eur, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, iných ako surových o 245,7 mil. Eur, monitorov a projektorov, televíznych prijímačov o 232 mil. Eur, plochých valcovaných výrobkov zo železa alebo nelegovanej ocele, valcovaných za tepla o 224,9 mil. Eur a polotovarov zo železa alebo nelegovanej ocele o 171,9 mil. Eur.

Z hľadiska tovarovej štruktúry celkového dovozu Slovenska v roku 2019 (podľa tried Harmonizovaného systému) tvoril rozhodujúci podiel dovoz:

- stroje, prístroje a el. zariadenia (33,1 %),
- vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (17,5 %),
- základné kovy a výrobky zo základných kovov (9,1 %),
- výrobky chemického priemyslu (5,9 %).

Z tovarového hľadiska najvýraznejšie vzrástol v porovnaní s rokom 2018 dovoz častí, súčastí a príslušenstva motorových vozidiel o 1 438 mil. Eur, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, surových o 291,4 mil. Eur a monitorov a projektov, televíznych prijímačov o 154,8 mil. Eur.

Podľa definitívnych údajov ŠÚ SR v roku 2019, z tovarového hľadiska, významne poklesol najmä dovoz telefónnych súprav vrátane telefónov pre celulárnu sieť o 306,1 mil. Eur, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, surových o 291,4 mil. Eur a výrobkov s tekutými kryštálmi o 153,1 mil. Eur.

Z teritoriálneho hľadiska sa v rámci hlavných ekonomických zoskupení **zvýšil vývoz do krajín EÚ o 0,8 %** (tvoril 84,3 % celkového vývozu SR) **a do krajín OECD zhodne o 0,8 %** (na celkovom vývoze SR sa podieľal 87,8 %). Z pohľadu najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska sa v roku 2019 zvýšil vývoz do Nemecka o 0,8 %, Francúzska o 12,3 %, Maďarska o 8,1 %, Spojeného kráľovstva o 10,6 %, a Číny o 24,4 %. Na druhej strane sa v roku 2019 znížil vývoz do Českej republiky o 4,9 %, Poľska a Rakúska totožne o 0,7 %, Talianska o 18,3 %, Spojených štátov amerických o 4,1 % a Ruskej federácie o 5,7 %.

Oproti roku 2018 sa z hľadiska teritoriálnej štruktúry v rámci hlavných ekonomických zoskupení zvýšil dovoz z krajín EÚ o 4,1 % (tvoril 67 % z celkového dovozu) a z krajín OECD o 3,1 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 66,6 %). V rámci najvýznamnejších obchodných partnerov sa zvýšil dovoz z Českej republiky o 2,9 %, Číny o 10 %, Poľska o 7 %, Maďarska o 16,6 %, Francúzska o 17,5 %, Talianska o 3,2 % a Rakúska o 7,5 %. Na druhej strane sa v roku 2019 znížil dovoz z Nemecka o 5 %, Ruskej federácie o 2,4 %, Kórejskej republiky o 4,7 % a Vietnamu o 9,3 %.

V roku 2019 mala Slovenská republika najvyššie aktívne saldo s Nemeckom (4 659 mil. Eur), Francúzskom (2 819,7 mil. Eur), Spojeným kráľovstvom (2 591,9 mil. Eur), Rakúskom (1 961,2 mil. Eur) a Spojenými štátmi americkými (1 577,4 mil. Eur), Poľskom (1 422,9 mil. Eur), Španielskom (1 036 mil. Eur), Talianskom (974,3 mil. Eur), Maďarskom (964,6 mil. Eur), Rumunskom (776,4 mil. Eur) a Českou republikou (765,9 mil. Eur).

Najväčšie pasívne saldo bolo v zahranično-obchodnej činnosti s Vietnamom (4 032,6 mil. Eur), Kórejskou republikou (3 923,7 mil. Eur), Čínou (3 347,6 mil. Eur), Ruskou federáciou (3 028,7 mil. Eur) a Malajziou (475,4 mil. Eur), Japonskom (382,5 mil. Eur) a Tajvanom (378,3 mil. Eur).

2 Vývoj vývozu v roku 2019 z pohľadu MSP

V sledovanom roku 2019 bol zaznamenaný pokles v objeme vývozu malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa objem vývozu MSP znížil o 3,3 % na hodnotu 18 909,9 mil. Eur.⁶ Podiel malých a stredných podnikov na objeme celkového vývozu predstavoval 27,8 %⁷ (o 0,3 p. b. viac ako v roku 2018). Medziročné zníženie objemu vývozu MSP, ktoré bolo v roku 2019 sprevádzané kontrastným rastom podielu malých a stredných podnikov je vysvetlené tým, že medziročný pokles objemu vývozu veľkých podnikov bol výraznejší.

Podľa štruktúry celkového vývozu z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, objem vývozu mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) dosiahol v roku 2019 hodnotu 4 868,8 mil. Eur. Objem vývozu malých podnikov (s počtom zamestnancov 10 až 49) bol na úrovni 4 552,5 mil. Eur, objem vývozu stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) bol na úrovni 8 669,6 mil. Eur a objem vývozu veľkých podnikov (s počtom 250 a viac zamestnancov) predstavoval 46 342,6 mil. Eur.

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu (bez zahraničných osôb)			
	2018	2019		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	Index 2019/2018
Mikropodniky (0-9)	4 653,9	4 868,8	7,5 %	104,6
Malé podniky (10-49)	5 272,7	4 552,5	7,0 %	86,3
Stredné podniky (50-249)	8 776,2	8 669,6	13,3 %	98,8
Veľké podniky (250+)	48 814,1	46 342,6	71,3 %	94,9
MSP (249)	18 702,8	18 090,9	27,8 %	96,7
Imputácia vývozu ⁸	392,4	538,3	0,8 %	
Spolu	67 909,3	64 971,8	100,0%	95,7
Celkový objem vývozu v roku 2018 vrátane vývozu zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	80 337,7		22,5 %	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Grafické znázornenie štruktúry celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov vrátane zahraničných osôb je prezentované v prílohe 1.

V prípade započítania vývozu zahraničných osôb, podiel MSP by v roku 2019 predstavoval 22,5 % na celkovom objeme vývozu. Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v roku 2019 vrátane zahraničných osôb podrobnejšie zobrazuje graf uvedený v prílohe 1.

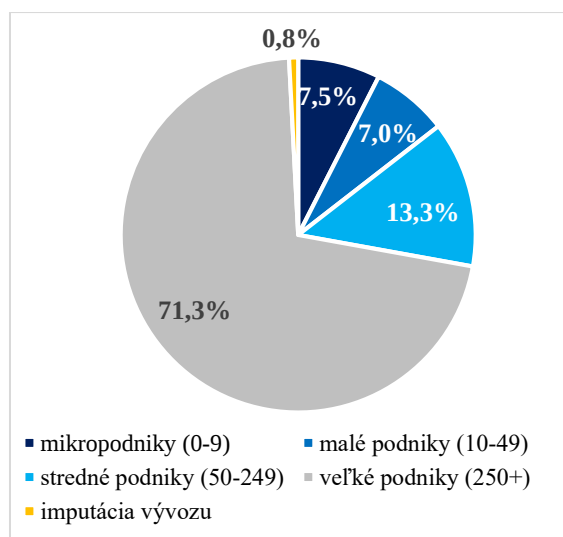
⁶ V zmysle metodiky spracovania je štruktúra vývozu prezentovaná na základe definitívnych údajov ZO, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami. Štatistický úrad SR pristúpil k zásadnej úprave metodiky najmä vplyvom zmien v oblasti obchodu s energiami a vo vykazovaní dát o obchodovaní s námornými loďami a lietadlami. Súčasne sa zmenilo referenčné obdobie pre štatistiku obchodu s nečlenskými krajinami. Dovozy a vývoz bude po novom zahrnutý do mesiaca, v ktorom bolo prijaté colné vyhlásenie. To je zvyčajne mesiac, v ktorom bol tovar prepustený do navrhovaného colného režimu. Všetky zmeny sú v súlade s príslušnou európskou legislatívou.

⁷ Z dôvodu zaokrúhľovania sa môžu percentuálne údaje líšiť od 100% o ±1. Toto upozornenie platí aj pre ďalšie údaje v tomto dokumente.

⁸ V súvislosti so zavedením novej metodiky sa začali do štatistiky zahraničného obchodu imputovať hodnoty vybraných obchodných operácií (pre plyn a elektrinu). Z tohto dôvodu metodika použitá v predchádzajúcich ročníkoch nie je kompatibilná s novou metodikou.

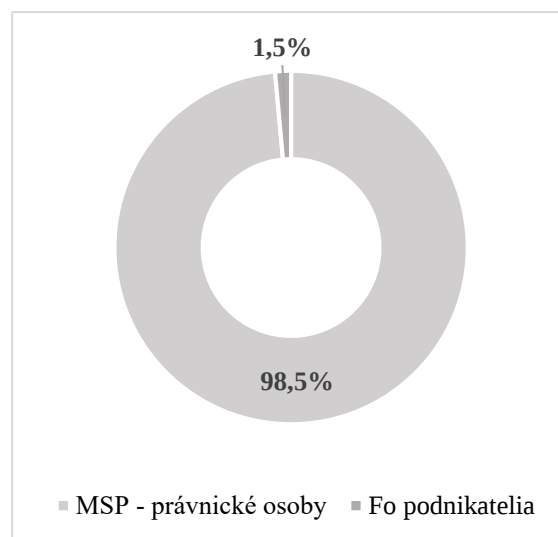
Na celkovej hodnote vývozu malých a stredných podnikov (18 090,9 mil. Eur) mali v roku 2019, podobne ako v roku 2018, rozhodujúci podiel právnické osoby – podniky (98,5%, resp. realizovali vývoz v objeme 17 827,8 mil. Eur). Podiel vývozu fyzických osôb – podnikateľov predstavoval 1,5 % z celkového objemu vývozu MSP, t. j. realizovali vývoz v objeme 263,1 mil. Eur.

Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r.2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu S

S výnimkou mikropodnikov sa znížil objem vývozu vo všetkých ostatných veľkostných kategóriách. Objem vývozu malých podnikov sa medziročne znížil o 720,2 mil. Eur a stredných podnikov o 106,6 mil. Eur. Vo veľkostnej kategórii veľkých podnikov bol medziročne zaznamenaný pokles objemu vývozu o 2 471,5 mil. Eur. V prípade mikropodnikov išlo o medziročné zvýšenie vývozu o 214,9 mil. Eur.

Výrazne nižší podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze oproti ostatným ekonomickým kategóriám (tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť) súvisí aj so skutočnosťou, že malé a stredné podniky obvykle realizujú aj nepriamy vývoz prostredníctvom subdodávok komponentov pre veľké podniky, ktoré následne umiestňujú hotové výrobky na zahraničné trhy.

2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP

Komoditná štruktúra vývozu MSP je charakterizovaná vysokou mierou koncentrácie komoditných skupín. V sledovanom roku 2019 dosiahlo 5 najvýznamnejších komoditných skupín v rámci vývozu malých a stredných podnikov 70,2 % z celkového objemu vývozu MSP.

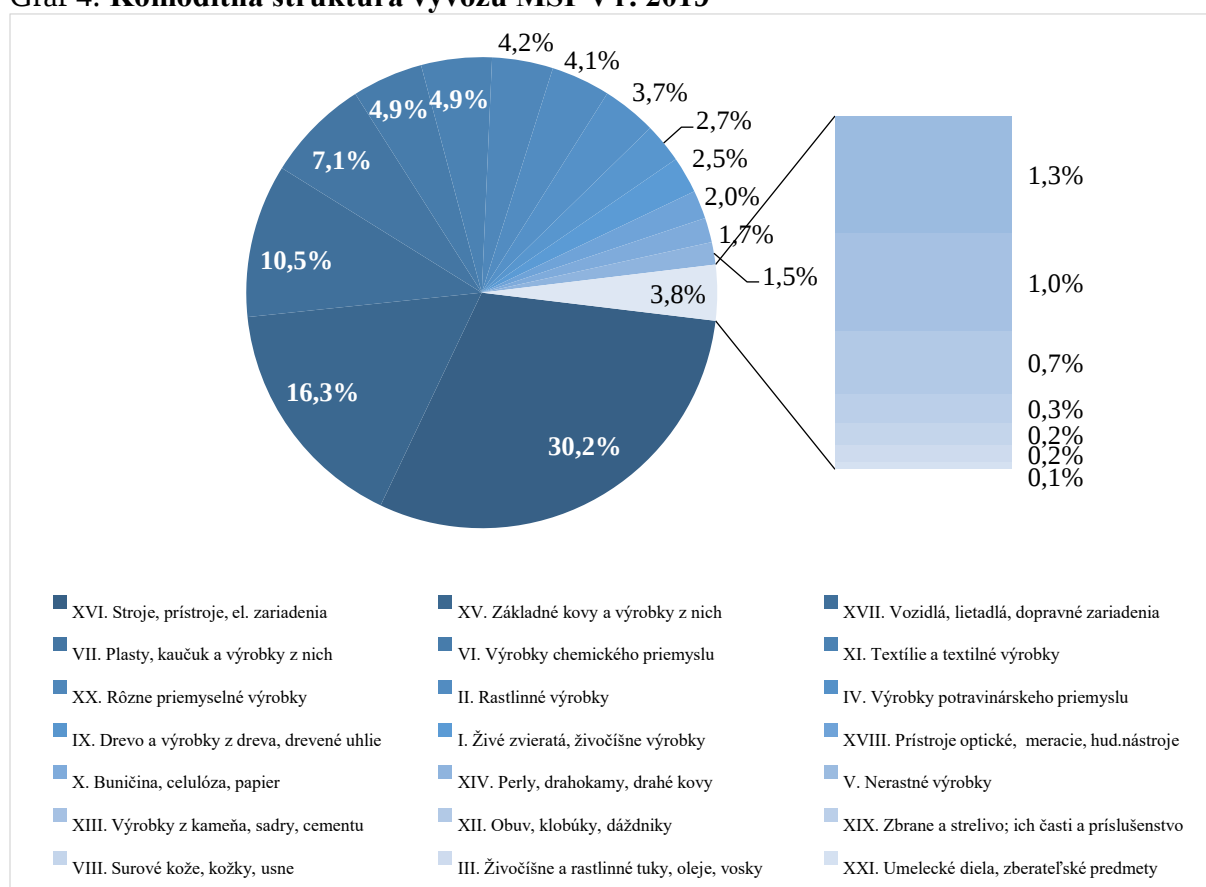
Z pohľadu bližšej špecifikácie komoditnej štruktúry vývozu malých a stredných podnikov dominoval podľa tried harmonizovaného systému **v roku 2019 vývoz strojov, prístrojov, elektronických zariadení.**

Z celkového objemu vývozu MSP ich podiel dosiahol takmer jednu tretinu 30,2 %, resp. v absolútnom vyjadrení bol objem vývozu strojov, prístrojov, el. zariadení na úrovni 5 455,9 mil. Eur. Medzi ďalšie najvýznamnejšie vývozné komodity MSP patrili aj: základné kovy a výrobky z nich (16,3%), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (10,5 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (7,1 %) a výrobky chemického priemyslu (4,9 %).

Medzi ďalšie významné komodity z pohľadu dosiahnutého podielu na objeme vývozu MSP patrili:

- textilie a textilné výrobky 4,9 % (resp. v objeme 877,7 mil. Eur),
- rôzne priemyselné výrobky s podielom 4,2 % (resp. v objeme 752,2 mil. Eur),
- rastlinné výrobky s podielom 4,1 % (resp. v objeme 734,8 mil. Eur),
- výrobky potravinárskeho priemyslu 3,7 % (resp. v objeme 675,4 mil. Eur).

Graf 4: Komoditná štruktúra vývozu MSP v r. 2019

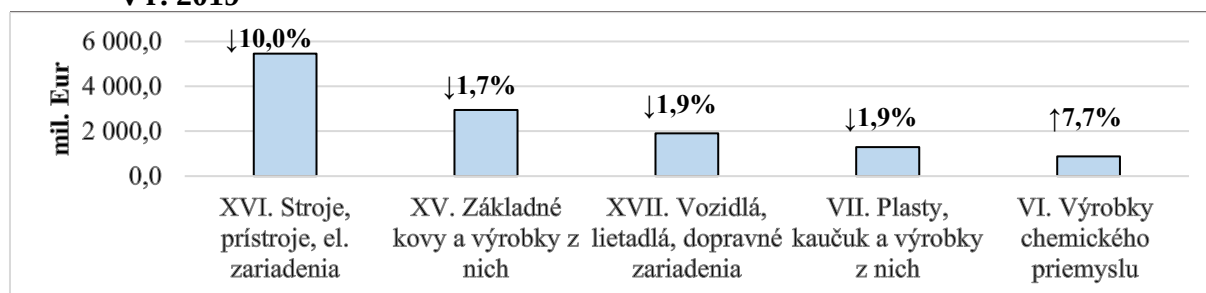

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci porovnania komoditnej štruktúry vývozu MSP, medziročne **najvýraznejšie vzrástol v absolútnej hodnote vývoz textilie a textilných výrobkov** o 319,7 mil. Eur, výrobkov potravinárskeho priemyslu o 77,8 mil. Eur, výrobkov chemického priemyslu o 62,7 mil. Eur a **perly, drahokamy, drahé kovy** o 29,5 mil. Eur. Naopak, v **absolútnej hodnote najvýraznejšie medziročne poklesol vývoz strojov, prístrojov, el. zariadení** o 606,9 mil. Eur, **dreva a výrobkov z dreva, drevené uhlie** o 78,1 mil. Eur, **buničiny, celulózy, papiera** o 59,9 mil. Eur a **nerastných výrobkov** o 51,6 mil. Eur. Oproti roku 2018 sa v rámci vyvázaných komodít najvýraznejšie zvýšil podiel textilie a textilných výrobkov (o 1,9 p. b.). Naopak najvýraznejšie sa znížil podiel strojov, prístrojov, el. zariadení (o 2,3 p. b.).

V Grafe 5 je znázornený medziročný vývoj vývozu piatich najvýznamnejších komodít MSP,⁹ ktorý je charakteristický prerušením rastúcej dynamiky objemu vývozu strojov, prístrojov, el. zariadení (medziročný pokles objemu vývozu o 10,0 %), vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení a plastov, kaučuku a výrobkov z nich (pokles objemu vývozu zhodne o 1,9 %). V roku 2019 bol zaznamenaný aj medziročný pokles objemu vývozu základných kovov a výrobkov z nich (pokles objemu vývozu o 1,7 %). Len v prípade výrobkov chemického priemyslu bol zaznamenaný medziročný rast objemu vývozu MSP o 7,7 %.

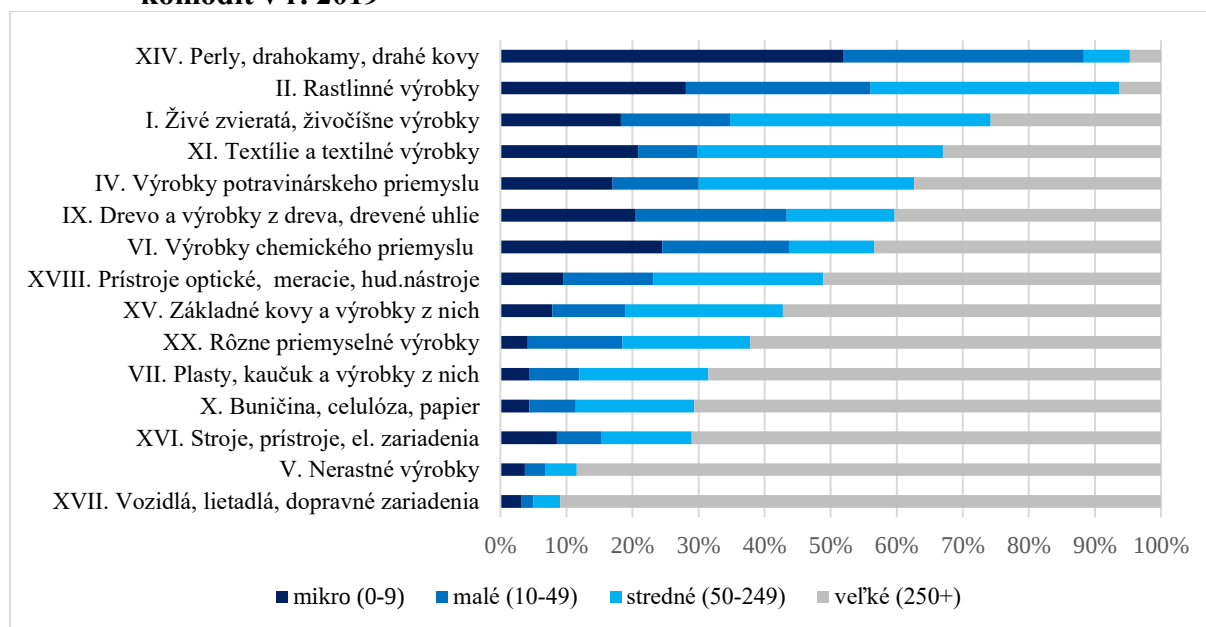
Graf 5 Medziročná zmena a celkový objem vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hľadiska najvýznamnejších vývozných komodít MSP v roku 2019 (Graf 6)¹⁰ zastávali malé a stredné podniky najvýraznejšie zastúpenie na vývoze perál, drahokamov, drahých kovov (95,3 %), rastlinných výrobkov (93,6 %), živých zvierat, živočíšnych výrobkov (74,2 %), textilie a textilných výrobkov (67,0 %), výrobkov potravinárskeho priemyslu (62,6 %), ako aj na vývoze dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia (59,7 %).

Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

⁹ V roku 2019 tvorilo 5 najvýznamnejších komodít 70,2 % z celkového vývozu MSP.

¹⁰ Najvýznamnejšie komodity uvedené v Grafe 6 tvoria 97,5 % z celkového vývozu MSP.

Naopak, v roku 2019 sa v rámci sledovania najvýznamnejších vývozných komodít MSP najmenej podieľali na objeme vývozu vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (9,1 %), nerastných výrobkov (11,6 %), strojov, prístrojov a elektronických zariadení (28,9 %), buničiny, celulózy, papiera (29,4 %) a plastov, kaučuku a výrobkov z nich (31,5 %).

2.1.1 Vývoz high-tech tovarov

Štatistické údaje o obchodnej výmene tovarov s vysokou technológiou (high-tech tovary) patria medzi ukazovatele, pomocou ktorých je možné hodnotiť úroveň znalostnej ekonomiky. Skupina high-tech tovarov sa posudzuje na základe Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 a obsahuje technické produkty, ktorých výroba zahŕňa vysokú intenzitu výskumu a vývoja. Do tejto skupiny sa radia výrobky z nasledovných základných oblastí:

- Elektronika a telekomunikácie,
- Elektrotechnika,
- Farmácia,
- Chémia,
- Letecká technika,
- Neelektrické stroje,
- Vedecké prístroje,
- Výpočtová technika,
- Ostatné high-tech.

V roku 2019 došlo k medziročnému poklesu objemu high-tech vývozu v rámci Slovenska o 1 012,2 mil. Eur, resp. o 14,6 %. Objem vývozu high-tech tovarov¹¹ tak dosiahol v roku 2019 hodnotu 5 924,5 mil. Eur (bez započítania vývozných operácií zahraničných osôb). K medziročnému poklesu objemu vývozu high-tech tovarov najviac prispeli veľké podniky, pričom hodnota objemu vývozu high-tech tovarov veľkých podnikov bola v roku 2019 na úrovni 4 127 mil. Eur (medziročný pokles o 901,9 mil. Eur). Na medziročnú zmenu celkového objemu vývozu high-tech tovarov negatívne vplýval aj vývoj objemu vývozu high-tech tovarov malých a stredných podnikov (medziročný pokles o 283,5 mil. Eur). V sledovanom roku 2019 medziročne vzrástol len vývoz high-tech produktov mikropodnikov (o 173,2 mil. Eur). Celková výška objemu vývozu high-tech tovarov MSP bola v roku 2019 na úrovni 1 907,8 mil. Eur.

V roku 2019 dosiahli na Slovensku malé a stredné podniky 30,3 % podiel na celkovom objeme vývozu high-tech tovarov, pričom ich podiel sa medziročne zvýšil o 2,8 percentuálnych bodov. Z pohľadu štruktúry objemu vývozu high-tech produktov podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, v roku 2019 zastávali mikropodniky 14,4 % podiel (o 4,6 p. b. viac oproti roku 2018). Podiel malých podnikov predstavoval 5,9 % (medziročne pokles o 0,9 p. b.) a stredných podnikov 10,1 %. Medziročný pokles objemu vývozu high-tech produktov stredných podnikov na celkovom objeme vývozu high-tech produktov, vyjadrený v percentuálnych bodoch, bol totožný s poklesom objemu vývozu high-tech malých podnikov, t. j. pokles o 0,9 percentuálnych bodov. Podiel veľkých podnikov bol na úrovni 69,7 %, t. j. medziročný pokles podielu objemu vývozu high-tech produktov na celkovom objeme vývozu high-tech produktov o 2,8 percentuálnych bodov.¹²

¹¹ Podrobnejšie informácie o skupine high-tech tovarov klasifikovaných podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 prezentuje Príloha 4.

¹² Príloha 3.

2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry vývozu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov je naďalej kľúčovým teritóriom vývozu jednotný trh EÚ. Z porovnania teritoriálnej štruktúry jednotlivých veľkostných kategórií podnikov vyplýva, že vývoz do krajín EÚ bol v roku 2019 najvýznamnejší pre mikropodniky, v rámci ktorých podiel vývozu do členských krajín EÚ predstavoval 93,8 % podiel na ich celkovom vývoze.

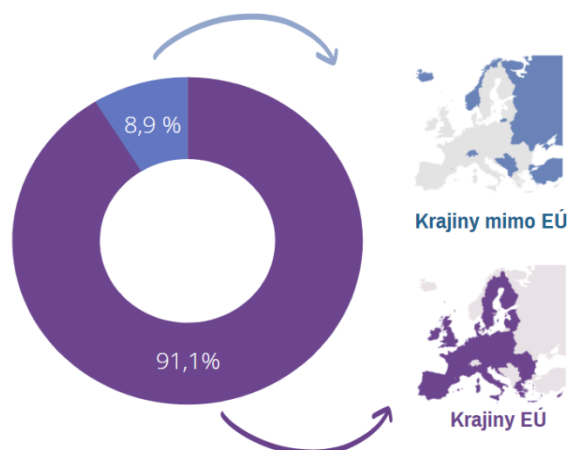
Tabuľka 2: **Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2019**

Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty v mil. Eur			Podiel v %		
	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu
Mikropodniky (0-9)	4 569,1	299,7	4 868,8	93,8 %	6,2 %	100,0%
Malé podniky (10-49)	4 192,7	359,8	4 552,5	92,1 %	7,9 %	100,0%
Stredné podniky (50-249)	7 711,0	958,6	8 669,6	88,9 %	11,1 %	100,0%
Veľké podniky (250 +)	37 936,4	8 406,2	46 342,6	81,9 %	18,1 %	100,0%
MSP (0-249)	16 472,8	1 618,1	18 090,9	91,1 %	8,9 %	100,0%
Imputácia vývozu	538,3	135,1	538,3	74,9 %	25,1%	100,0 %
Spolu	54 812,4	10 159,4	64 971,8	84,4 %	15,6 %	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2019 predstavoval objem vývozu MSP do krajín EÚ 16 472,8 mil. Eur, resp. 91,1 % podiel na celkovom objeme vývozu MSP. V medzioročnom porovnaní sa len nepatrne znížil podiel vývozu MSP do krajín EÚ (o 0,1 p. b. v porovnaní s rokom 2018). Objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ predstavoval 1 618,1 mil. Eur, resp. dosiahol 8,9 % podiel na celkovom objeme vývozu MSP. V rámci veľkých podnikov predstavoval podiel vývozu do krajín EÚ 81,9 % podiel z celkového vývozu veľkých podnikov, resp. hodnota objemu vývozu veľkých podnikov bola na úrovni 37 936,4 mil. Eur v absolútnom vyjadrení a podiel vývozu do krajín mimo EÚ predstavoval 18,1 %, resp. 8 406,2 mil. Eur. Výška celkového objemu vývozu MSP smerujúceho do krajín mimo EÚ je viac ako 2,5 násobne nižšia v porovnaní s celkovou hodnotou objemu vývozu do krajín mimo EÚ veľkých podnikov.

Graf 7: **Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v r. 2019**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z celkového prehľadu zahraničného obchodu uvedeného v prílohe 17 vyplýva, že medzi najvýznamnejších obchodných partnerov slovenských MSP z hľadiska utŕženého podielu na celkovom objeme vývozu MSP patrilo medzi 10 najvýznamnejších z nich: Nemecko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko, Francúzsko, Taliansko, Spojené kráľovstvo, Holandsko a Rumunsko.

Spomedzi obchodných partnerov slovenských MSP (v rámci krajín EÚ a 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ) rástol v roku 2019 najvýznamnejšie objem vývozu do Austrálie, Grécka, Spojených arabských emirátov, Mexika, Luxemburska, Francúzska, Litvy, Chorvátska, Spojeného kráľovstva a Turecka. Medziročný významný rast vývozu do krajín mimo EÚ je z pohľadu potreby diverzifikácie zahraničného obchodu pozitívne hodnotou skutočnosťou.

Medziročné tempo rastu vývozu MSP do krajín EÚ bolo v roku 2019 záporné (-0,2 %), pričom medziročné tempo rastu vývozu MSP mimo krajín EÚ bolo v sledovanom roku 2019 kladné (1,6 %). V prípade veľkých podnikov bolo medziročné tempo rastu vývozu do členských krajín EÚ v roku 2019 záporné (0,4 %). Medziročné tempo rastu vývozu veľkých podnikov do krajín mimo EÚ bolo záporné, na úrovni -1,9 %.

2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ

V roku 2019 predstavoval podiel malých a stredných podnikov 30,1 % na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ, resp. objem vývozu MSP do krajín EÚ predstavoval 16 472,8 mil. Eur. Podiel mikropodnikov na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ predstavoval 8,3 %. Malé podniky sa podieľali na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ 7,6 % a stredné podniky 14,1 %. Podiel veľkých podnikov bol na úrovni takmer 70 %.

Tabuľka 3: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny EÚ			
	2018	2019		Index 2019/2018
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	4 256,7	4 569,1	8,3 %	107,3
Malé podniky (10-49)	4 917,3	4 192,7	7,6 %	85,3
Stredné podniky (50-249)	7 882,1	7 711,0	14,1 %	97,8
Veľké podniky (250 +)	39 784,4	37 936,4	69,2 %	95,4
MSP (0-249)	17 056,1	16 472,8	30,1 %	96,6
Imputácia vývozu	309,8	403,3	0,7 %	
Spolu	57 150,4	54 812,4	100 %	95,9

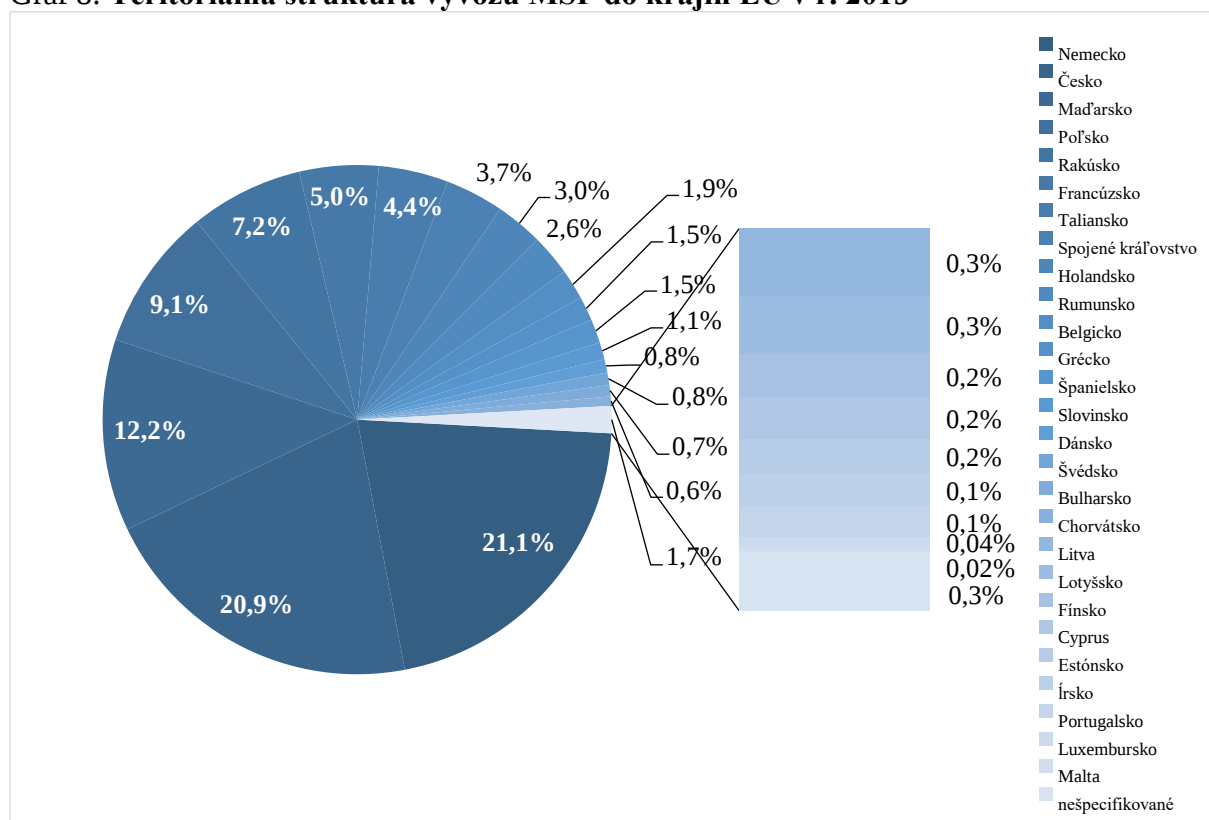
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní bol zaznamenaný nárast objemu vývozu do krajín EÚ len vo veľkostnej kategórii mikropodnikov (o 312,4 mil. Eur). Objem vývozu malých podnikov sa v porovnaní s rokom 2018 znížil o 724,6 mil. Eur a stredných podnikov o 171,1 mil. Eur. Celkovo sa objem vývozu MSP do krajín EÚ medziročne znížil o 583,4 mil. Eur, resp. o 3,4 %. Vývoz veľkých podnikov smerujúcich do EÚ sa medziročne znížil o 1 848 mil. Eur, resp. o 4,6 %.

V roku 2019 dominovalo v teritoriálnej štruktúre vývozu MSP postavenie Nemecka, čím si udržalo pozíciu najvýznamnejšieho vývozného teritória MSP v rámci krajín EÚ. Z Grafu 8 je zrejmé, že v sledovanom roku smerovalo do Nemecka 21,1 % z celkového

vývozu MSP do krajín EÚ (o 2 p. b. menej ako v roku 2018). Druhým najvýznamnejším teritóriom v štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ je Česká republika. V roku 2019 smerovala do Českej republiky viac ako jedna pätina (20,9 %) z celkového objemu vývozu MSP smerujúceho do krajín EÚ. Tretím najvýznamnejším teritóriom MSP z pohľadu krajín EÚ je Maďarsko (12,2 %). Z prehľadu vývoja objemu vývozu do krajín EÚ z hľadiska teritoriálnej štruktúry MSP možno konštatovať, že Nemecko spolu s Českou republikou a Maďarskom patria medzi najvýznamnejších obchodných partnerov spomedzi krajín EÚ. Medzi ďalšie krajiny, ktoré dosahovali v roku 2019 významnejší podiel vývozu MSP do krajín EÚ patrili: Poľsko (9,1 %), Rakúsko (7,2 %), Francúzsko (5,0 %), Taliansko (4,4 %), Spojené kráľovstvo (3,7 %) a Holandsko (3,0 %). Ostatné krajiny EÚ nepresiahli podiel vyšší ako 3,0 %.

Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Medziročný vývoj objemu vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ,¹³ sa v roku 2019 vyznačoval, okrem poklesu absolútnej hodnoty objemu vývozu MSP do Nemecka (o 458,8 mil. Eur resp. o 11,6 %), aj medziročným poklesom objemu vývozu MSP do Talianska (o 131,4 mil. Eur, resp. o 15,3 %) a Rakúska (o 114,3 mil. Eur, resp. o 8,8 %). V ostatnom roku sa najvýraznejšie zvýšil objem vývozu MSP do Maďarska (o 68,4 mil. Eur, resp. o 3,5 %), Francúzska (o 48,3 mil. Eur, resp. o 6,3 %), a Spojeného kráľovstva (o 21,5 mil. Eur, resp. o 5,1 %).

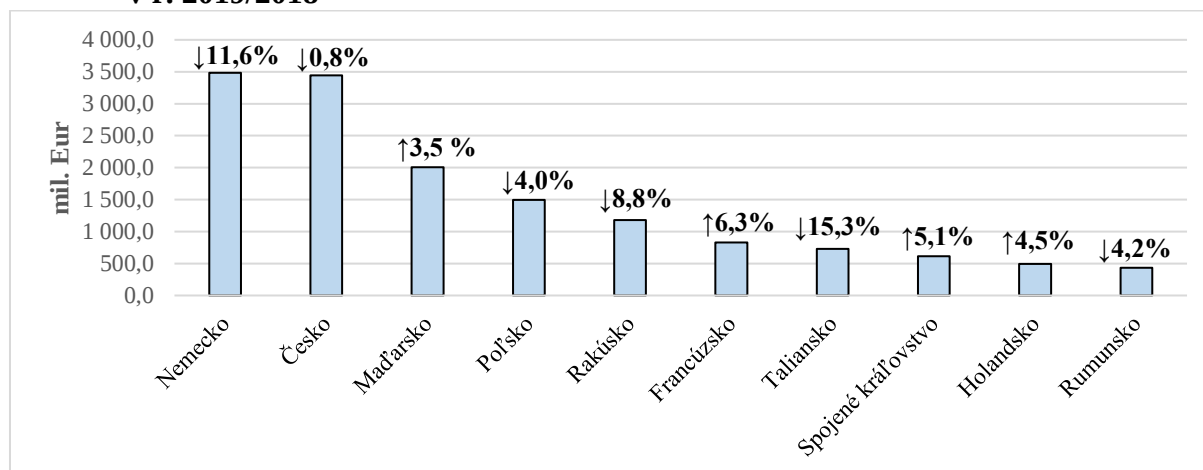
Pozitívnu skutočnosťou zaznamenanou v roku 2019 je, že sa zatiaľ nenaplnili predikcie v oblasti poklesu podielu vývozu do Spojeného kráľovstva na celkovom objeme vývozu.¹⁴

¹³ v roku 2019 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ 89,3 % z celkového vývozu MSP do EÚ.

¹⁴ Očakávalo sa, že vývoj objemu vývozu MSP do Spojeného kráľovstva bude v najbližšom období klesať, a to najmä v súvislosti s procesom odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ. Strednodobá predikcia 3. štvrťrok 2019,

Z vývoja objemu vývozu spomedzi európskych obchodných partnerov Slovenska (vrátane zahraničných osôb) vyplýva, že medziročne vzrástol podiel vývozu do Spojeného kráľovstva. Aj z prehľadu medziročného vývoja objemu vývozu MSP, uvedeného na Grafe 9, je zrejmé, že došlo k významnejšiemu zvýšeniu objemu vývozu v rámci sledovania desiatich najvýznamnejších obchodných partnerov MSP v rámci krajín EÚ.

Graf 9: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019/2018

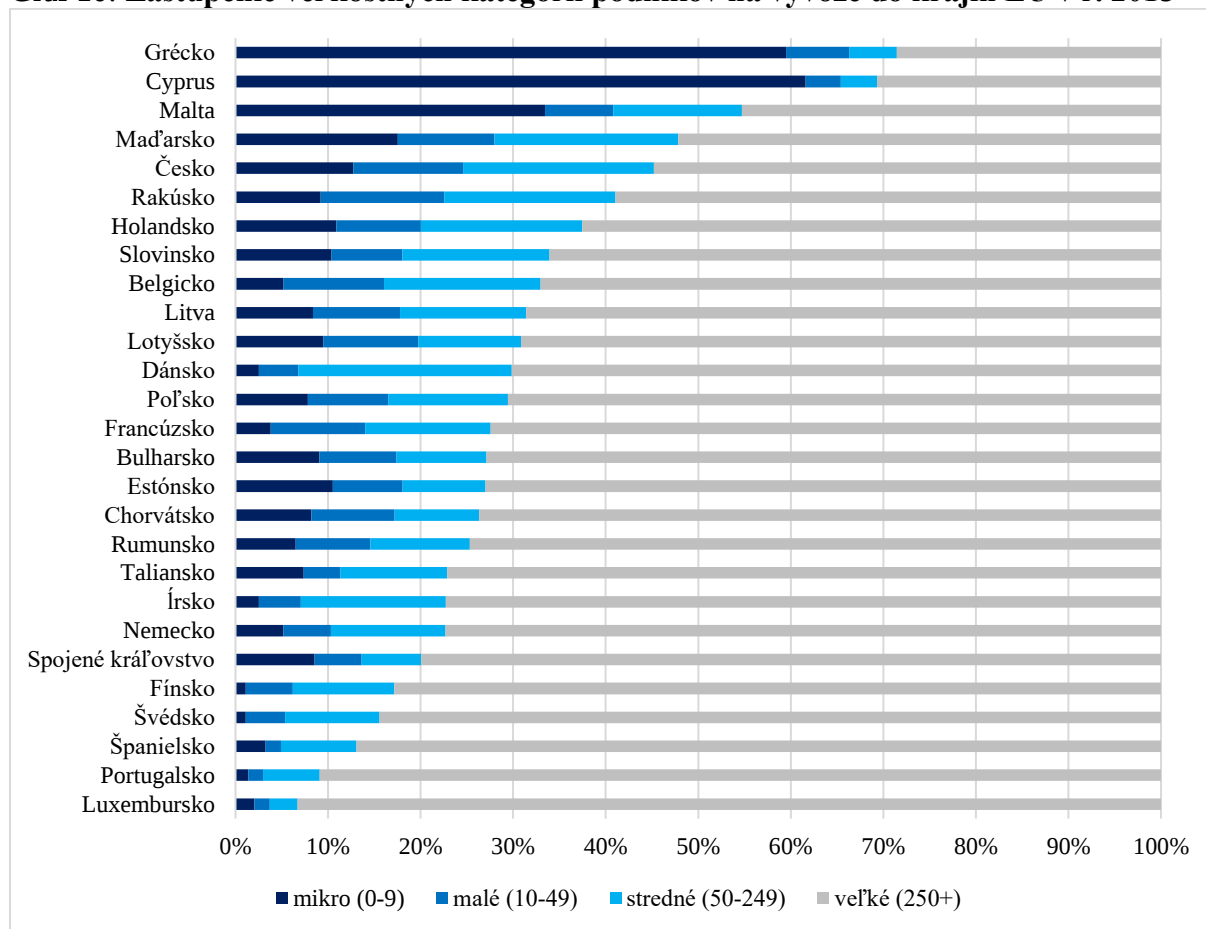

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Slovenské malé a stredné podniky sa v rámci vývozu do krajín EÚ v roku 2019 výraznejšie presadzovali v Grécku (71,5 %), na Cypre (69,3 %), na Malte (54,7 %). Z Grafu 10 vyplýva, že z hľadiska vývozu do ostatných členských krajín EÚ výraznejšie dominujú veľké podniky. Dominancia veľkých podnikov je najvýraznejšia v prípade vývozu do Luxemburska, v rámci ktorého zastávajú MSP 6,7 % podiel. Medzi ďalšie krajiny EÚ, kde sa výraznejšie presadzovali veľké podniky patrí aj Portugalsko (s 9,1 % podielom MSP), Španielsko (s 13,1 % podielom MSP), Švédsko (s 15,6 % podielom MSP), Švédsko (s 17,1 % podielom MSP) Spojené kráľovstvo (20,1 % podiel MSP).

NBS. Dostupné na: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2019/protected/P3Q-2019.pdf. Po uplynutí prechodného obdobia (1. február až 31. december 2020) Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska definitívne vystúpi z Európskej únie a prestane byť súčasťou colnej únie a jednotného trhu EÚ. Podľa odhadov sa očakáva, že z krátkodobého hľadiska môže dôjsť ku krátkodobému pozitívnemu efektu zvýšeného dopytu Veľkej Británie (efekt predzásobenia pred uplynutím prechodného brexitového obdobia). V zmysle čoho sa očakáva, že z teritoriálneho hľadiska si môže vývoz do Veľkej Británie udržať rastúcu hodnotu. Strednodobá predikcia 4. štvrťrok 2020, NBS. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P4Q-2020.pdf.

Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v r. 2019

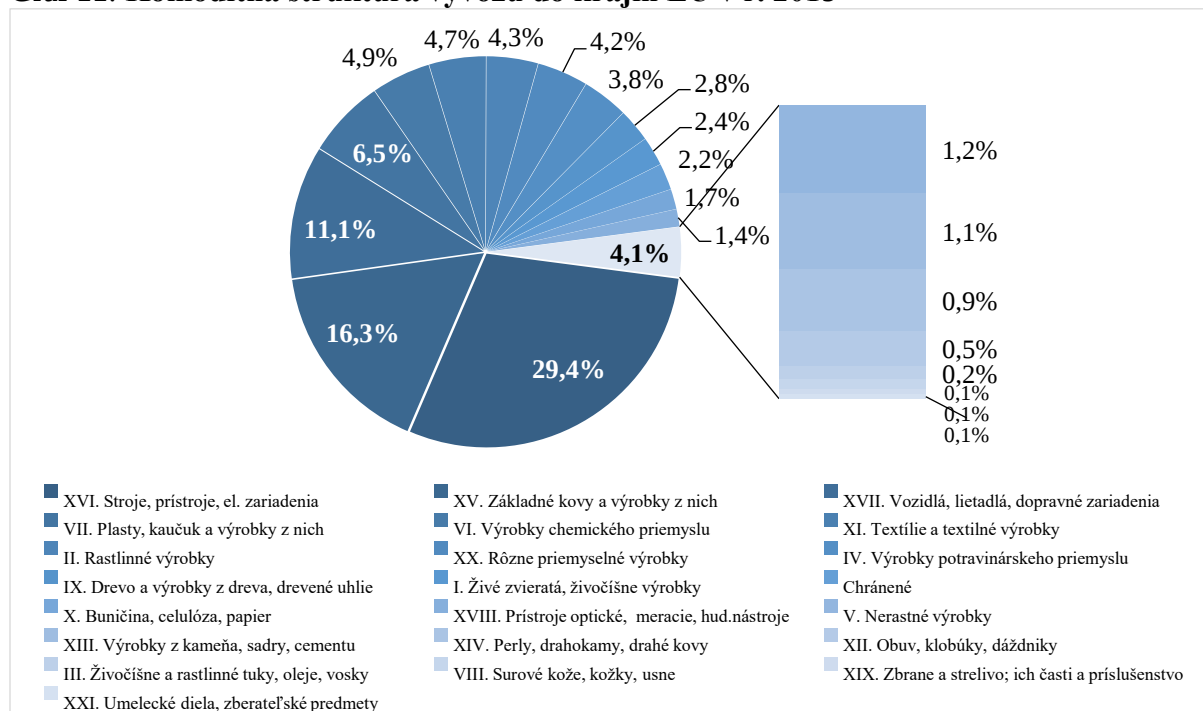
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Mikropodniky sa z hľadiska vývozu do krajín EÚ v roku 2019 najvýraznejšie podieľali najmä na vytvorenej hodnote objemu vývozu na Cypre (61,6 %) a v Grécku (59,5 %). V prípade vývozu do ďalších krajín, podiel mikropodnikov bol relatívne významným na exporte na Maltu (33,4 %) a na vývoze do Maďarska (17,5 %). Malé podniky v rámci zastúpenia na celkovom vytvorenom objeme vývozu do krajín EÚ nedosiahli dominantné postavenie v žiadnej zo sledovaných krajín. Najvýraznejšie sa však podieľali na vytvorenej hodnote vývozu do Rakúska (13,4 %), Česka (11,9 %) a Belgicka (10,9 %). Obdobne ani stredné podniky nedosiahli dominantné postavenie v žiadnej zo sledovaných krajín EÚ, najviac sa podieľali na vytvorenej hodnote objemu vývozu do Dánska (23,1 %), Českej republiky (20,6 %) a Maďarska (19,9 %).

2.2.1.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ

Z hľadiska komoditnej štruktúry vývozu MSP do krajín EÚ tvorili viac ako jednu štvrtinu (29,4 %, resp. 4 841,6 mil. Eur) stroje, prístroje, el. zariadenia. Medzi ďalšie významné komodity vývozu MSP do krajín EÚ patrili v roku 2019: základné kovy a výrobky z nich (16,3 %, resp. 2 687,9 mil. Eur), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (11,1 %, resp. 1 824,7 mil. Eur), plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,5 %, resp. 1 077,1 mil. Eur), výrobky chemického priemyslu (4,9 %, resp. 810,2 mil. Eur), textilie a textilné výrobky (4,7 %, resp. 779,7 mil. Eur). Podiel rastlinných výrobkov dosiahol 4,3 %, resp. objem vývozu bol 707,2 mil. Eur. Podiel ostatných jednotlivých komodít v roku 2019 nepresiahol 4,0 %.

Graf 11: Komoditná štruktúra vývozu do krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Komoditná štruktúra vývozu MSP do piatich najvýznamnejších vývozných krajín MSP v rámci krajín EÚ

Nasledujúca časť sa podrobnejšie venuje komoditnej štruktúre vývozu MSP do piatich najvýznamnejších krajín v rámci jednotného trhu EÚ (zoradených podľa hodnoty objemu vyvezeného tovaru). Podrobnejšia komoditná štruktúra piatich najvýznamnejších krajín v rámci jednotného trhu EÚ je uvedená v prílohe.

1. Nemecko

V roku 2019 bolo Nemecko najvýznamnejšou krajinou z pohľadu realizovaného vývozu malých a stredných podnikov zo Slovenska. Pre komoditnú štruktúru vývozu MSP do Nemecka je charakteristické dominujúce zastúpenie komoditnej skupiny strojov, prístrojov, el. zariadení. Podiel najvýznamnejšej komoditnej skupiny na celkovom vývoze MSP smerujúceho do Nemecka predstavoval 35,7 %. Na komoditnej štruktúre vývozu MSP boli v roku 2019 významnejšie zastúpené z pohľadu komoditných skupín aj vozidlá, lietadlá dopravné zariadenia (18,8 %), základné kovy a výrobky z nich (16,4 %), plasty kaučuk a výrobky z nich (5,4 %), ako aj výrobky chemického priemyslu (3,3 %). Podiel rastlinných výrobkov predstavoval 2,9 %. V rámci ostatných jednotlivých komodít ich podiel nepresiahol 2,0 %.¹⁵

2. Česká republika

Takmer jednu štvrtinu vývozu malých a stredných podnikov do Českej republiky v roku 2019 tvorili stroje, prístroje, elektronické zariadenia (23,5 %). Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny vývozu MSP do Českej republiky patrili aj základné kovy a výrobky z nich dosiahli (17,4 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (9,5 %), výrobky chemického priemyslu (8,0 %), ako aj vozidlá lietadlá, dopravné zariadenia (7,9 %). Podiel rastlinných výrobkov tvoril 5,7 %, výrobkov potravinárskeho priemyslu 5,6 %, rôznych

¹⁵ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre vývozu MSP do Nemecka tvoril 0,1 %.

priemyselných výrobkov 4,7 %, textílií, a textilných výrobkov 3,7 %, dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia 2,9 % a živých zvierat, živočíšnych výrobkov 2,3 %. V rámci ostatných jednotlivých komodít ich podiel nepresiahol 2,0 %.

3. Poľsko

Viac ako jednu štvrtinu z celkového vývozu MSP do Poľska tvoril podiel strojov, prístrojov, elektronických zariadení (25,8 %). Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny vývozu MSP do Poľska patrili aj základné kovy a výrobky z nich dosiahli (19,6 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (9,2 %), rastlinné výrobky (8,8 %) a vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (7,9 %). Podiel výrobkov potravinárskeho priemyslu predstavoval, ako aj podiel textílií a textilných výrobkov predstavoval zhodne 5,2 %. Podiel rôznych priemyselných výrobkov tvoril 3,0 %. V rámci ostatných jednotlivých komodít ich podiel nepresiahol 2,9 %.

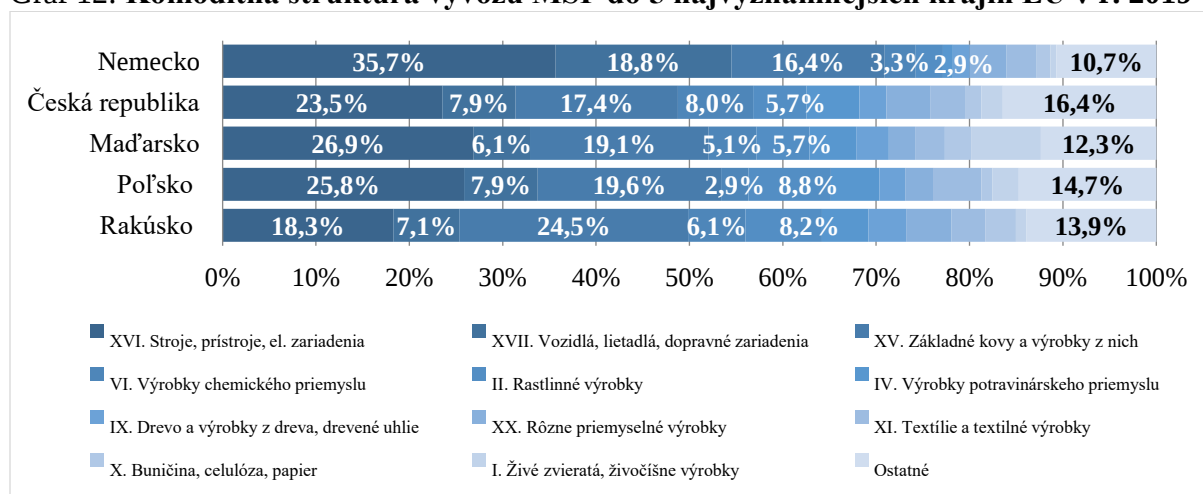
4. Maďarsko

V rámci komoditnej štruktúry dominovalo na vývoze MSP do Maďarska zastúpenie strojov, prístrojov a elektronických zariadení (26,3 %). Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny vývozu MSP do Maďarska patrili aj základné kovy a výrobky z nich (19,1 %), živé zvieratá, živočíšne výrobky (7,5 %), vozidlá, lietadlá dopravné zariadenia (6,1 %) a rastlinné výrobky (5,7 %). Podiel ostatných jednotlivých komodít nepresiahol 5,6 %.¹⁶

5. Rakúsko

Do Rakúska vyvážali MSP zo Slovenska predovšetkým základné kovy a výrobky z nich (24,5 %). Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny vývozu MSP do Rakúska patrili aj stroje, prístroje, el. zariadenia (18,3 %), rastlinné výrobky (8,2 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (7,1 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,8 %) a výrobky chemického priemyslu (6,1 %). Podiel výrobkov potravinárskeho priemyslu bol na úrovni 5,0 % a rôznych priemyselných výrobkov na úrovni 4,8 %. Podiel ostatných jednotlivých komodít nepresiahol 4,5 %.¹⁷

Graf 12: Komoditná štruktúra vývozu MSP do 5 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹⁶ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre vývozu MSP do Maďarska tvoril 5,2 %.

¹⁷ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre vývozu MSP do Rakúska tvoril 1,9 %.

2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov mali v roku 2019 dominantné postavenie veľké podniky, ktoré sa podieľali viac ako tromi štvrtinami (82,7 %) na celkovom objeme vývozu do krajín mimo EÚ. Podiel mikropodnikov na celkovom vývoze smerovaného do krajín mimo EÚ predstavoval 2,9 % (resp. 299,7 mil. Eur) a malých podnikov 3,5 % (resp. 359,8 mil. Eur). Podiel stredných podnikov predstavoval 9,4 % (resp. 958,6 mil. Eur).

V roku 2019 predstavoval vývoz MSP do krajín mimo EÚ 1 618,1 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa hodnota objemu vývozu MSP do krajín mimo EÚ znížila o 1,7 % (resp. o 28,5 mil. Eur). K medziročnému vývoju vývozu MSP smerujúceho do krajín mimo EÚ prispel najmä výrazný medziročný pokles objemu vývozu mikropodnikov (o 24,5 %, resp. o 97,4 mil. Eur).

Malé podniky zaznamenali medziročné zvýšenie objemu vývozu do krajín mimo EÚ o 4,4 mil. Eur a stredné podniky o 64,5 mil. Eur. V prípade veľkých podnikov išlo o pokles objemu vývozu vo výške 623,5 mil. Eur.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ bol v roku 2019 na úrovni 15,9 %, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje zvýšenie podielu medziročne o 0,6 percentuálnych bodov. Dôvodom medziročného zvýšenia podielu vývozu MSP do krajín mimo EÚ je, že prepád objemu vývozu veľkých podnikov bol výraznejší vo vzťahu k ich dominantnému postaveniu, ktoré zastávajú v rámci celkového objemu vývozu smerujúceho do krajín mimo EÚ.

Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny mimo EÚ			
	2018	2019		Index 2019/2018
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	397,1	299,7	2,9 %	75,5
Malé podniky (10-49)	355,4	359,8	3,5 %	101,2
Stredné podniky (50-249)	894,1	958,6	9,4 %	107,2
Veľké podniky (250 +)	9 029,7	8 406,2	82,7 %	93,1
MSP (0-249)	1 646,7	1 618,1	15,9 %	98,3
Imputácia vývozu	82,6	135,1	1,3 %	
Spolu - zahraničné	10 758,9	10 159,4	100,0 %	94,4

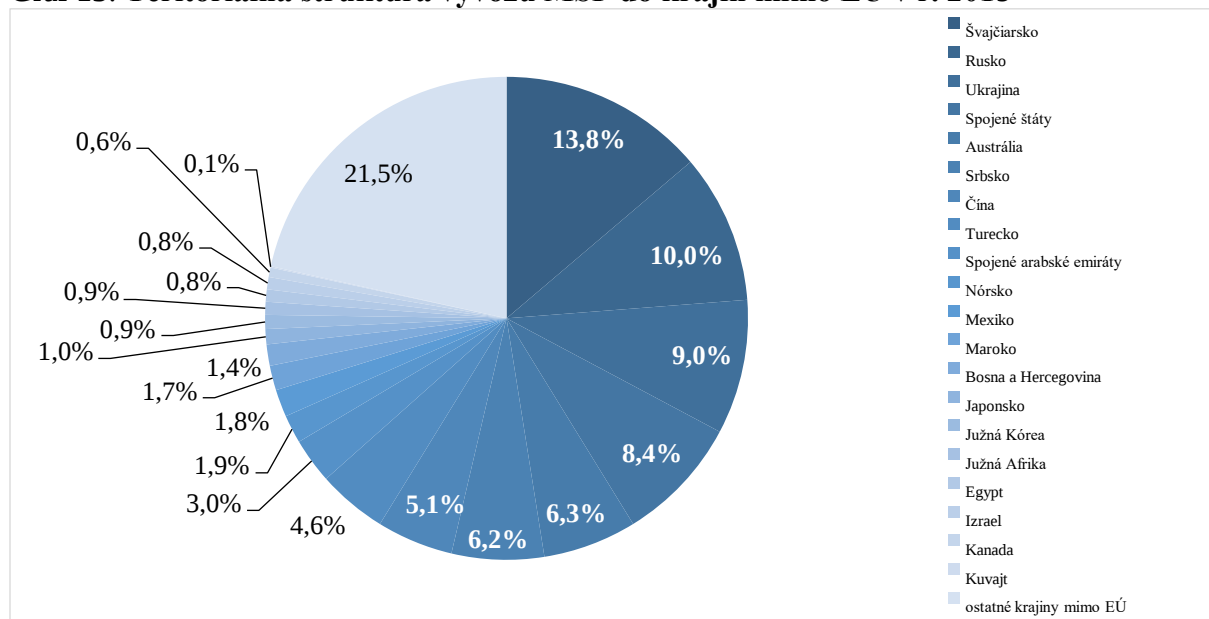
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z teritoriálneho hľadiska vývozu mimo krajín EÚ patrili medzi najvýznamnejších obchodných partnerov MSP: **Švajčiarsko** (13,8 %), **Rusko** (10,0 %), **Ukrajina** (9,0 %), **Spojené štáty americké** (8,4 %), **Austrália** (6,3 %), **Srbsko** (6,2 %) a **Čína** (5,1 %). Podiel vývozu v rámci uvedených krajín predstavoval súhrnne 80,3 % z celkového objemu vývozu MSP mimo krajín EÚ.¹⁸

Podiel vývozu MSP do Turecka dosiahol 4,6 %, Spojených arabských emirátov 3,0 %, Nórska 1,9 %, Mexika 1,8 %, Maroka 1,7 %, Bosny a Hercegoviny 1,4 %, Japonska 1,0 %, Spomedzi ostatných krajín mimo EÚ objem vývozu nepresiahol podiel vyšší ako 1 %.

¹⁸ Podiel objemu vývoz mimo EÚ v rámci 5 najvýznamnejších obchodných partnerov MSP tvoril v roku 2019 až 62,8 %. Zo štruktúry vývozu MSP mimo krajín EÚ je podľa vyššie uvedenej skutočnosti možné konštatovať, že ide o relatívne vysokú koncentráciu exportu MSP aj v rámci teritória mimo krajín EÚ.

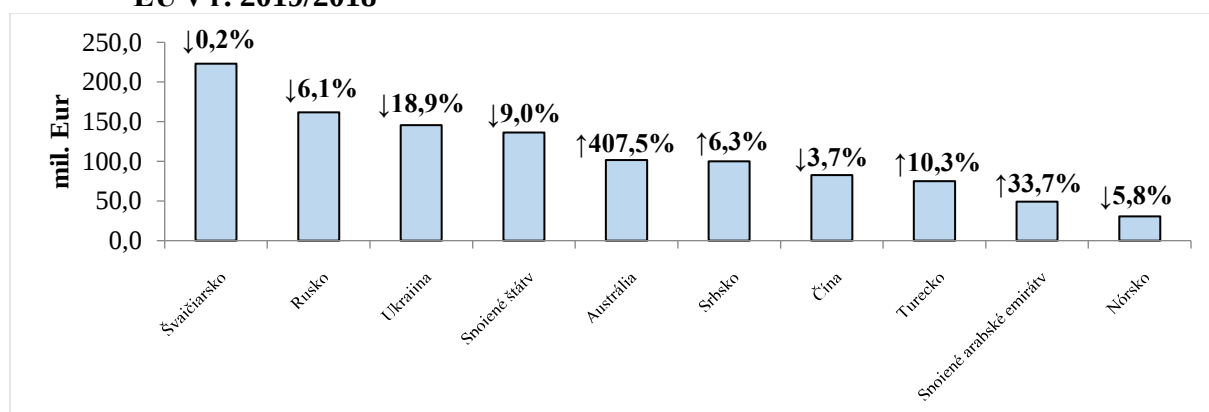
Graf 13: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Medziročný vývoj objemu vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ sa v roku 2019¹⁹ vyznačoval výrazným rastom objemu vývozu malých a stredných podnikov do Austrálie (medziročne o 407,5 %, resp. o 81,5 mil. Eur). Okrem toho došlo k zvýšeniu objemu vývozu MSP do Spojených arabských emirátov (o 33,7 %, resp. o 12,4 mil. Eur), Turecka (o 10,3 %, resp. o 7 mil. Eur), ako aj k zvýšeniu vývozu MSP do Srbska (o 6,3 %, resp. o 6 mil. Eur). Najvýraznejší medziročný pokles objemu vývozu MSP v rámci 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ bol zaznamenaný v prípade vývozu do Ukrajiny (o 18,9 %, resp. o 33,9 mil. Eur). Medziročne došlo aj k poklesu objemu vývozu MSP aj do Spojených štátov amerických (o 9 %, resp. o 13,5 mil. Eur), Ruska (o 6,1 %, resp. o 10,5 mil. Eur) a Nórska (o 5,8 %, resp. o 1,9 mil. Eur).

Graf 14: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2019/2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

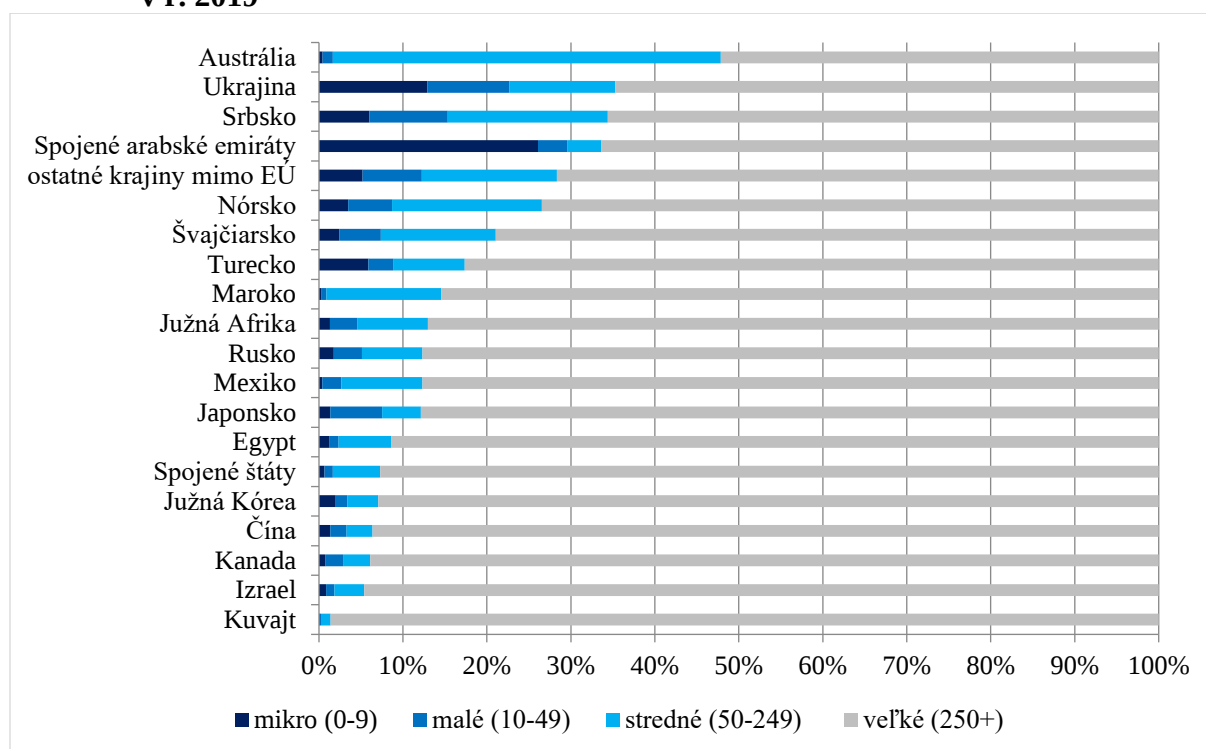
Podľa zastúpenia veľkostných kategórií podnikov na objeme vývozu do jednotlivých krajín mimo EÚ (Graf 15), malé a stredné podniky nedominovali v žiadnej

¹⁹ V roku 2019 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ 68,4 % z celkového vývozu MSP smerujúceho do krajín mimo EÚ.

z 20 najvýznamnejších krajín MSP mimo EÚ. **Najvýznamnejšie postavenie dosiahli malé a stredné podniky na vývoze do Austrálie (47,9 %), na Ukrajinu (35,3 %), Srbska (34,4 %), Spojených arabských emirátov (33,6 %), do Nórska (26,5 %) a do Švajčiarska (21 %).** Naopak, v roku 2019 bol zaznamenaný najnižší podiel MSP na vývoze do Kuvajtu (1,4 %), Izraela (5,4 %) Kanady (6,1 %), Číny (6,1 %), Južnej Kórei (7,0 %), a do Spojených štátov amerických (7,3 %).

V rámci podrobnejšej veľkostnej štruktúry podnikov možno sledovať významnejšie zastúpenie mikropodnikov v rámci krajín mimo EÚ, na celkovom vývoze do: Spojených arabských emirátov (26,1 %) a na Ukrajinu (12,9 %). Malé podniky boli významnejšie zastúpené na vývoze na Ukrajinu (9,8 %) a do Srbska (9,3 %). Stredné podniky mali výraznejšie zastúpenie na vývoze do Austrálie (46,2 %), Srbska (19,1 %), ako aj do Nórska (17,9 %), Švajčiarska a Maroka (zhodne 13,7 %).

Graf 15: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

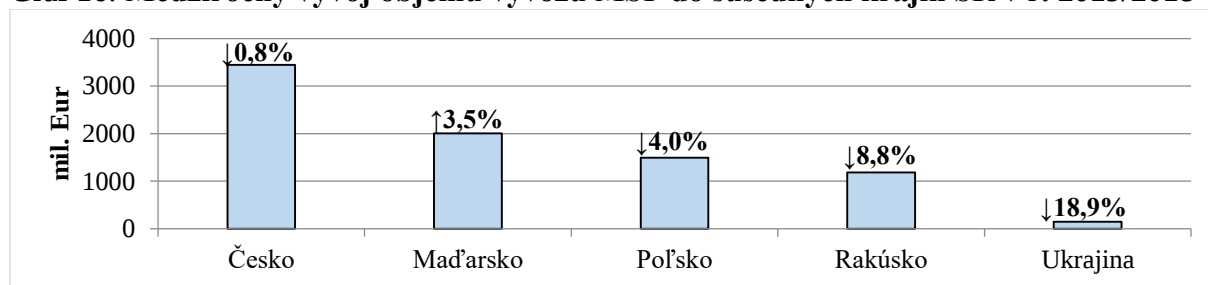
Vývoz MSP do susedných krajín SR

V roku 2019 predstavoval z teritoriálneho hľadiska vývoz MSP do susedných krajín SR jednu polovicu (50,2 %) z celkového vývozu MSP. Objem vývozu MSP do susedných krajín predstavoval v absolútnom vyjadrení 8 272,8 mil. Eur.

Zo susedných krajín SR dosiahla Česká republika v roku 2019 najväčší podiel na celkovom objeme vývozu MSP (20,9 %). Hodnota objemu vývozu MSP smerovaných do Českej republiky bola na úrovni 3 473,2 mil. Eur. Vývoz malých a stredných podnikov do Maďarska predstavoval 12,2 % (resp. hodnota objemu vývozu MSP bola 1 938,4 mil. Eur), do Poľska 9,1 % (resp. 1 493,9 mil. Eur), do Rakúska 7,2 % (resp. 1 181,6 mil. Eur) a na Ukrajinu 0,9 % (resp. 145,7 mil. Eur) na celkovom vývoze MSP.

V roku 2019 medziročne vzrástol vývoz MSP do Maďarska o 68,4 mil. Eur (resp. rast objemu vývozu o 3,5 %). Zároveň sa znížil vývoz malých a stredných podnikov do Českej republiky o 28,5 mil. Eur (resp. pokles objemu vývozu o 0,8 %), do Poľska o 62,8 mil. Eur (resp. pokles objemu vývozu o 2,1 %), do Rakúska o 114,3 mil. Eur (resp. pokles objemu vývozu o 8,8 %) a na Ukrajinu o 33,9 mil. Eur (resp. 18,9 %).

Graf 16: Medziročný vývoj objemu vývozu MSP do susedných krajín SR v r. 2019/2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP

Odvetvová štruktúra vývozu MSP v roku 2019 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom veľmi nezmenila. Podiel vývozu MSP v odvetví priemyslu (51,4 %) a obchodu (29,1 %) predstavoval viac ako tri štvrtiny (80,5 %) z celkového vývozu malých a stredných podnikov (podľa hrubšieho členenia odvetví SK NACE). V rámci ostatných významnejších odvetví podľa hrubšieho členenia SK NACE dosiahol podiel odvetvia obchodných služieb 11,5 % na celkovom vývoze MSP, dopravy a informačných činností 2,8 % a pôdohospodárstva 1,9 %.

Podľa údajov spracovaných v Tabuľke 5 bol v roku 2019 podiel MSP na celkovom vývoze v rámci jednotlivých odvetví najvýraznejší v odvetví činností: ubytovacích a stravovacích služieb (99,8 %), odborných, vedeckých a technických činností (99,5 %), poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (97,5 %), dodávok vody (97,2 %), dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (96,4 %) a stavebníctva (96,3 %). Na druhej strane bol zaznamenaný najnižší podiel MSP na celkovom vývoze v rámci jednotlivých odvetví v roku 2019 v odvetví dopravy a skladovania (6,4 %), priemyselnej výroby (19,0 %) a v odvetví ťažby a dobývania (41,7 %).²⁰

²⁰ V ostatných odvetviach členených podľa SK NACE zastávali MSP viac ako 50 % podiel na vývoze v jednotlivých odvetviach.

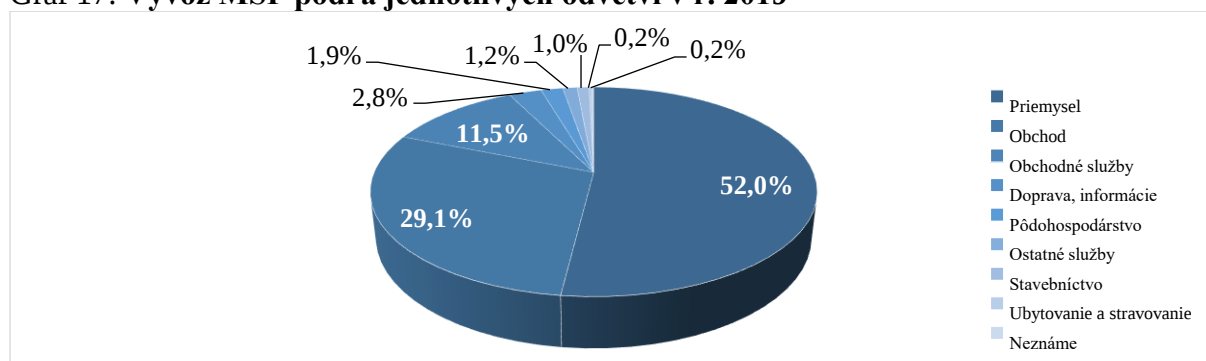
Tabuľka 5: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový vývoz MSP		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	341,4	1,9 %	97,5 %
Ťažba a dobývanie	Priemysel	51,4	0,3 %	41,7 %
Priemyselná výroba		9 251,7	51,1 %	19,0 %
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		2,1	0,01 %	96,4 %
Dodávka vody		95,3	0,5 %	97,2 %
Stavebníctvo	Stavebníctvo	187,4	1,0 %	96,3 %
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	5 273,5	29,1 %	82,1 %
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	378,1	2,1 %	6,4 %
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	42,1	0,2 %	99,8 %
Informácie a komunikácia	Doprava, informácie	132,0	0,7 %	90,8 %
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	18,0	0,1 %	75,8 %
Činnosti v oblasti nehnuteľností		168,7	0,9 %	93,0 %
Odborné, vedecké a technické činnosti		978,9	5,4 %	99,5 %
Administratívne a podporné služby		915,4	5,1 %	95,3 %
Ostatné	Ostatné služby	223,8	1,2 %	98,6 %
Neznáme	Neznáme	31,0	0,2 %	100,0 %
Spolu		18 090,9	100,0 %	28,1 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2018 sa mierne zvýšil podiel vývozu MSP v odvetví priemyslu na celkovom vývoze MSP (o 2,7 p. b.), obchodných služieb (o 1,8 p. b.) a dopravy, informácií (o 0,6 p. b.). Na druhej strane sa výraznejšie znížil v medziročnom porovnaní podiel vývozu MSP v odvetví obchodu (o 4,9 p. b.). V sledovanom roku došlo aj k poklesu podielu vývozu MSP v odvetví stavebníctva na celkovom vývoze MSP (medziročne o 0,2 p. b.) a ubytovania a stravovania (medziročne o 0,1 p. b.).

Graf 17: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2019 predstavoval podiel vývozu MSP zo sektora priemyselnej výroby 19,0 % (resp. 9 251,7 mil. Eur) na celkovom vývoze v sektore priemyselnej výroby (Tabuľka 6). Najvýznamnejším sektorom priemyselnej výroby v rámci vývozu MSP bol v roku 2019 sektor výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (18,6 %, resp. 1 720,1 mil. Eur). Podiel sektora výroby strojov a zariadení dosiahol v rámci vývozu

MSP 12,3 %, (resp. objem vývozu MSP zo sektora výroby strojov a zariadení bol v hodnote 1 134,3 mil. Eur). Podiel sektora výroby motorových vozidiel na celkovom objeme realizovaného vývozu MSP v roku 2019 bol na úrovni 9,9 % (resp. bol v objeme 914,1 mil. Eur). Okrem vyššie uvedených významných sektorov priemyselnej výroby MSP patrili medzi významnejšie z nich aj: sektor výroby výrobkov z gumy a plastu 9,3 % (resp. 864,5 mil. Eur), sektor výroby elektronických zariadení 8,3 % (resp. 770,1 mil. Eur), sektor výroby a spracovania kovov 7,2 % (resp. 662,8 mil. Eur) a sektor výroby potravín 6,1 % (resp. 560,4 mil. Eur.).

V rámci vývozu v sektoroch priemyselnej výroby, v roku 2019 dominovali MSP v sektore: výroby tabakových výrobkov (100 %), opravy a inštalácie strojov a prístrojov (77,2 %), výroby textilu (72,1 %), výroby odevov (67,0 %), výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (57,9 %), výroby nápojov (56,8 %), v inej výrobe (56,3 %), spracovania dreva a výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (53,8 %) a v sektore výroby potravín (53,7 %).

Tabuľka 6: Vývoz MSP podľa sektorov priemyselnej výroby v r. 2019

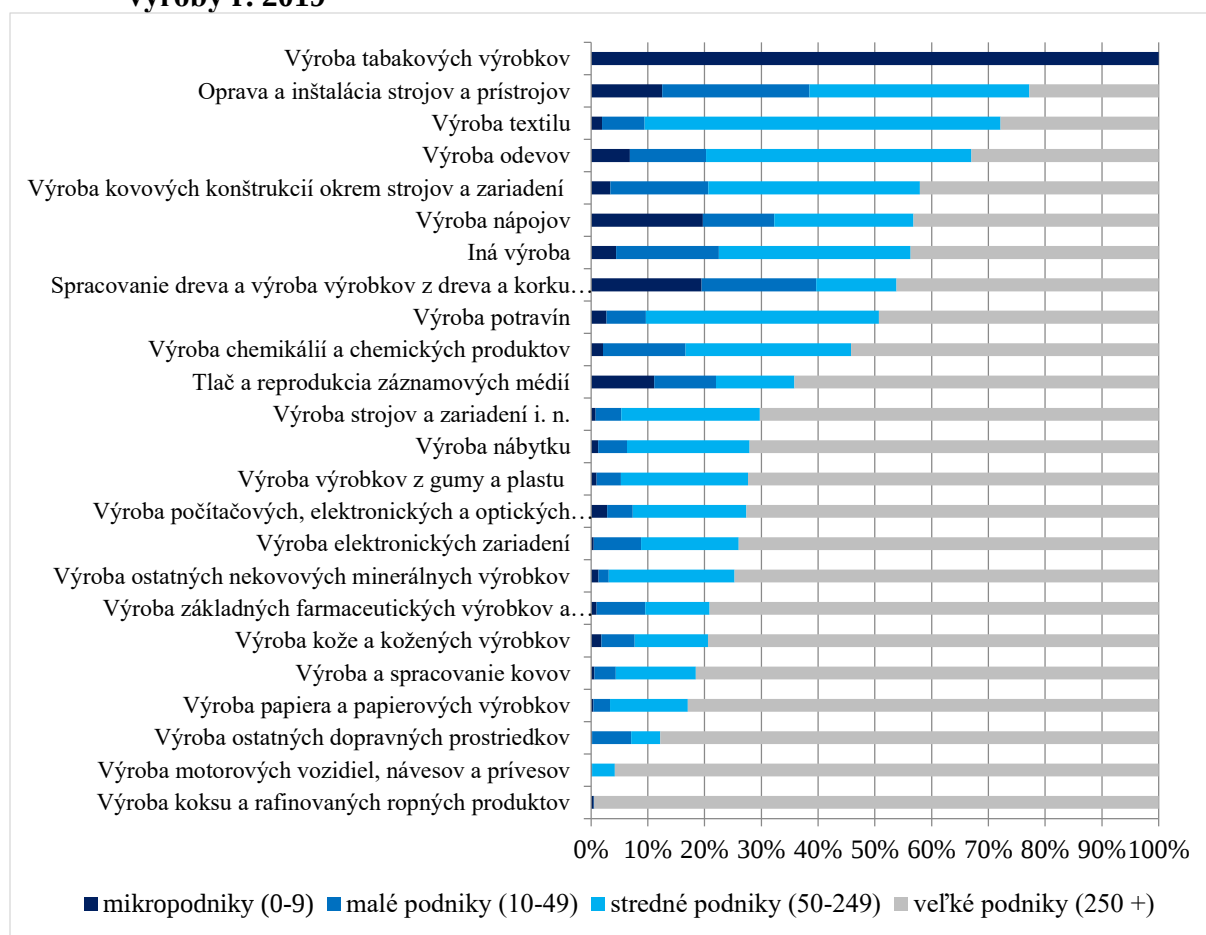
Sektory priemyselnej výroby	Vývoz MSP v sektoroch priemyselnej výroby		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých sektoroch priemyselnej výroby
	v mil. Eur	v %	
Výroba potravín	560,4	6,1 %	50,7 %
Výroba nápojov	80,9	0,9 %	56,8 %
Výroba tabakových výrobkov	0,01	0,0001 %	100,0%
Výroba textilu	259,3	2,8 %	72,1 %
Výroba odevov	173,7	1,9 %	67,0 %
Výroba kože a kožených výrobkov	63,2	0,7 %	20,6 %
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	312,0	3,4 %	53,8 %
Výroba papiera a papierových výrobkov	148,1	1,6 %	17,0 %
Tlač a reprodukcia záznamových médií	55,3	0,6 %	35,8 %
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	10,4	0,1 %	0,5 %
Výroba chemikálií a chemických produktov	453,7	4,9 %	45,8 %
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	25,0	0,3 %	20,9 %
Výroba výrobkov z gumy a plastu	864,5	9,3 %	27,6 %
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	215,1	2,3 %	25,3 %
Výroba a spracovanie kovov	662,8	7,2 %	18,5 %
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 720,1	18,6 %	57,9 %
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	347,6	3,8 %	27,4 %
Výroba elektronických zariadení	770,1	8,3 %	26,0 %
Výroba strojov a zariadení i n.	1 134,3	12,3 %	29,8 %
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	914,1	9,9 %	4,2 %
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	46,8	0,5 %	12,2 %
Výroba nábytku	194,2	2,1 %	27,9 %
Iná výroba	143,3	1,5 %	56,3 %
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	96,9	1,0 %	77,2 %
Priemyselná výroba MSP spolu	9 251,7	100,0%	19,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Z pohľadu zastúpenia jednotlivých kategórií podnikov (Graf 18) sa najvyššou mierou na celkovom vývoze v rámci jednotlivých sektorov priemyselnej výroby v roku 2019 podieľali mikropodniky v sektore výroby tabakových výrobkov (100 %). Stredné podniky dominovali v sektore výroby textilu (62,7 %). Malé podniky nedominovali v žiadnom sektore priemyselnej výroby v rámci dosiahnutého podielu na celkovom vývoze v jednotlivých sektoroch priemyselnej výroby. Najvýznamnejšie sa podieľali na vývoze objemu v sektore opravy a inštalácie strojov a prístrojov (26,0 %).

Dominancia veľkých podnikov a nízke zastúpenie MSP sa prejavuje najmä v sektore: výroby koksu a rafinovaných ropných produktov (0,5 % podiel MSP), výroby motorových vozidiel, návesov a prívesov (4,2 % podiel MSP), výroby ostatných dopravných prostriedkov (12,2 %), výroby papiera a papierových výrobkov (17,0 % podiel MSP), výroby a spracovanie kovov (18,5 % podiel MSP) a v sektore výroby kože a kožených výrobkov (20,6 % podiel MSP).

Graf 18: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze v sektoroch priemyselnej výroby r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2018 vzrástol podiel MSP na celkovom vývoze (v rámci jednotlivých sektorov priemyselnej výroby) najvýraznejšie v sektore: inej výroby (o 13,2 p. b.), výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov (o 9,3 p. b.), výroby elektronických zariadení (o 6,6 p. b.), výroby a spracovania kovov (o 5,7 p. b.) a výroby odevov (o 5,4 p. b.) a výroby papiera a papierových výrobkov (o 3,1 p. b.).

Na druhej strane klesol medziročne podiel MSP na celkovom vývoze (v rámci jednotlivých sektoroch priemyselnej výroby) najvýraznejšie v sektore: spracovania dreva a výroby výrobkov z dreva okrem nábytku (o 11,8 p. b.), výroby základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov (o 11,4 p. b.), výroby potravín (o 3,0 p. b.) a v sektore tlače a reprodukcie záznamových médií (o 2,9 p. b.).

Index exportnej schopnosti MSP v odvetví priemyslu (vyjadrujúci pomer tržieb MSP z vyvezeného tovaru do zahraničia k celkovým tržbám MSP v odvetví priemyslu) dosiahol úroveň **0,28**. Podiel tržieb zo zahraničia dosiahol v prípade MSP menej než jednu tretinu z celkových realizovaných tržieb v odvetví priemyslu.

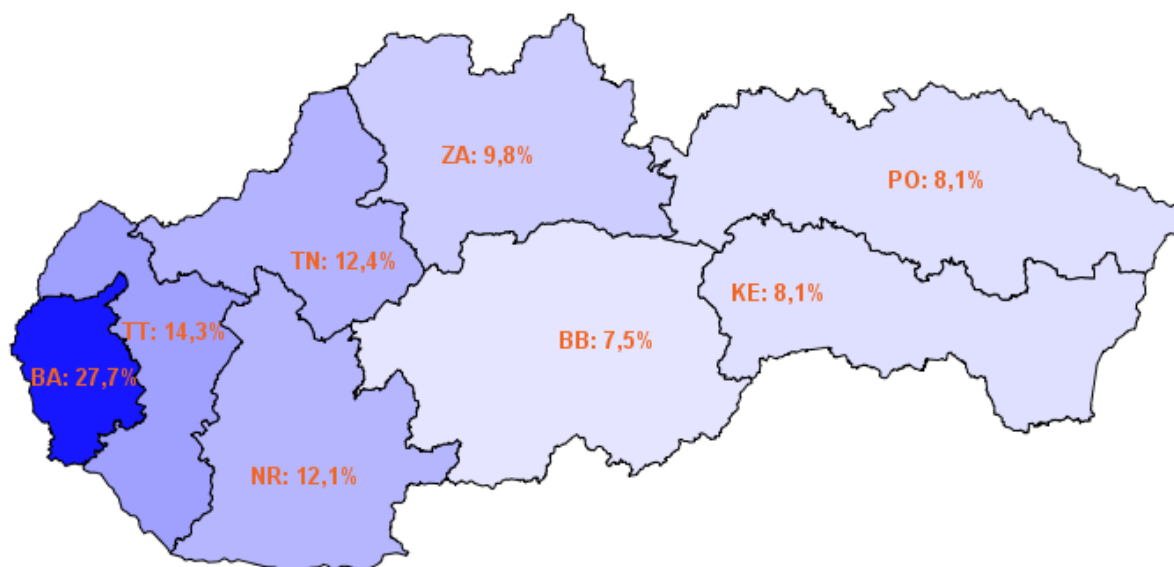
V prípade veľkých podnikov dosiahol index exportnej schopnosti v roku 2019 úroveň 0,59. Z indexu vyplýva, že tržby zo zahraničia dosiahli sa v sledovanom roku približovali takmer k dvom tretinám z celkových tržieb veľkých podnikov.

2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP

Regionálna štruktúra celkového vývozu malých a stredných podnikov na úrovni NUTS 3 (ďalej len kraje SR) je charakteristická značnou variabilitou. Ako možno sledovať aj na Mape 1, **viac ako jednu štvrtinu z celkového vývozu MSP (27,7 %), ktorý mal známy regionálny pôvod, bol v roku 2019 realizovaný malými a strednými podnikmi v Bratislavskom kraji.**

Z regionálneho hľadiska sa na vývoze MSP podieľali malé a stredné podniky v Trnavskom kraji 14,3 %, v Trenčianskom kraji 12,4 %, v Nitrianskom kraji 12,1 %, v Žilinskom kraji 9,8 %, v Košickom kraji 8,1 %, v Prešovskom kraji 8,1 %. Najnižší podiel malých a stredných podnikov na vývoze MSP bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji (7,5 %).

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2019

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

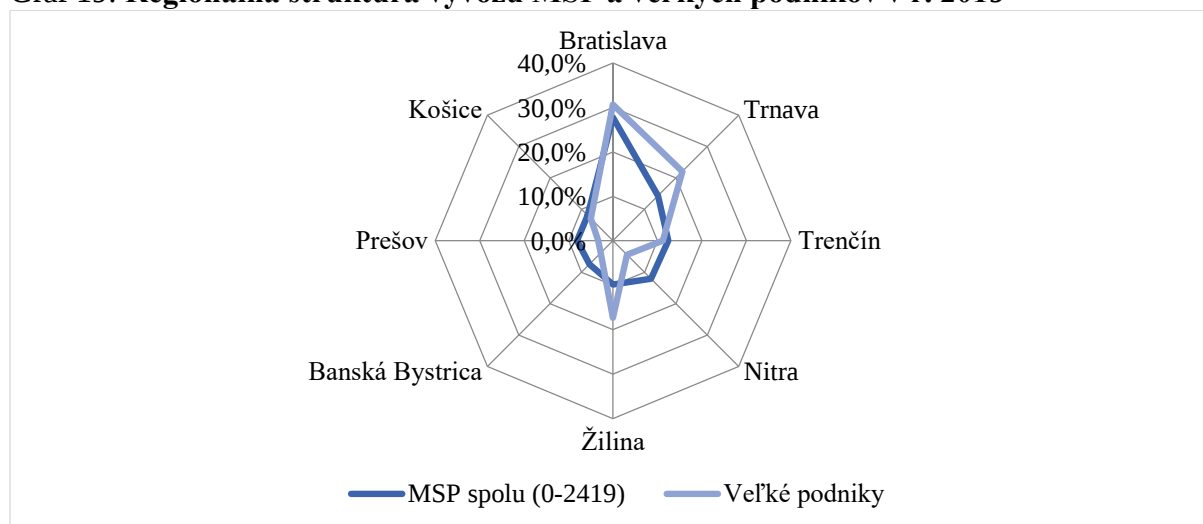
Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN – Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košický kraj.

V medziročnom porovnaní sa regionálna štruktúra vývozu MSP, napriek výraznému poklesu podielu na objeme vývozu MSP v Bratislavskom kraji, zásadným spôsobom nezmenila. Kraje ležiace v západnej časti Slovenska naďalej zastávajú vyšší podiel na celkovom vývoze MSP v porovnaní s podielom krajov ležiacich na Východnom Slovensku. V porovnaní s rokom 2019 sa mierne zvýšil podiel MSP na celkovom objeme vývozu malých a stredných podnikov v Trenčianskom kraji (o 2,7 p. b.), v Košickom kraji (o 1,0 p. b.), v Prešovskom kraji (o 0,8 p. b.) a v Banskobystrickom kraji (o 0,5 p. b.).

Na druhej strane bol v roku 2019 zaznamenaný najvýraznejší medziročný pokles podielu MSP na celkovom objeme vývozu malých a stredných podnikov v Bratislavskom kraji (pokles o 5,1 p. b.). V ostatných krajoch nebola medziročná zmena podielu vyššia ako $\pm 0,4$ percentuálneho bodu.

Z komparácie regionálnej štruktúry objemu vývozu MSP a veľkých podnikov vyplýva, že v porovnaní s veľkými podnikmi dominuje MSP v Trenčianskom, Nitrianskom, Banskobystrickom a Košickom kraji (Graf 19). Naopak, v prípade veľkých podnikov je z regionálneho hľadiska najviac zastúpený Bratislavský, Trnavský a Žilinský kraj. Jedným z dôvodov výraznejšieho zastúpenia veľkých podnikov najmä v Trnavskom a Žilinskom kraji je koncentrácia etablovaných veľkých automobilových výrobcov spolu so skupinami subdodávateľov.

Graf 19: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v r. 2019

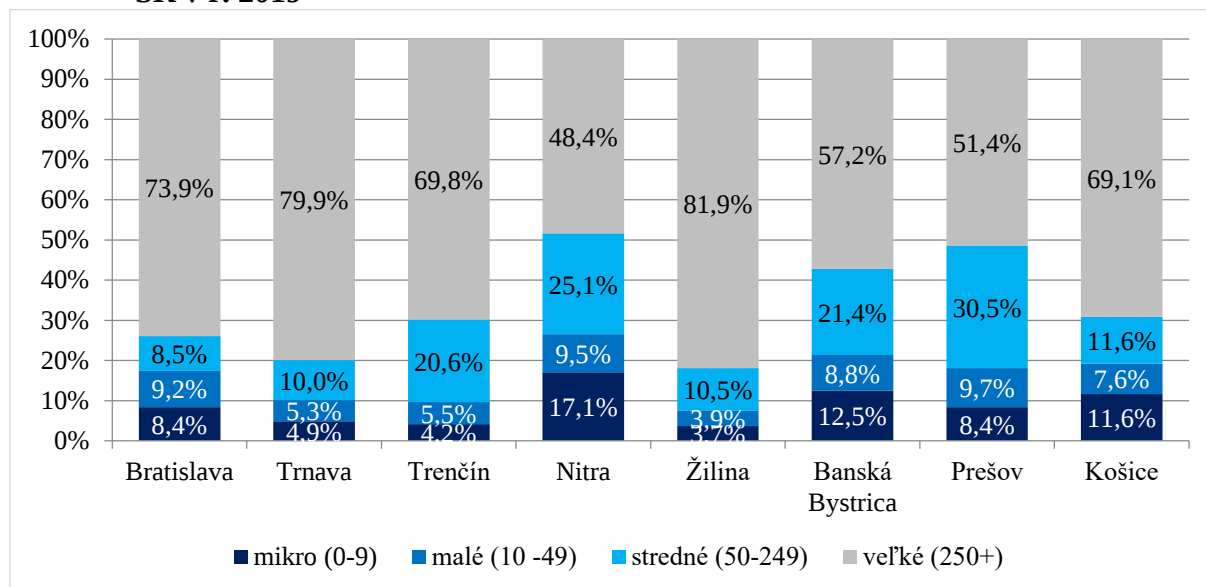

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR je znázornená v Grafe 20. **Dominantné zastúpenie na celkovom objeme vývozu v jednotlivých krajoch zastávali malé a stredné podniky v Nitrianskom kraji (51,6 %).** Významnejšie zastúpenie mali MSP v Prešovskom kraji (48,6 %), v Banskobystrickom kraji (42,8%), v Košickom (30,9 %) a v Trenčianskom kraji (30,2 %). V uvedených krajoch dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze v regiónoch vyššiu úroveň ako podiel MSP na celkovom vývoze v rámci SR (27,8 %). V medziročnom porovnaní sa podiel MSP na celkovom objeme vývozu v krajoch znížil najvýraznejšie v Bratislavskom kraji o 3,2 p. b., a v Žilinskom kraji o 1,7 p. b. V medziročnom porovnaní sa najvýraznejšie zvýšil podiel MSP na celkovom objeme vývozu v Trenčianskom kraji o 5,5 p. b., v Košickom kraji o 5,3 p. b. V Prešovskom kraji sa zvýšil podiel malých a stredných podnikov na celkom objeme vývozu v sledovanom kraji o 3,2 p. b. a v Banskobystrickom kraji o 2,5 p. b.

Z pohľadu podrobnejšieho členenia MSP v krajoch vyplýva, že najvyšší podiel na celkovom objeme vývozu v jednotlivých krajoch dosiahli stredné podniky. Výnimkou je Bratislavský kraj, v ktorom mali v roku 2018 najvýznamnejšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu malé podniky.

Graf 20: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z regionálneho hľadiska bol v absolútnom vyjadrení najvyšší objem vývozu MSP zaznamenaný v Bratislavskom kraji (5 008,9 mil. Eur). V Trnavskom kraji predstavoval objem vývozu MSP 2 579,8 mil. Eur, v Trenčianskom kraji 2 242,8 mil. Eur, v Nitrianskom kraji 2 182,6 mil. Eur, v Žilinskom kraji 1 771,4 mil. Eur, v Košickom kraji 1 462,6 mil. Eur, v Prešovskom kraji 1 458,7 mil. Eur, a v Banskobystrickom kraji 1 352,1 mil. Eur.

V medzioročnom porovnaní najvýraznejšie vzrástol v roku 2019 objem vývozu MSP v Trenčianskom kraji o 447,2 mil. Eur. V Košickom kraji došlo medzioročne o zvýšenie objemu vývozu o 145,6 mil. Eur, Prešovskom kraji o 106,3 mil. Eur a v Banskobystrickom kraji o 62,2 mil. Eur. V Bratislavskom kraji bol zaznamenaný najvýraznejší medzioročný pokles objemu vývozu MSP o 1 085,6 mil. Eur. V Žilinskom kraji predstavoval medzioročný pokles objemu vývozu MSP 121,6 mil. Eur a Nitrianskom kraji 85,8 mil. Eur.

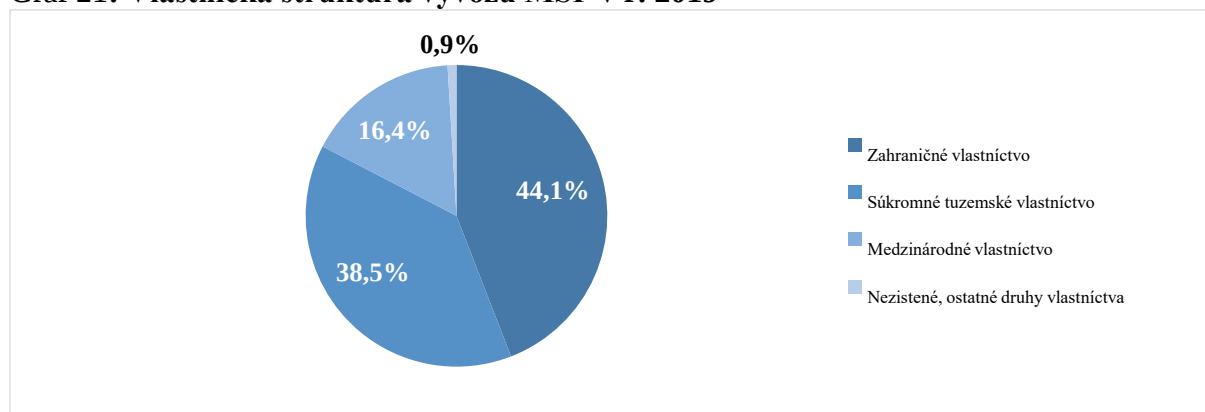
2.5 Vlastnícka štruktúra vývozu MSP

V roku 2019 bola takmer polovica vývozu MSP (44,1 %, resp. 7 979,1 mil. Eur) výsledkom činnosti subjektov so zahraničným kapitálom.²¹ Subjekty s medzinárodným vlastníctvom realizovali 16,4 % (resp. 2 974,3 mil. Eur) objemu vývozu MSP.²²

Značný podiel na objeme vývozu MSP (38,5 %) v roku 2019 predstavovali činnosti tuzemských subjektov súkromného vlastníctva a to v objeme 6 965,8 mil. Eur. Nezistené a ostatné formy vlastníctva tvorili spolu 0,9 % (v objeme 171,6 mil. Eur).

Štruktúra veľkých podnikov je charakteristická najmä dominantným zastúpením veľkých podnikov so zahraničným vlastníctvom, ktoré realizovali v roku 2019 viac ako dvomi tretinami z celkového objemu vývozu veľkých podnikov (68,1 %). Podiel subjektov s medzinárodným vlastníctvom tvoril 27,9 % z celkového objemu vývozu veľkých podnikov. Na druhej strane sa vlastnícka štruktúra veľkých podnikov podstatnejšie líši v porovnaní s vlastníckou štruktúrou MSP najmä z pohľadu podielu súkromného vlastníctva. Subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom realizovali len 3,9 % z celkového objemu vývozu veľkých podnikov.

Graf 21: Vlastnícka štruktúra vývozu MSP v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Detailnejší pohľad na vlastnícku štruktúru vývozu v rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov zobrazuje Graf 22. Malé a stredné podniky dominovali na celkovom objeme vyvezeného tovaru subjektov súkromného tuzemského vlastníctva (79,4 %). Naopak veľké podniky dominovali na objeme celkového vývozu subjektov medzinárodného vlastníctva (s 18,7 % podielom MSP) a vývoze tovarov subjektov zahraničného vlastníctva (s 20,2 % podielom MSP).

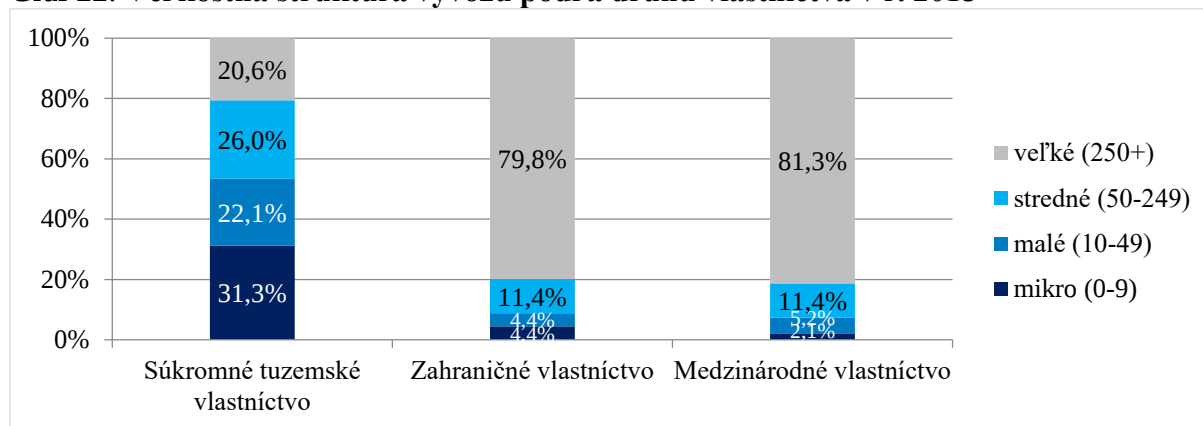
Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na celkovom objeme vyvezeného tovaru subjektov súkromného tuzemského vlastníctva, predstavovalo zastúpenie mikropodnikov 31,3 %, malých podnikov 22,1 % a stredných podnikov 20,6 %. Veľké podniky zastávali 20,6 % na celkovom vývoze subjektov so súkromným tuzemským vlastníctvom. Na vývoze tovarov subjektov s medzinárodným vlastníctvom sa mikropodniky spolu s malými podnikmi podieľali zhodne 4,4 % a stredné podniky 11,4 %. Veľké podniky

²¹ Pri uvedenom druhu vlastníctva ide o subjekty založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.

²² V prípade medzinárodného vlastníctva ide o subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.

dominovali celkovom objeme vývozu subjektov s medzinárodným vlastníctvom s podielom 79,8 %. Na vývoze tovarov subjektov so zahraničným vlastníctvom sa mikropodniky podieľali 2,1 %, malé podniky 5,2 % a stredné podniky 11,4 %. Veľké podniky dominovali celkovom objeme vývozu subjektov so zahraničným vlastníctvom s podielom 81,3 %.

Graf 22: Veľkostná štruktúra vývozu podľa druhu vlastníctva v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.6 Početnosť vyvážajúcich MSP

Podľa dostupných údajov a metodiky Štatistického úradu SR v roku 2019 vykonávalo vývoz tovaru 31 299 malých a stredných podnikov. Malé a stredné podniky dosiahli 98,5 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich podnikateľských subjektov (31 781). Mikropodniky s trojštvrťinovým podielom (75,5 %), resp. s 23 999 podnikateľskými subjektmi mali najvyššie zastúpenie na celkovom počte vyvážajúcich subjektov. Malé podniky dosiahli 17,5 % zastúpenie (5 558 podnikateľských subjektov v absolútnom vyjadrení) a stredné podniky 5,5 % zastúpenie (1 742 podnikateľských subjektov).

Tabuľka 7: Početnosť vývozcov tovaru v r. 2019 a 2018

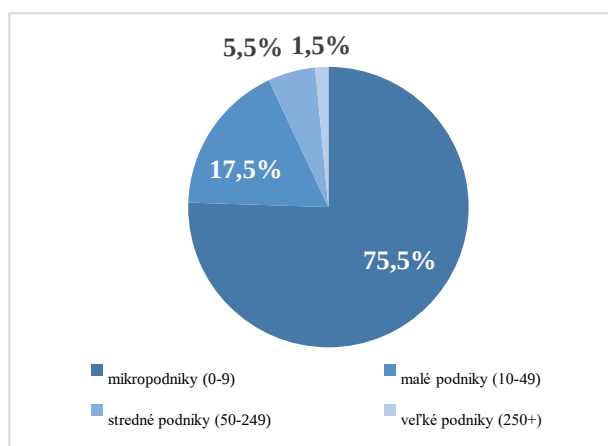
Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			
	2018	2019		Index 2019/2018
	abs. počet	abs. počet	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	23 131	23 999	75,5 %	103,8
Malé podniky (10-49)	5 579	5 558	17,5 %	99,6
Stredné podniky (50-249)	1 774	1 742	5,5 %	98,2
Veľké podniky (250+)	472	482	1,5 %	102,1
MSP (249)	30 484	31 299	98,5 %	102,7
Spolu	30 956	31 781	100 %	102,7

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

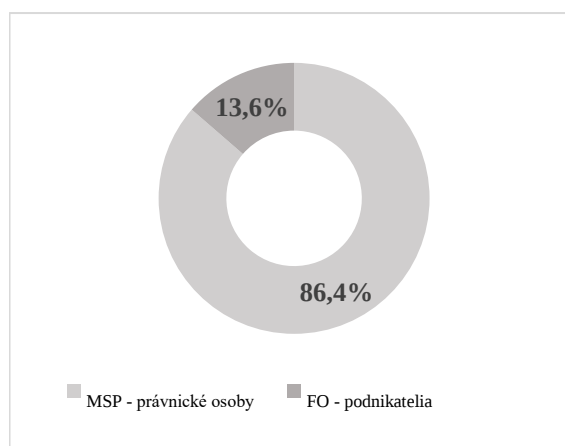
V medziročnom porovnaní sa počet vyvážajúcich malých a stredných podnikov zvýšil o 815 podnikateľských subjektov (zvýšenie o 2,7 %). Z pohľadu veľkostných kategórií v porovnaní s rokom 2018, najviac vzrástol v absolútnom vyjadrení počet vyvážajúcich mikropodnikov (o 868 podnikateľských subjektov, resp. o 3,8 %). Počet malých podnikov sa znížil len nepatrne (o 10 podnikateľských subjektov, resp. medziročné zvýšenie o 0,4 %). Naopak, medziročne došlo k poklesu počtu stredných podnikov (o 21 podnikateľských subjektov, resp. medziročne o 1,8 %).

Z hľadiska právnej formy majú v štruktúre vyvážajúcich MSP dominantné postavenie MSP - právnické osoby (86,4 % podiel, resp. 27 032 subjektov). Fyzické osoby – podnikatelia tvorili 13,6 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich malých a stredných podnikov (4 267 subjektov v absolútnom vyjadrení).

Graf 23: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2019

Graf 24: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP

V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP podľa hrubšieho členenia SK NACE prevládajú subjekty z odvetvia obchodu (34,7 %), priemyslu (22,3 %) a obchodných služieb (18,3 %). Na rozdiel od odvetvovej štruktúry celkového objemu vývozu MSP v odvetvovej štruktúre počtu vyvážajúcich MSP dominuje skôr odvetvie obchodu ako priemyslu.

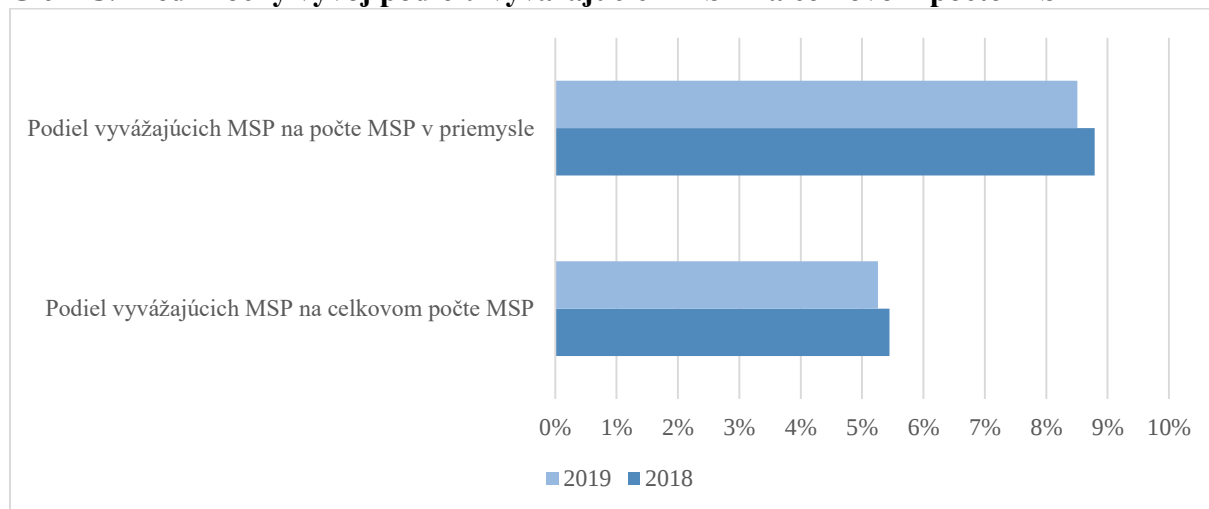
Tabuľka 8: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2019

Odvetvie podľa SK NACE - hrubšie členenie	Početnosť MSP		Podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v jednotlivých odvetviach
	Počet	v %	
Pôdohospodárstvo	1 736	5,5 %	7,2 %
Priemysel	6 978	22,3 %	8,5 %
Stavebníctvo	1 848	5,9 %	1,7 %
Obchod	10 853	34,7 %	10,2 %
Doprava, informácie	3 021	9,7 %	15,3 %
Ubytovanie a stravovanie	398	1,3 %	0,8 %
Obchodné služby	5 721	18,3 %	3,6 %
Ostatné služby	676	2,2 %	1,4 %
Neznáme	68	0,2 %	-
Odvetvia spolu	31 299	100,0 %	5,3 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) vykonávalo v roku 2019 vývoz tovarov 5,3 % MSP. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP len nepatrne znížil (o 0,1 p. b.). Podiel vyvážajúcich MSP v odvetví priemyslu na celkovom počte v odvetví priemyslu predstavoval 8,5 % v roku 2019, pričom v porovnaní s rokom 2018 sa znížil o 0,3 percentuálnych bodov.

Graf 25: Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

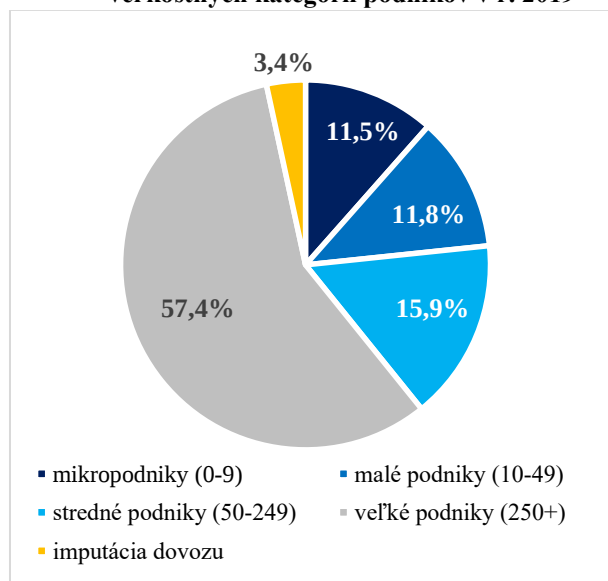
3 Vývoj dovozu v roku 2019 z pohľadu MSP

V roku 2019 bol podľa údajov Štatistického úradu SR zaznamenaný **medziročný rast celkového objemu dovezeného tovaru malých a stredných podnikov o 2,2 %** (resp. o 599,5 mil. Eur) a dosiahol úroveň **27 509,8 mil. Eur. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 39,2 % v roku 2019**, pričom v porovnaní s rokom 2018 sa podiel MSP zvýšil o 0,6 percentuálnych bodov.

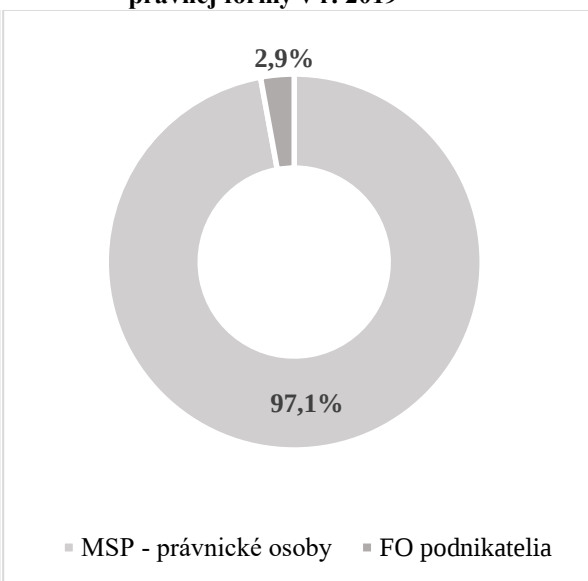
Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) v roku 2019 dosiahol úroveň 11,5 % na celkovom objeme dovozu. Objem vývozu mikropodnikov predstavoval v absolútnom vyjadrení 8 087,9 mil. Eur. Malé podniky (s počtom zamestnancov 10 až 49) sa podieľali na celkovom objeme dovozu 11,8 %, resp. objem vývozu malých podnikov činil 8 289,4 mil. Eur. Podiel stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) dosiahol 15,9 % na celkovom objeme dovozu, resp. objem dovozu stredných podnikov predstavoval 11 132,6 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. V roku 2019 dosiahli veľké podniky (s počtom 250 a viac zamestnancov) 57,4 % podiel na celkovom objeme dovozu, resp. objem veľkých podnikov predstavoval 40 270,5 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

Z celkového objemu dovozu malých a stredných podnikov mali rozhodujúci podiel právnické osoby - podniky (97,1 %). Podiel dovozu fyzických osôb - podnikateľov predstavoval 2,9 % na celkovom objeme dovozu MSP.

Graf 26: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Graf 27: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci veľkostnej kategórie malých a stredných podnikov bol v roku 2019 (v porovnaní s rokom 2018) zaznamenaný najdynamickejší medziročný rast objemu dovozu v kategórii malých podnikov o 5,3 % (resp. medziročné zvýšenie objemu dovozu o 412,9 mil. Eur). Objem dovozu mikropodnikov vzrástol o 3,1 % (resp. o 244,1 mil. Eur). V ostatných veľkostných kategóriách bol zaznamenaný medziročný pokles objemu dovozu. V rámci stredných podnikov išlo o pokles objemu dovozu o 0,5 % (resp. o 57,4 mil. Eur). Dovoz veľkých podnikov sa znížil o 1,2 %, resp. o 500,9 mil. Eur.

Tabuľka 9: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu (bez zahraničných osôb)			
	2018	2019		Index
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	7 843,8	8 087,9	11,5 %	103,1
Malé podniky (10-49)	7 876,5	8 289,4	11,8 %	105,2
Stredné podniky (50-249)	11 190,0	11 132,6	15,9 %	99,5
Veľké podniky (250+)	40 771,4	40 270,5	57,4 %	98,8
MSP (249)	26 910,3	27 509,8	39,2 %	102,2
Imputácia dovozu	2 047,1	2 388,8	3,4 %	
Spolu	69 728,8	70 169,1	100,0%	100,6
Celkový objem dovozu v roku 2018 vrátane zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	79 275,0		34,7 %	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Grafické znázornenie štruktúry celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov vrátane zahraničných osôb je prezentované v prílohe 2.

3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP

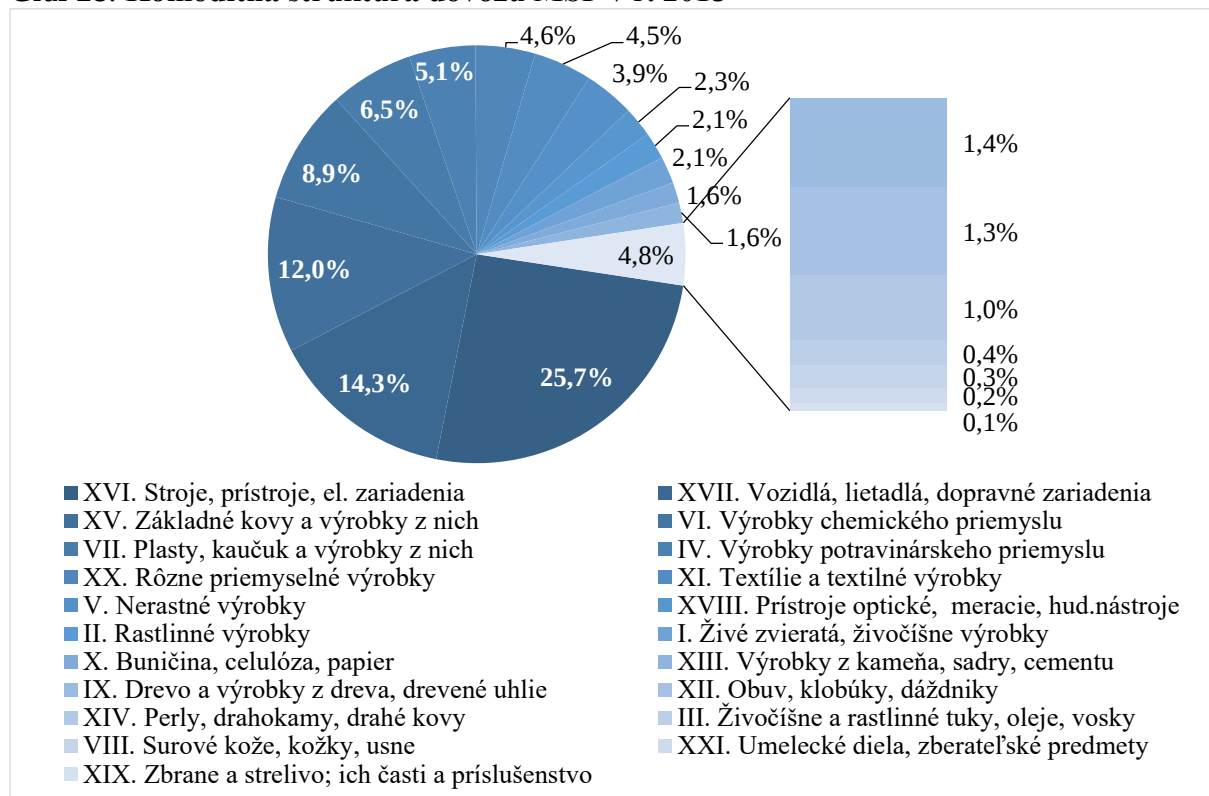
Komoditná štruktúra dovozu MSP sa vyznačuje, podobne ako komoditná štruktúra vývozu MSP, vysokou mierou koncentrácie určitých komoditných skupín. V rámci bližšej špecifikácie sa v komoditnej štruktúre dovozu malých a stredných podnikov umiestňujú z pohľadu piatich najvýznamnejších tried harmonizovaného systému identické tovary ako v prípade vývozu MSP. Táto skutočnosť poukazuje na vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP.

Graf 28 zobrazuje podiel jednotlivých tried harmonizovaného systému z pohľadu komoditnej štruktúry dovozu malých a stredných podnikov v roku 2019. **V roku 2019 tvorilo päť najvýznamnejších tried harmonizovaného systému 67,4 % z celkového objemu dovozu MSP.** Podľa údajov ŠÚ SR medzi najvýznamnejšiu triedu komoditnej štruktúry dovozu MSP patrili v roku 2019 **stroje, prístroje, elektronické zariadenia** v celkovom objeme 7 072,8 mil. Eur. Ich podiel na celkovom objeme dovozu MSP predstavoval 25,7 %. Medzi ďalšie významné komodity v rámci dovozu malých a stredných podnikov patrili v roku 2019 **vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia** v celkovom objeme 3 925,0 mil. Eur, resp. s podielom 14,3 %, **základné kovy a výrobky z nich** v celkovom objeme 3 312,8 mil. Eur, resp. s podielom 12,0 %. **Výrobky chemického priemyslu** v celkovom objeme 2 436,2 mil. Eur, resp. s podielom 8,9 %, **plasty, kaučuk a výrobky z nich** v objeme 1 781,5 mil. Eur, resp. s podielom 6,5 % a výrobky potravinárskeho priemyslu v celkovom objeme 1 414,8 resp. s podielom 5,1 %. V prípade ostatných tried harmonizovaného systému bolo ich percentuálne zastúpenie na celkovom dovoze MSP nižšie ako 5,0 %.

V rámci evidovaných medziročných zmien objemu dovozu, v roku 2019 najvýraznejšie vzrástol v porovnaní s rokom 2018 dovoz textílie a textilných výrobkov o 423,4 mil. Eur, plastu, kaučuku a výrobkov z nich o 113,6 mil. Eur, vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení o 96,1 mil. Eur a výrobkov potravinárskeho priemyslu o 58,7 mil. Eur.

Na druhej strane medziročne najvýraznejšie poklesol z pohľadu MSP objem dovozu základných kovov a výrobkov z nich o 119,7 mil. Eur, nerastných výrobkov o 111,6 mil. Eur, a rastlinných výrobkov o 30,0 mil. Eur.

Graf 28: Komoditná štruktúra dovozu MSP v r. 2019

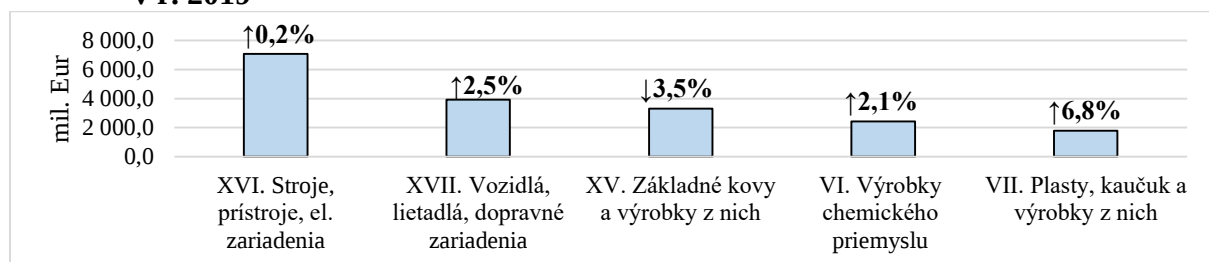

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu medziročnej komparácie podielu jednotlivých komodít harmonizovaného systému sa na celkovom dovoze MSP najvýraznejšie zvýšil podiel **textílie a textilných výrobkov** (o 1,5 p. b.) a **podiel plastov, kaučuku a výrobkov z nich** (o 0,3 p. b.). Na druhej strane najvýraznejší medziročný pokles podielu bol zaznamenaný v komoditnej triede **základné kovy a výrobky z nich** (o 0,7 p. b.) a strojov, prístrojov, el. zariadenia (o 0,5 p. b.) a **nerastných výrobkov** (o 0,5 p. b.). V prípade ostatných komodít bola medziročná zmena podielov pod $\pm 0,2$ percentuálneho bodu.

Medziročný vývoj objemu dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP bol v roku 2019 charakteristický rastúcou dynamikou objemu dovozu plastov, kaučuku a výrobkov z nich (o 6,8 %), ako aj rastúcou dynamikou objemu dovozu vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (medziročný rast o 2,5%) a výrobkov chemického priemyslu (2,1 %). Objem dovozu strojov, prístrojov, el. zariadenia bol v medziročnom porovnaní takmer na konštantnej úrovni (medziročné zvýšenie objemu o 0,2 %). V prípade triedy plastov, kaučuku a výrobkov z nich bol zaznamenaný medziročný pokles objemu dovozu MSP o 3,5 %.

Graf 29: Medziročná zmena a celkový objem dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2019

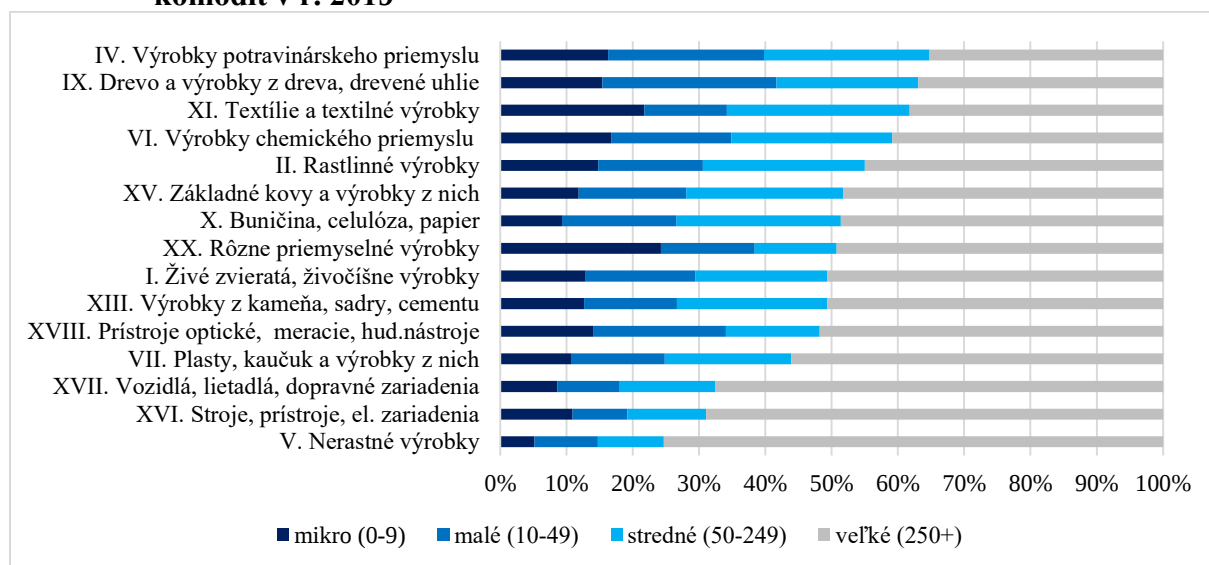

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu najvýznamnejších komodít uvedených v Grafe 30, v roku 2019²³ dosahovali malé a stredné podniky najvýraznejšie zastúpenie na dovoze: výrobkov potravinárskeho priemyslu (64,8 %), dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia (63,1 %), textílií a textilných výrobkov (61,8 %), výrobkov chemického priemyslu (61,8 %), rastlinných výrobkov (59,2 %), základných kovov a výrobkov z nich (51,7 %), buničiny, celulózy a papiera (51,4 %) a na dovoze rôznych priemyselných výrobkov (50,7 %). Naopak, z hľadiska najvýznamnejších komodít v roku 2019 mali MSP najmenej výrazné zastúpenie na dovoze: nerastných výrobkov (24,7%), strojov, prístrojov, el. zariadení (31,1 %), vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (32,4 %) a plastov, kaučuku a výrobkov z nich (43,9 %).

Oproti roku 2019 sa zvýšilo zastúpenie MSP najmä v prípade dovozu textílií a textilných výrobkov (o 16,4 p. b.), prístrojov optických, meracích, hud. nástrojov (o 6,5 p. b.), ako aj plastov, kaučuku a výrobkov z nich (o 2,8 p. b.), buničiny, celulózy, papiera (o 1,8 p. b.) a výrobkov chemického priemyslu (o 1,1 p. b.). Naopak, v porovnaní s rokom 2018 pokleslo zastúpenie MSP najmä v prípade dovozu rastlinných výrobkov (o 6,2 p. b.), rôznych priemyselných výrobkov (o 4,4 p. b.), dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia (o 4,3 p. b.), vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (o 1,6 p. b.), výrobkov potravinárskeho priemyslu (o 1,3 p. b.), ako aj živých zvierat, živočíšnych výrobkov (o 1,2 p. b.). V prípade ostatných najvýznamnejších komodít bola medziročná zmena podielov nižšia ako jeden percentuálny bod.

Graf 30: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe Štatistického úradu SR

3.1.1 Dovoz high-tech tovarov

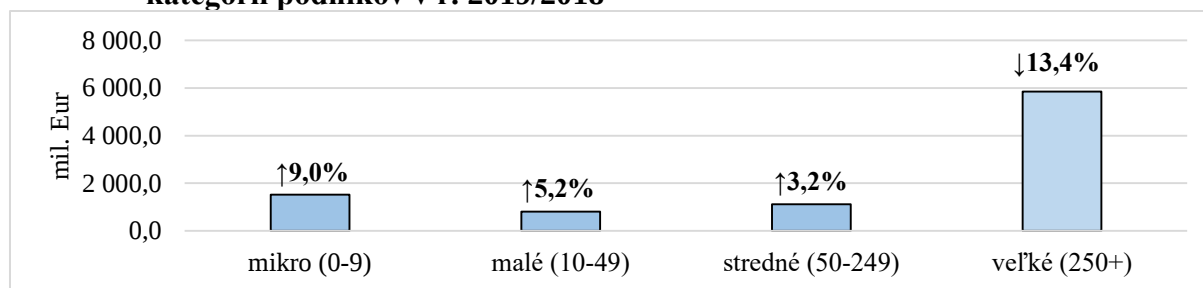
Celkový dovoz high-tech tovarov dosiahol v roku 2019 hodnotu **9 299,8 mil. Eur** (bez započítania dovozných operácií zahraničných osôb). V porovnaní s rokom 2018 sa znížil celkový dovoz high-tech tovarov o 772,6 mil. Eur (medziročný pokles objemu o 7,7 %). K zaznamenanému medziročnému poklesu celkového objemu dovozu high-tech tovarov najviac prispeli veľké podniky (pokles objemu dovozu high-tech tovarov o 900,8 mil. Eur).

²³ V roku 2019 tvorili najvýznamnejšie komodity MSP (uvedené v Grafe 30) 96,6 % z celkového dovozu MSP.

V roku 2019 predstavoval dovoz high-tech produktov malých a stredných podnikov 3 455,1 mil. Eur, t. j. medziročne vzrástol o 128,2 mil. Eur (resp. o 3,9 %). Dovoz high-tech produktov mikropodnikov bol na úrovni 1 525,8 mil. Eur, t. j. medziročné zvýšenie o 9,0 %, malých podnikov 809,5 mil. Eur, t. j. medziročné zvýšenie o 5,2 % a stredných podnikov 1 119,7 mil. Eur, t. j. medziročný pokles o 3,2 %. Objem dovozu veľkých podnikov bol v roku 2019 na úrovni 5 844,8 mil. Eur, t. j. medziročný pokles o 13,4 %.

Podiel MSP na celkovom dovoze high-tech produktov bol 37,2 % (medziročné zvýšenie podielu na celkovom dovoze high-tech produktov o 4,1 percentuálneho bodu. Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov dosiahol 13,9 % na objeme dovozu high-tech produktov (resp. o 2,5 p. b. viac oproti roku 2018). Podiel malých podnikov na celkovom objeme dovozu high-tech tovarov predstavoval 8,7 % (resp. o 1,1 p. b. viac oproti roku 2018) a podiel stredných podnikov bol v sledovanom roku 2019 na úrovni 12,0 % (t.j. o 0,6 p. b. menej ako v roku 2018).

Graf 31: Medziročný vývoj objemu dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019/2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Zo spracovaných údajov vyplýva určitá podobnosť v teritoriálnej štruktúre jednotlivých veľkostných kategórií podnikov. Vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov sa preukazuje kľúčová úloha jednotného trhu EÚ tak, ako je to aj v prípade vývozu z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov.

Tabuľka 10: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2019

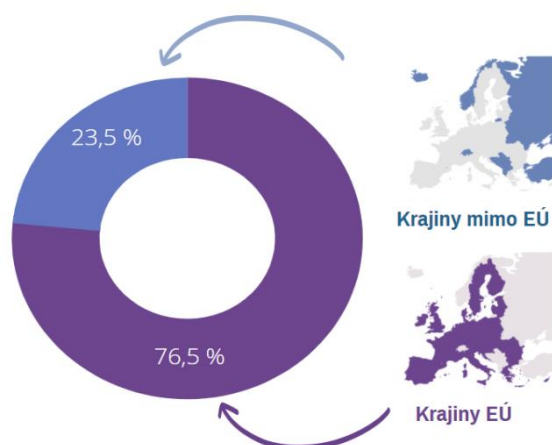
Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty (v mil. Eur)			Podiel v %		
	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu
Mikropodniky (0-9)	6 731,5	1 356,4	8 087,9	83,2 %	16,8 %	100,0%
Malé podniky (10-49)	6 320,7	1 968,7	8 289,4	76,3 %	23,7 %	100,0%
Stredné podniky (50-249)	7 982,8	3 149,7	11 132,6	71,7 %	28,3 %	100,0%
Veľké podniky (250 +)	24 810,2	15 460,3	40 270,5	61,6 %	38,4 %	100,0%
MSP (0-249)	21 035,0	6 474,8	27 509,8	76,5 %	23,5 %	100,0%
Imputácia dovozu	650,4	1 738,4	2 388,8	27,2 %	72,8 %	100,0%
Spolu - zahraničné	46 495,7	23 673,4	70 169,1	66,3 %	33,7 %	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri porovnaní jednotlivých kategórií podnikov z hľadiska teritoriálnej štruktúry v roku 2019 vyplýva, že dovoz z krajín EÚ bol najvýznamnejší pre kategóriu mikropodnikov, v rámci ktorej predstavoval podiel dovozu z členských krajín EÚ 83,2 % na celkovom objeme dovozu mikropodnikov.

V roku 2019 tvoril dovoz malých a stredných podnikov z krajín EÚ viac ako tri štvrtiny (76,5 %) z celkového dovozu MSP, pričom v absolútnom vyjadrení predstavoval objem dovozu MSP z krajín EÚ 21 035,0 mil. Eur. V medziročnom porovnaní bol podiel objemu dovozu malých a stredných podnikov z krajín EÚ v roku 2019 nižší o 1,3 p. b. (77,8 % v roku 2018). V roku 2019 dosiahol dovoz malých a stredných podnikov z krajín mimo EÚ 23,5 % podiel z celkového dovozu MSP, resp. 6 474,8 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

Graf 32: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci veľkých podnikov predstavoval podiel dovozu z krajín EÚ 61,6 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 24 810,2 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Podiel dovozu z krajín mimo EÚ predstavoval 38,4 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 15 460,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Spoločnou charakteristikou dovozu veľkých podnikov a MSP je relatívne vysoká teritoriálna koncentrácia na vnútorný trh EÚ.

3.2.1 Dovozy MSP z krajín EÚ

Dovozy malých a stredných podnikov v roku 2019 tvoril 45,2 % z celkového dovozu z krajín EÚ, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 21 035,0 mil. Eur. Súhrnne sa dovoz MSP z krajín EÚ medziročne znížil o 0,4 % (resp. o 101,0 mil. Eur).

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahol podiel mikropodnikov 14,5 % na celkovom objeme dovozu z krajín EÚ (6 731,5 mil. Eur v absolútnom vyjadrení). V medziročnom porovnaní bol vo veľkostnej kategórii mikropodnikov zaznamenaný nárast objemu dovezeného tovaru z krajín EÚ o 3,8 % (resp. o 243,8 mil. Eur). Malé podniky sa podieľali na celkom objeme dovozu z krajín EÚ 13,6 %, pričom v medziročnom porovnaní bol zaznamenaný nárast objemu dovozu o 3,1 % (resp. o 188,8 mil. Eur). Dovozy stredných podnikov z členských štátov EÚ predstavoval 17,2 %, pričom medziročný pokles objemu dovozu bol o 4,0 % (resp. o 331,7 mil. Eur).

V medziročnej komparácii objemu dovozu z krajín EÚ rástli v porovnaní s MSP dynamickejšie veľké podniky (nárast objemu o 1,9 %), čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast objemu dovezeného tovaru o 471,2 mil. Eur. V roku 2019, v rámci veľkých podnikov tvoril podiel objemu dovozu z krajín EÚ na celkovom objeme dovozu sledovanej veľkostnej kategórie 53,4 %, resp. objem dovozu z krajín EÚ bol na úrovni 24 810,2 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

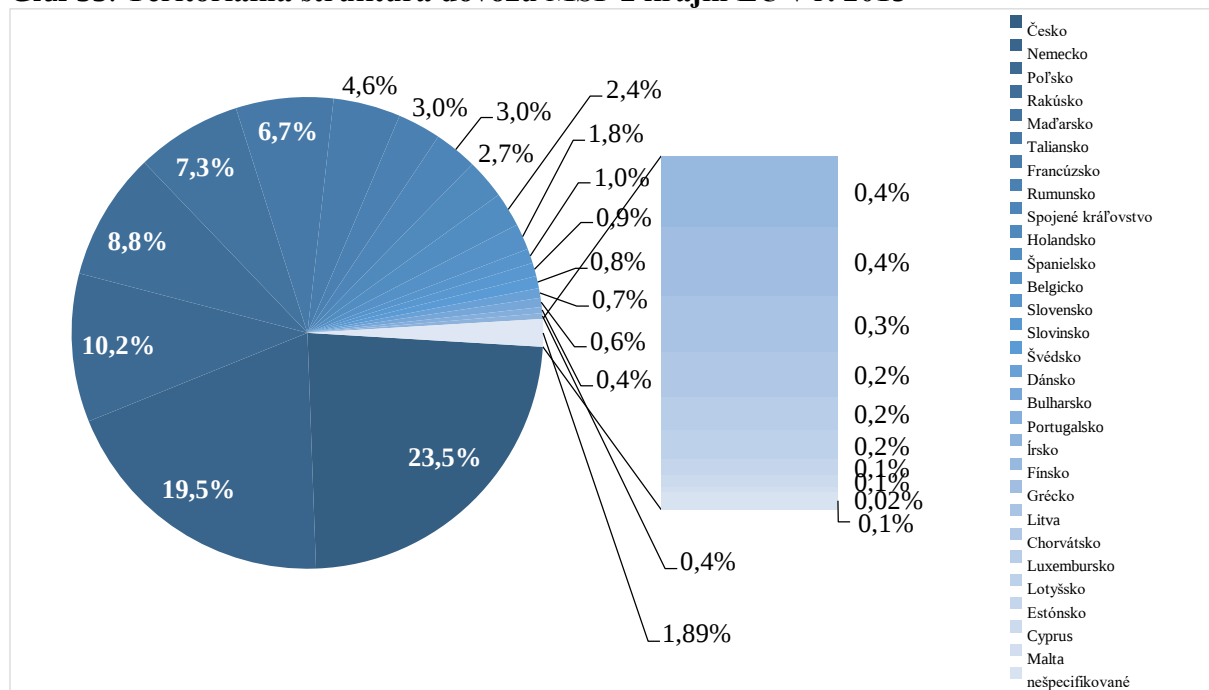
Tabuľka 11: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny EÚ			
	2018	2019		Index 2019/2018
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	6 487,6	6 731,5	14,5 %	103,8
Malé podniky (10-49)	6 131,9	6 320,7	13,6 %	103,1
Stredné podniky (50-249)	8 314,5	7 982,8	17,2 %	96,0
Veľké podniky (250 +)	24 339,0	24 810,2	53,4 %	101,9
MSP (0-249)	20 934,0	21 035,0	45,2 %	100,5
Imputácia dovozu	556,6	650,4	1,4 %	
Spolu	45 829,6	46 495,7	100,0 %	101,5

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2019 sa z hľadiska teritoriálnej štruktúry dovozu MSP z krajín EÚ umiestnili na prvých troch miestach: Česká republika, Nemecko, a Poľsko. Z celkového objemu dovozu MSP z členských štátov EÚ, tvoril podiel objemu dovozu MSP z Českej republiky 23,5 %, Nemecka 19,5 % a z Poľska 10,2 %. V rámci ďalších členských štátov EÚ patril v roku 2019 medzi významnejší objem dovozu MSP z Rakúska 8,8 %, Maďarska 7,3 % a z Talianska 6,7 % a Francúzska 4,6 % a Rumunska 3,0 %. Dovozy z ostatných krajín EÚ na celkovom objeme dovozu MSP z krajín EÚ nepresiahli podiel vyšší ako 3,0 %.

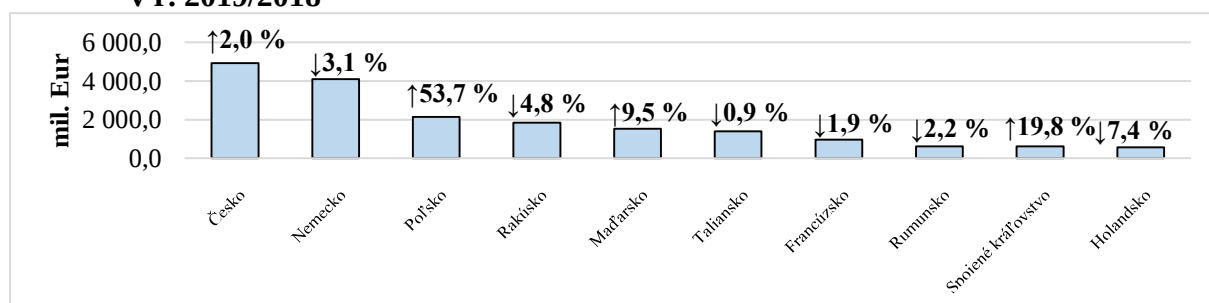
Graf 33: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu medziročného vývoja objemu dovozu MSP z krajín EÚ v rámci 10 najvýznamnejších krajín,²⁴ si Česká republika spolu s Nemeckom a Poľskom zachovalo svoju dominantnú pozíciu (s medziročnou obmenou poradia Českej republiky a Nemecka). V medziročnom porovnaní sa v absolútnom vyjadrení najvýraznejšie zvýšil objem dovozu MSP z Poľska (o 747,8 mil. Eur), Maďarska (o 132,5 mil. Eur), Spojeného kráľovstva (o 103,0 mil. Eur), Českej republiky (o 97,8 mil. Eur) a z Talianska (o 12,5 mil. Eur). Na druhej strane sa medziročne znížil objem dovozu MSP Nemecka (o 132,0 mil. Eur), Rakúska (o 93,6 mil. Eur), Holandska (o 46,0 mil. Eur), Francúzska (o 18,6 mil. Eur) a z Rumunska (o 14,2 mil. Eur).

Graf 34: Medziročný vývoj objemu dovozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019/2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

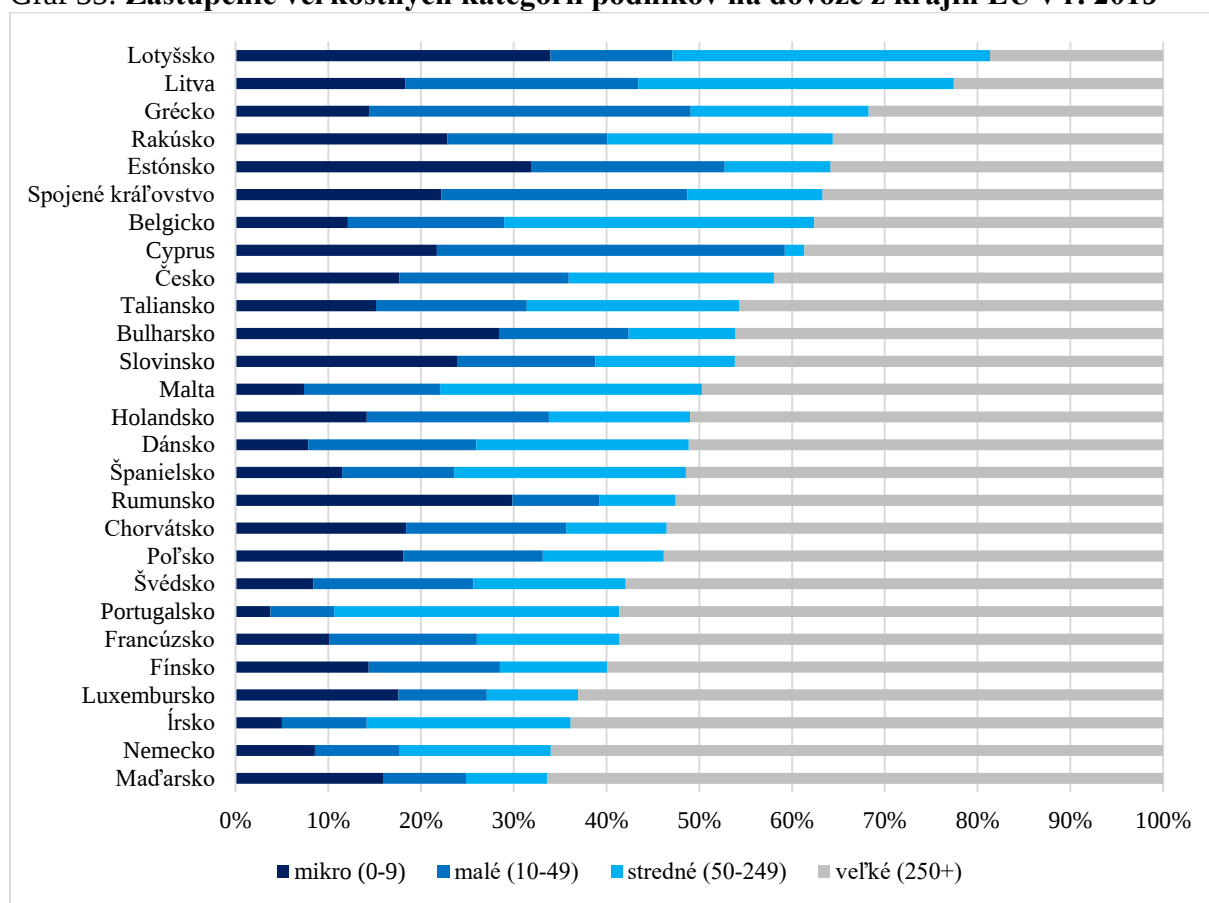
Malé a stredné podniky mali celkovo najvýraznejšie zastúpenie na objeme dovozu z krajín: Lotyšsko (81,3 %), Litva (77,4 %), Grécko (68,3 %), Rakúsko (64,4 %), Estónsko (64,2 %), Spojené kráľovstvo (63,3 %), Belgicko (62,4 %), Cyprus (61,3 %), Česká republika (58,1 %), Taliansko (54,3 %), Bulharsko (53,9 %), Slovinsko (53,8 %) a Malta (50,3 %).

²⁴ Objem dovozu MSP z desiatich najvýznamnejších krajín EÚ tvoril 87,6 % z celkového objemu dovozu MSP z členských krajín EÚ.

Nižšie ako 50 % zastúpenie zastávali MSP na celkovom objeme dovozu z krajín ako: Holandsko (49,0 %), Dánsko (48,9 %), Španielsko (48,5 %) a Rumunsko (47,5%). Jasná dominancia veľkých podnikov sa prejavuje najmä v prípade dovozu z Maďarska, v ktorom predstavuje podiel MSP 33,6 %, z Nemecka (34,0 %), z Írska (36,1 %) a Luxemburska (36,9 %).

V rámci podrobnejšej veľkostnej štruktúry dovozu MSP z jednotlivých členských krajín EÚ možno sledovať významnejšie zastúpenie mikropodnikov na celkovom dovoze z krajín: Lotyšsko (34,0 %) a Estónsko (31,9 %) a Rumunsko (29,9 %). Malé podniky boli významnejšie zastúpené na objeme dovozu z krajín ako: Španielsko (37,5 %), Malta (34,6 %) a Nemecko (26,6 %). Stredné podniky boli v rámci veľkostnej štruktúry podnikov významnejšie zastúpené na objeme dovozu z: Lotyšska (34,2 %), Litva (34,0 %), ako aj z Belgicka (33,4 %) a z Portugalska (30,7 %).

Graf 35: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v r. 2019

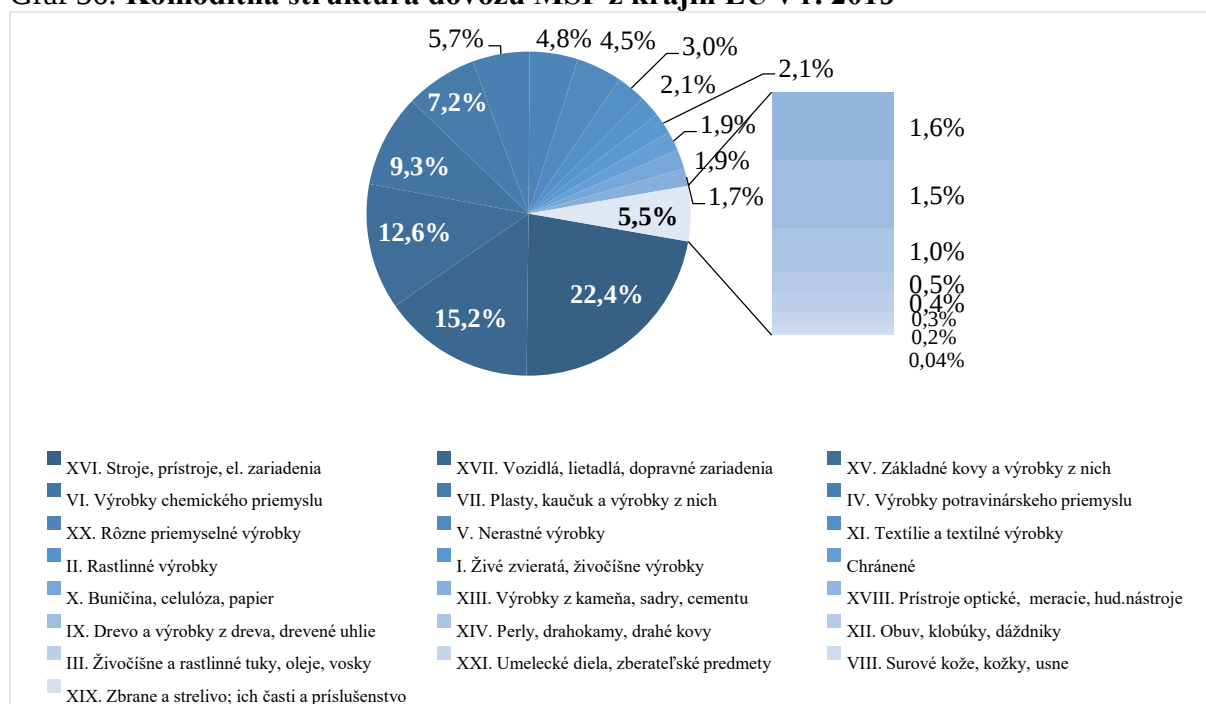

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2.1.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ

Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ²⁵ sa v roku 2019 vyznačovala takmer rovnakým zastúpením troch najvýznamnejších komodít ako v prípade vývozu MSP do krajín EÚ (Graf 27). Medzi najvýznamnejšie komodity patrili v roku 2019: stroje, prístroje, elektronické zariadenia (22,4 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (15,2 %), základné kovy a výrobky z nich (12,6 %), výrobky chemického priemyslu (9,3 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (7,2 %), výrobky potravinárskeho priemyslu (5,7 %), rôzne priemyselné výrobky (4,8 %), nerastné výrobky (4,5 %), ako aj textilie a textilné výrobky (3,0 %). Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 2,1%.

Graf 36: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín dovozu MSP v rámci EÚ

Nasledujúca časť sa podrobnejšie venuje komoditnej štruktúre dovozu MSP z piatich najvýznamnejších krajín v rámci jednotného trhu EÚ (podľa objemu dovozených tovarov).

1. Česká republika

V roku 2019 tvorili stroje, prístroje, elektronické zariadenia 20,8 % podiel na celkovom dovoze MSP z Českej republiky. Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny dovozu MSP do Českej republiky patrili aj vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (16,5 %), základné kovy a výrobky z nich (11,4 %), výrobky potravinárskeho priemyslu (8,9 %), nerastné výrobky (8,6 %), výrobky chemického priemyslu (7,9 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,2 %) a rôzne priemyselné výrobky (3,8 %). Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 2,5 %.

²⁵ bez Cypru.

2. Nemecko

Viac ako jednu štvrtinu dovozu MSP z Nemecka (26,5 %) tvorili v roku 2019 stroje, prístroje, elektronické zariadenia. Pomerne významné zastúpenie na komoditnej štruktúre dovozu MSP z Nemecka zastávali aj vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (22,4 %). Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny patri: základné kovy a výrobky z nich (13,0 %), výrobky chemického priemyslu (10,3 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (8,2 %). Podiel prístrojov, optických, meracích, hud. nástrojov predstavoval 3,2 %. Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 3,0 %.²⁶

3. Poľsko

Pre dovoz MSP z Poľska je charakteristické relatívne rovnomerné zastúpenie jednotlivých komodít. Najvyššie zastúpenie dosahovali základné kovy a výrobky z nich (16,1 %). Zastúpenie rôznych priemyselných výrobkov na celkovom objeme dovozu MSP z Poľska predstavovalo 12,8 % z celkového objemu dovozu MSP z Poľska. Medzi ďalšie významnejšie komoditné skupiny patrili: stroje, prístroje, el. zariadenia (11,5 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (9,7 %), výrobky chemického priemyslu (8,4 %), ale aj živé zvieratá, živočíšne výrobky (7,4 %), vozidlá lietadlá, dopravné zariadenia (4,8 %) a výrobky z kameňa, sadry, cementu (4,3 %). Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 3,0 %.²⁷

4. Rakúsko

Komoditná štruktúra dovozu MSP z Rakúska sa vyznačuje významným zastúpením strojov, prístrojov, elektronických zariadení (33,3 %). Medzi ďalšie významnejšie komodity v roku 2019 patrili: nerastné výrobky, ktoré dosiahli (17,9 %), základné kovy a výrobky z nich (12,0 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (6,9 %), výrobky potravinárskeho priemyslu (5,5 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (4,8 %), ako aj výrobky chemického priemyslu (4,6 %). Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 3,0 %.²⁸

5. Maďarsko

Najvýznamnejšou komoditnou skupinou dovozu MSP z Maďarska boli v roku 2019 stroje, prístroje, elektronické zariadenia (20,5 %). Ďalšími významnými komoditami v rámci dovozu MSP z Maďarska boli: vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (13,3 %), textilie a textilné výrobky (11,0 %), základné kovy a výrobky z nich (9,8 %), výrobky chemického priemyslu (8,9 %), výrobky potravinárskeho priemyslu (8,1 %), ako aj plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,5 %). Zastúpenie ostatných jednotlivých komodít nepresiahlo 5,0 %.²⁹

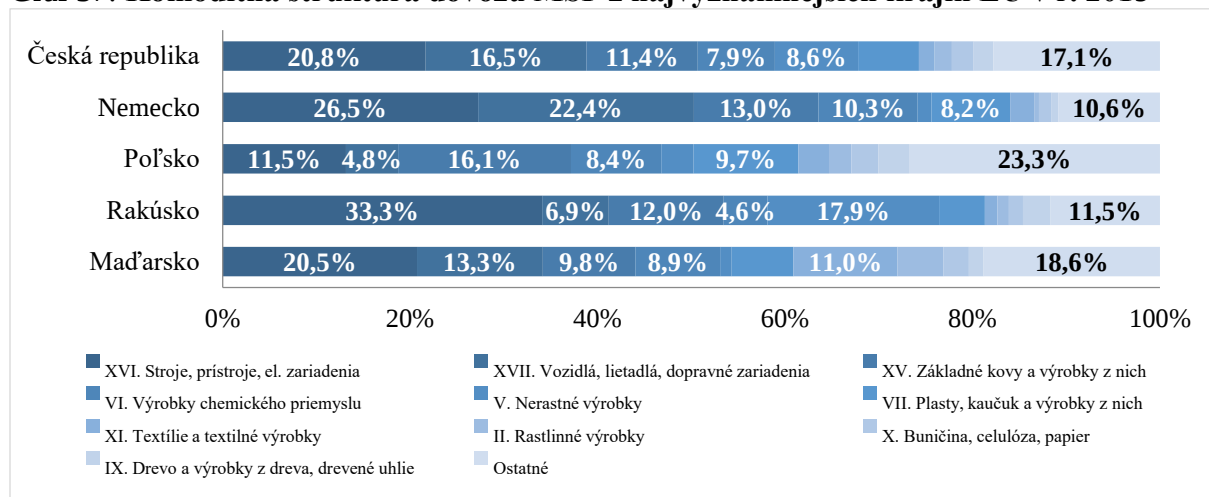
²⁶ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre dovozu MSP z Nemecka tvoril 2,2 %.

²⁷ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre dovozu MSP z Poľska tvoril 0,6 %.

²⁸ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre dovozu MSP z Rakúska tvoril 1,5 %.

²⁹ Podiel chránených údajov na komoditnej štruktúre dovozu MSP z Rakúska tvoril 4,7 %.

Graf 37: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

3.2.2 Dovoz MSP z krajín mimo EÚ

V roku 2019 tvoril viac ako jednu štvrtinu (27,4 %) dovoz malých a stredných podnikov z celkového dovozu z krajín mimo EÚ. V absolútnom vyjadrení predstavoval objem dovozu malých a stredných podnikov v rámci krajín mimo EÚ 6 474,8 mil. Eur. Podiel mikropodnikov dosiahol 5,7 % (resp. 1 356,4 mil. Eur v absolútnom vyjadrení), malých podnikov 8,3 % (resp. 1 968,7 mil. Eur) a stredných podnikov 13,3 % (resp. 3 149,7 mil. Eur). Podiel veľkých podnikov na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ predstavoval 65,3 %, resp. 15 460,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

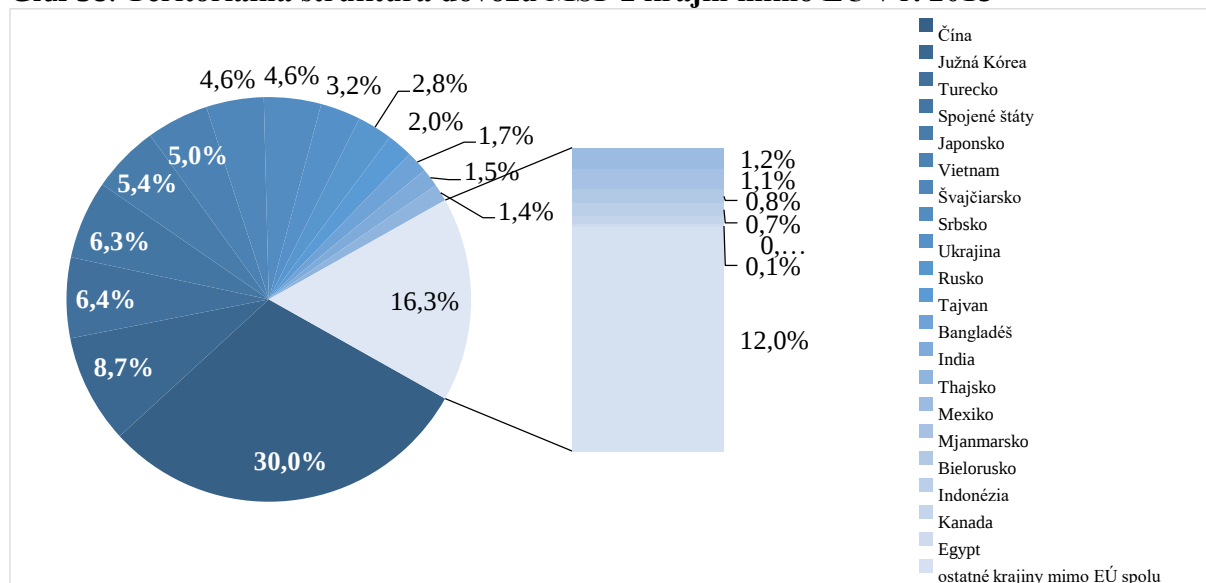
Tabuľka 12: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny mimo EÚ			
	2018	2019		Index 2019/2018
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	1 356,2	1 356,4	5,7 %	100,02
Malé podniky (10-49)	1 744,6	1 968,7	8,3 %	112,8
Stredné podniky (50-249)	2 875,5	3 149,7	13,3 %	109,5
Veľké podniky (250 +)	16 432,4	15 460,3	65,3 %	94,1
MSP (0-249)	5 976,3	6 474,8	27,4 %	108,3
imputácia dovozu	1 490,4	1 738,4	7,3 %	
Spolu - zahraničné	23 899,2	23 673,4	100,0 %	99,1

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní doviezli malé a stredné podniky z krajín mimo EÚ tovar v hodnote vyššej o 8,3 % (resp. o 498,5 mil. Eur). Medziročný nárast dovozu MSP do krajín mimo EÚ súvisel najmä s výraznejším medziročným zvýšením objemu dovozu stredných podnikov o 274,2 mil. Eur. Objem dovozu mikropodnikov smerujúcich do krajín mimo EÚ sa v porovnaní s rokom 2018 zvýšil o 0,2 mil. Eur a malých podnikov o 224,0 mil. Eur.

Graf 38: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2019

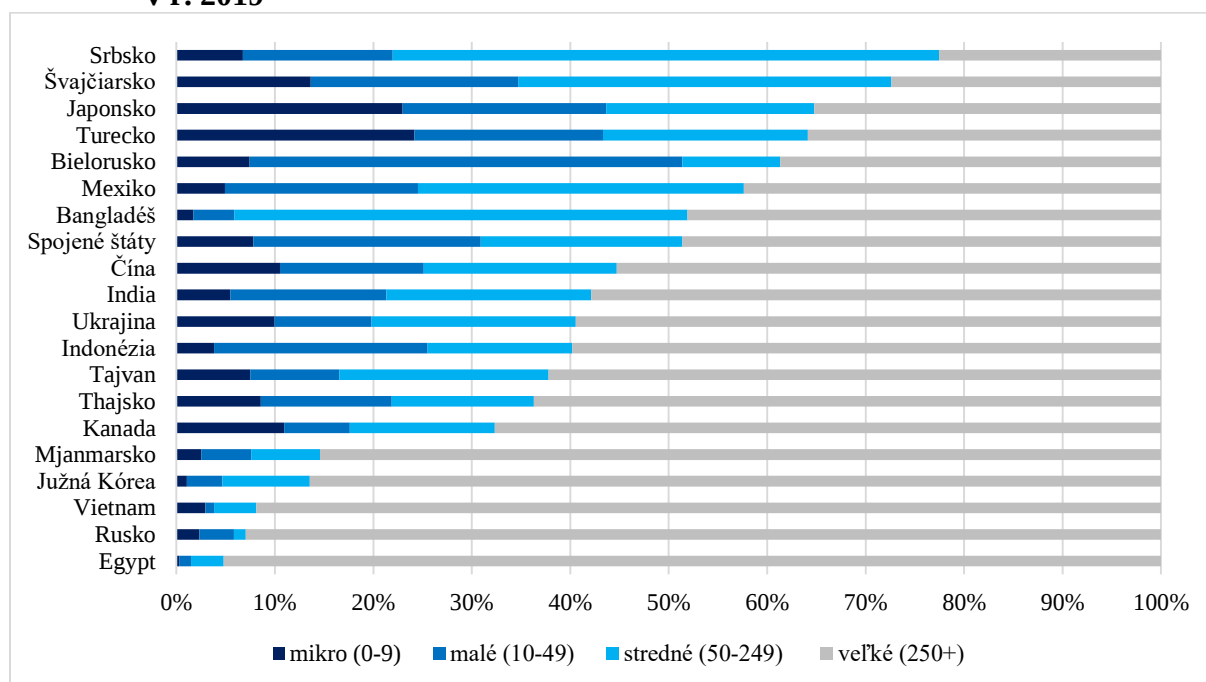

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Z údajov spracovaných v Grafe 38 vyplýva, že najvyšší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ mali: **Čína (30,0 %)**, **Južná Kórea (8,7 %)**, **Turecko (6,4 %)**, **Spojené štáty americké (6,3 %)** a **Vietnam (5,0 %)**. Významnejší podiel zastávali na celkom objeme dovozu MSP z pohľadu trhov mimo EÚ aj **Švajčiarsko spolu so Srbskom (zhodne 4,6 %)**, **Ukrajina (3,2 %)**, ako aj **Rusko (2,8 %)** a **Tajvan (2,0%)**. V ostatných krajinách podiel sumárne nepresiahol podiel vyšší 1,8 %. Spomedzi vyššie uvedených krajín významnejšie klesol podiel dovozu MSP z Južnej Kórei (o 1,8 p. b.), Tajvanu (o 0,4 p. b.) a Ruska (o 0,3 p. b.). Naopak výraznejšie vzrástol dovoz MSP z Bangladéša (o 1,1 p. b.), Japonska a Turecka (zhodne o 0,6 p. b.).

Malé a stredné podniky mali v roku 2019 najvýraznejšie zastúpenie na dovoze zo Srbska (77,5 %), Švajčiarska (72,6 %), Japonska (64,8 %), Turecka (64,1 %), Bieloruska (61,3 %), Mexika (57,6 %), Bangladéša (51,9 %) a Spojených štátov amerických (51,4 %). Naopak veľké podniky dominovali v roku 2019 najmä na dovoze z: Egypta (4,8 % podiel MSP), Ruska (7,0 % podiel MSP), Vietnamu (8,1 %), Južnej Kórei (13,5 % podiel MSP) a Mjanmarska (14,6 % podiel MSP). Z pohľadu bližšej špecifikácie štruktúry MSP sa mikropodniky výraznejšie podieľali na celkovom objeme dovozu z Turecka (24,2 %) Japonska (23,0 %) a Švajčiarska (13,6 %). Malé podniky mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Bieloruska (44,0 %), Spojených štátov amerických (23,1%) a Indonézie (21,7 %). Stredné podniky dominovali na dovoze zo Srbska (55,5 %). Okrem toho mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Bangladéša (46,0 %) a zo Švajčiarska (37,9 %).

Graf 39: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Medziročný vývoj objemu dovozu slovenských MSP z 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ³⁰ sa v roku 2019 vyznačoval rastom na objeme dovozu malých a stredných podnikov, pričom najvýraznejšie z Číny (o 154,8 mil. Eur), Turecka (o 67,3 mil. Eur), Japonska (o 62,4 mil. Eur), Švajčiarska (o 38,6 mil. Eur), Spojených štátov amerických (o 29,2 mil. Eur) a z Vietnamu (o 20,6 mil. Eur). Objem dovozu MSP z Ukrajiny vzrástol o 3,7 mil. Eur a zo Srbska o 2,7 mil. Eur. Na druhej strane bol zaznamenaný najvýraznejší medziročný pokles objemu dovozu MSP z Južnej Kórei (o 63,5 mil. Eur). Ale klesol aj objem dovozu MSP z Ruska (o 4,8 mil. Eur).

³⁰ v roku 2019 predstavoval podiel objemu vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ 77,0 % z celkového dovozu MSP smerujúceho z krajín mimo EÚ.

3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP

Viac ako polovicu (54,0 %, resp. 14 845,5 mil. Eur) z celkovej hodnoty dovezeného tovaru MSP v roku 2019 tvoril z hľadiska odvetvovej štruktúry dovoz v oblasti obchodu.

Druhým najvýznamnejším odvetvím v rámci dovozu MSP bol priemysel s podielom 25,9 %, resp. 7 121,9 mil. Eur. Podľa hrubšieho členenia SK NACE predstavoval podiel odvetvia pôdohospodárstva na celkovom dovoze MSP 0,9 % (resp. 236,4 mil. Eur), podiel stavebníctva 2,2 % (resp. 606,9 mil. Eur), dopravy a informačných činností 4,0 % (resp. 1 112,7 mil. Eur) a obchodných služieb 11,2 % (resp. 3 082,5 mil. Eur).

V Tabuľke 13 možno sledovať pomerne vysokú variabilitu podielu objemu MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach. V roku 2019 sa z hľadiska odvetvovej štruktúry dovozu prejavila dominancia MSP najmä v odvetví činností v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva (99,6 %), odborných vedeckých a technických činností (97,2 %) administratívnych a podporných služieb (97,2 %), stavebníctva (95,2 %), ubytovacích a stravovacích služieb (95,0 %), ako aj v oblasti dodávok vody (86,2 %) a veľkoobchodu a maloobchodu (78,4 %). Najnižší podiel MSP na celkovom dovoze z hľadiska odvetvovej štruktúry bol zaznamenaný najmä v odvetví dopravy a skladovania (17,3 %), priemyselnej výroby (18,3 %) a dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (26,2 %).

Tabuľka 13: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019

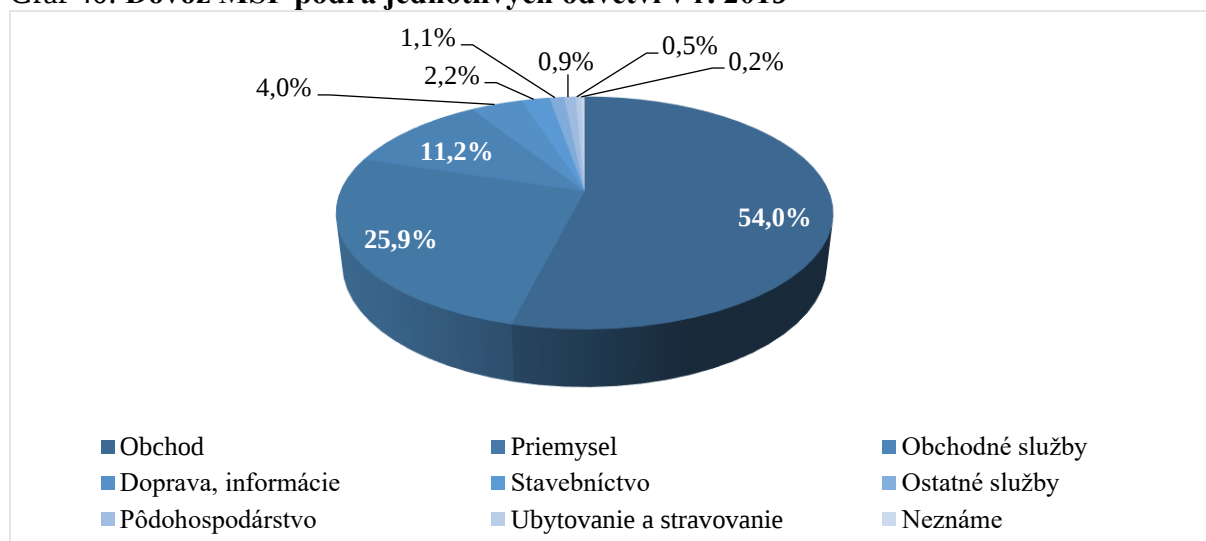
Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový dovoz MSP		Podiel MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	236,4	0,9%	99,6 %
Ťažba a dobývanie	Priemysel	13,3	0,05%	64,6 %
Priemyselná výroba		7 046,1	25,6 %	18,3 %
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		29,0	0,1 %	26,2 %
Dodávka vody		33,5	0,1%	86,2 %
Stavebníctvo	Stavebníctvo	606,9	2,2 %	95,2 %
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	14 845,5	54,0 %	78,4 %
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	836,8	3,0 %	17,3 %
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	129,2	0,5 %	95,0 %
Informácie a komunikácia	Doprava, informácie	275,9	1,0 %	58,2 %
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	41,3	0,2 %	69,2 %
Činnosti v oblasti nehnuteľností		392,1	1,4 %	75,6 %
Odborné, vedecké a technické činnosti		1 417,2	5,2 %	97,2 %
Administratívne a podporné služby		1 231,9	4,5 %	97,2 %
Ostatné	Ostatné služby	309,4	1,1 %	75,6 %
Neznáme	Neznáme	65,3	0,2 %	100,0 %
Spolu		27 509,8	100,0%	40,6 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní sa zvýšil najmä podiel dovozu MSP v odvetví obchodných služieb (o 1,2 p. b.) a dopravy a informačných činností (o 0,3 p. b.). Na druhej strane sa

medziročne významnejšie znížil podiel dovozu MSP v odvetví obchodu (o 1,7 p. b.). Podiely dovozu MSP v ostatných odvetviach sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výraznejšie nezmenili.

Graf 40: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP

Regionálna štruktúra celkového objemu dovozu malých a stredných podnikov SR v roku 2019 je charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja (44,1 %). Podiel MSP v Bratislavskom kraji sa znížil o 0,9 p. b. v porovnaní s rokom 2018 (45,0 %).

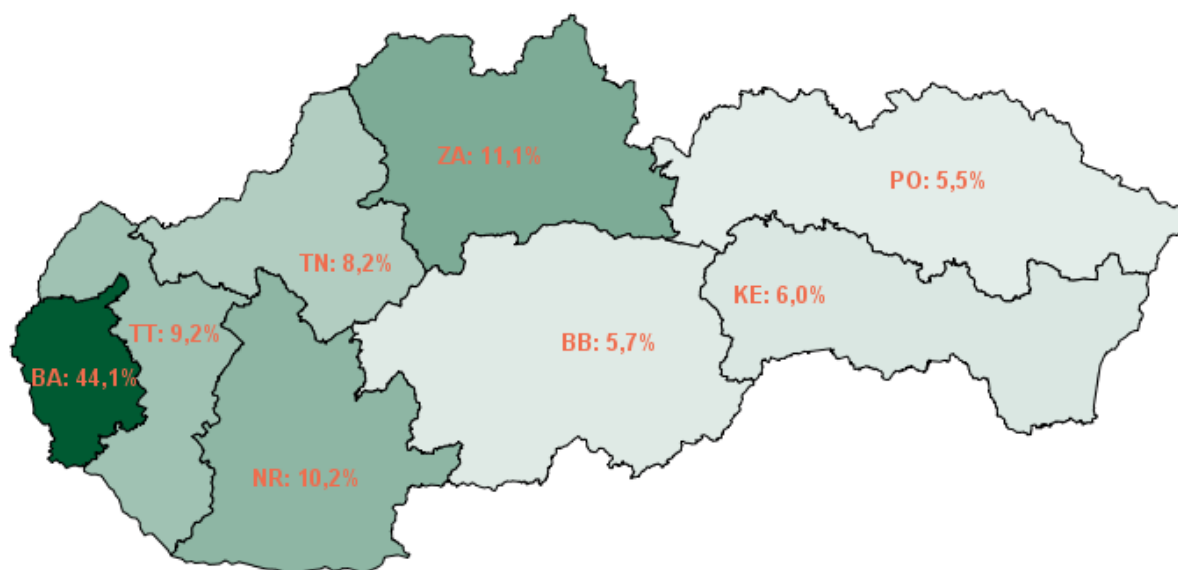
Ako možno sledovať aj na Mape 2, v Žilinskom kraji sa malé a stredné podniky podieľali 11,1 % na celkovom dovoze MSP (medziročné zníženie podielu o 0,1 p. b.). Zastúpenie MSP v Nitrianskom kraji na celkovom objeme dovozu MSP bolo na úrovni 10,2 % (medziročné zníženie podielu o 0,2 p. b.), v Trnavskom kraji na úrovni 9,2 % (medziročný pokles podielu o 0,2 p. b.), v Trenčianskom kraji na úrovni 8,2 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,6 p. b.), v Košickom kraji na úrovni 6,0 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,6 p. b.), v Banskobystrickom kraji 5,7 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,3 p. b.).

Najnižšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu MSP zastávali malé a stredné podniky v Prešovskom kraji 5,5 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,2 p. b.).

Z regionálneho hľadiska bol v absolútnom vyjadrení najvyšší objem dovozu MSP zaznamenaný v Bratislavskom kraji (12 108,6 mil. Eur). V Žilinskom kraji predstavoval objem dovozu MSP 3 052,0 mil. Eur, v Nitrianskom kraji 2 797,6 mil. Eur, v Trnavskom kraji 2 517,3 mil. Eur, a v Trenčianskom kraji 2 250,5 mil. Eur. Objem dovozu malých a stredných podnikov v Košickom kraji bol na úrovni 1 640,5 mil. Eur, v Banskobystrickom kraji bol 1 571,6 mil. Eur a v Prešovskom kraji 1 507,4 mil. Eur.

V porovnaní s rokom 2018 sa zvýšil dovoz malých a stredných podnikov v Trenčianskom kraji o 209,5 mil. Eur, v Košickom kraji o 186,3 mil. Eur, v Banskobystrickom kraji o 109,9 mil. Eur, v Prešovskom kraji o 48,3 mil. Eur, v Žilinskom kraji o 39,8 mil. Eur a v Bratislavskom kraji o 20,3 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa na druhej strane znížil dovoz MSP v Nitrianskom kraji o 3,4 mil. Eur a v Trnavskom kraji o 10,2 mil. Eur.

Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v r. 2019

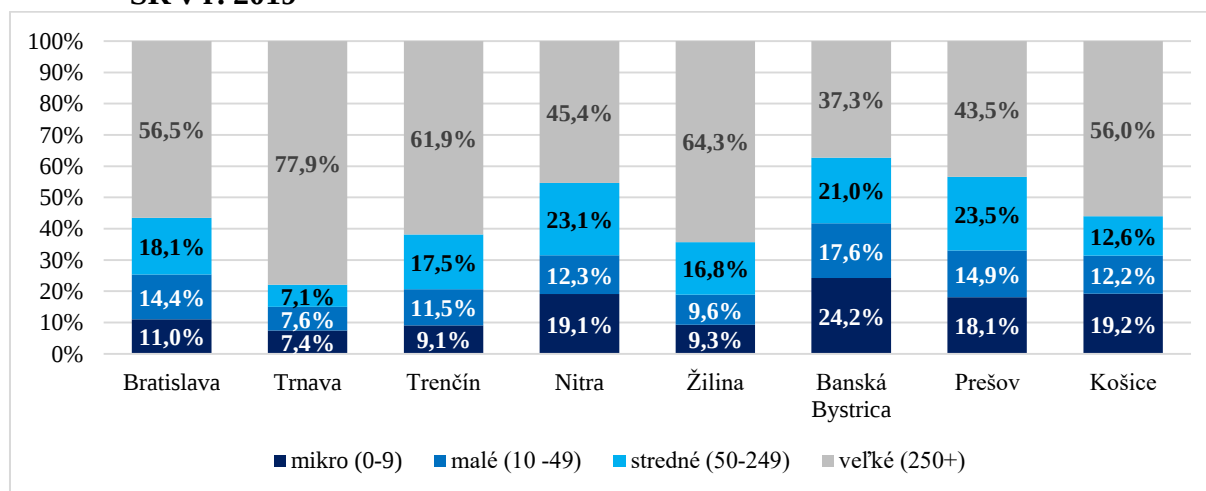

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN- Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košícký kraj.

Z komparácie regionálnej štruktúry celkového dovozu vyplýva, že v porovnaní s veľkými podnikmi (Graf 41) **dominujú MSP v Banskobystrickom kraji s podielom 62,7 %, Prešovskom kraji (56,5 %) a v Nitrianskom kraji (54,6 %).** Naopak, v prípade veľkých podnikov, v rámci regiónov, najvýznamnejšie dominujú najmä v Trnavskom kraji (77,9 %). V Žilinskom kraji dosiahli veľké podniky podiel 64,3 %, v Trenčianskom kraji 61,9 %, Košickom kraji (60,3 %), v Bratislavskom kraji (56,5 %) a v Košickom kraji (56,0 %).

Graf 41: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2018 sa najvýraznejšie zvýšil podiel MSP na celkovom objeme dovozu v Košickom kraji (o 4,2 p. b.), v Trenčianskom kraji (o 2,3 p. b.), v Banskobystrickom kraji (o 3,3 p. b.) a v Trnavskom kraji (o 1,2 p. b.). Naopak, najvýraznejší medziročný pokles podielu MSP na celkovom objeme dovozu, v rámci jednotlivých regiónov, bol zaznamenaný v Žilinskom kraji (o 1,1 p. b.) a v Bratislavskom kraji (o 0,5 p. b.). V ostatných krajoch nebola medziročná zmena podielu vyššia ako $\pm 0,2$ percentuálneho bodu.

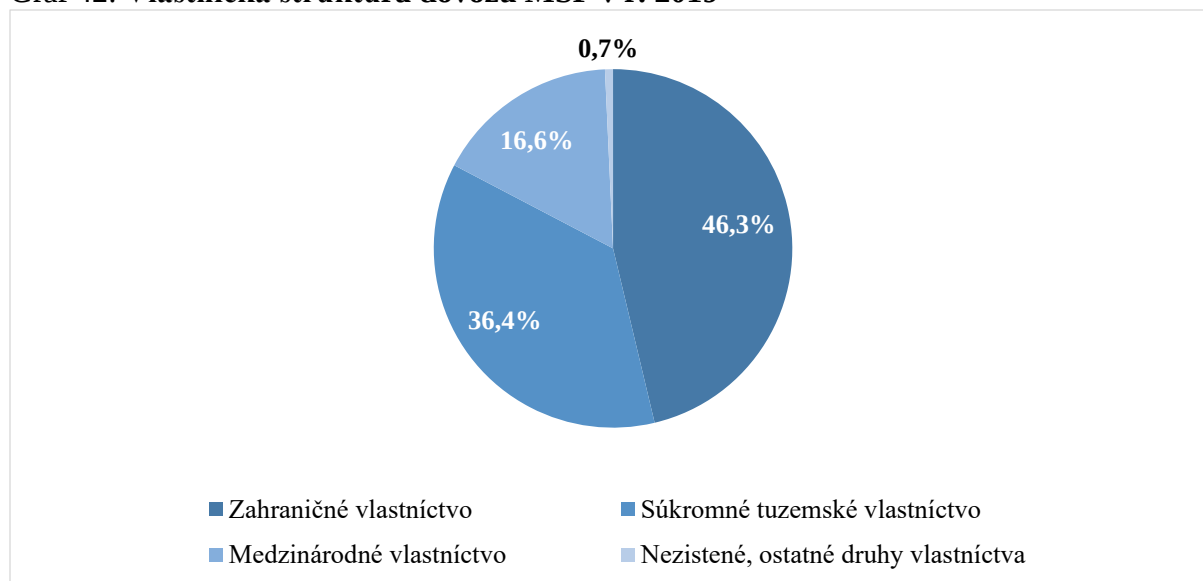
3.5 Vlastnícka štruktúra dovozu MSP

Takmer polovicu z celkového objemu dovozu MSP (46,3 %, resp. 12 728,9 mil. Eur) v roku 2019 realizovali subjekty so zahraničným kapitálom.³¹ Subjekty s medzinárodným vlastníctvom sa podieľali 16,6 % (resp. 4 567,6 mil. Eur) na celkovom objeme dovozu MSP.³²

Viac ako jedna tretina dovozu MSP (36,4 %) v roku 2019 bola výsledkom činnosti tuzemských subjektov súkromného vlastníctva (v objeme 10 014,9 mil. Eur). Nezistené a ostatné formy vlastníctva tvorili spolu 0,7 % (v objeme 198,4 mil. Eur).

Vlastnícka štruktúra veľkých podnikov sa v roku 2019 vyznačovala dominantným zastúpením zahraničného vlastníctva, ktoré realizovali až 60,5 % z celkového dovozu veľkých podnikov. Subjekty s medzinárodným vlastníctvom tvorili 35,7 % dovozu veľkých podnikov. Len 3,3 % z objemu dovozu veľkých podnikov realizovali subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom.

Graf 42: Vlastnícka štruktúra dovozu MSP v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Detailnejší pohľad na vlastnícku štruktúru dovozu v rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov zobrazuje Graf 43. Malé a stredné podniky dominovali na celkovom objeme dovezeného tovaru subjektov súkromného tuzemského vlastníctva (88,4 %). Naopak

³¹ Subjekty so zahraničným kapitálom sú založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.

³² Ide o subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.

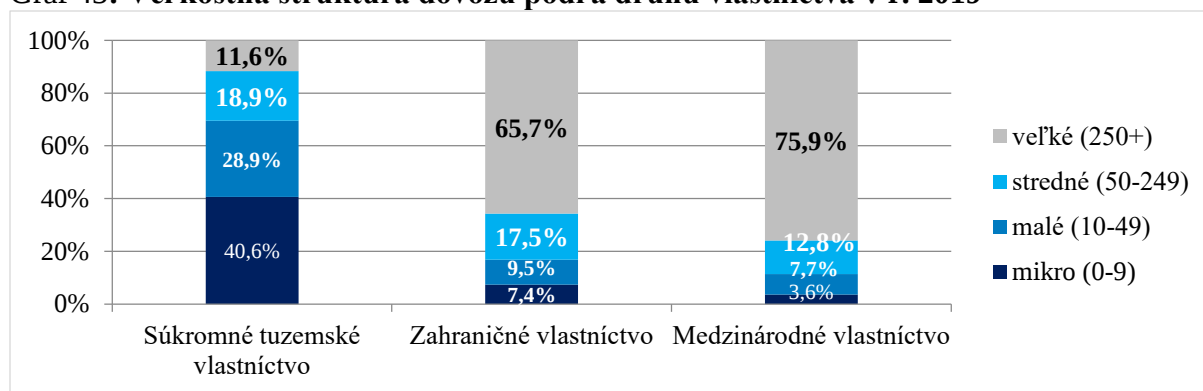
veľké podniky dominovali na objeme celkového vývozu subjektov medzinárodného vlastníctva (s 24,1 % podielom MSP) a vývoze tovarov subjektov zahraničného vlastníctva (s 24,1 % podielom MSP).

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na celkovom objeme vyvezeného tovaru subjektov súkromného tuzemského vlastníctva, predstavovalo zastúpenie mikropodnikov 40,6 %, malých podnikov 28,9 % a stredných podnikov 11,6 %. Veľké podniky dosiahli podiel 11,6 %.

Na dovoze tovarov subjektov s medzinárodným vlastníctvom sa mikropodniky podieľali zhodne 7,4 %, malé podniky 7,7 % a stredné podniky 12,8 %. Veľké podniky zastávali najvýznamnejšiu úlohu na celkovom objeme vývozu subjektov s medzinárodným vlastníctvom s podielom 75,9 %.

Na dovoze tovarov subjektov so zahraničným vlastníctvom sa mikropodniky podieľali 7,4 %, malé podniky 9,5 % a stredné podniky 17,5 %. Veľké podniky dominovali celkovom objeme vývozu subjektov so zahraničným vlastníctvom s podielom 65,7 %.

Graf 43: Veľkostná štruktúra dovozu podľa druhu vlastníctva v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.6 Početnosť dovážajúcich MSP

V roku 2019 predstavoval celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov 97 248 podnikov (nové maximum), z toho podiel MSP predstavoval 99,2 % (96 496 malých a stredných podnikov). Zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií na celkovom dovoze sumarizuje Tabuľka 15. Z údajov vyplýva, že mikropodniky mali najpočetnejšie zastúpenie na celkovom dovoze. Podieľali sa viac ako štyrmi pätinami (84,6 %) na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov na Slovensku. Malé podniky dosiahli 11,8 % podiel a stredné podniky dosiahli 2,8 % podiel na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov. Z pohľadu percentuálneho zastúpenia na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov bola najmenej zastúpenou kategória veľkých podnikov (0,8%).

Celkový počet dovážajúcich malých a stredných podnikov sa medziročne zvýšil o 5 168 podnikateľských subjektov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje zvýšenie o 5,7 %. V porovnaní s rokom 2018 vzrástol počet mikropodnikov o 5 052 subjektov (resp. o 6,5 %), malých podnikov o 128 subjektov (resp. o 1,1 %) a počet stredných podnikov sa medziročne znížil o 12 podnikateľských subjektov (resp. o 0,4 %). Počet veľkých podnikov sa medziročne zvýšil o 19 subjektov (resp. o 2,6 %).

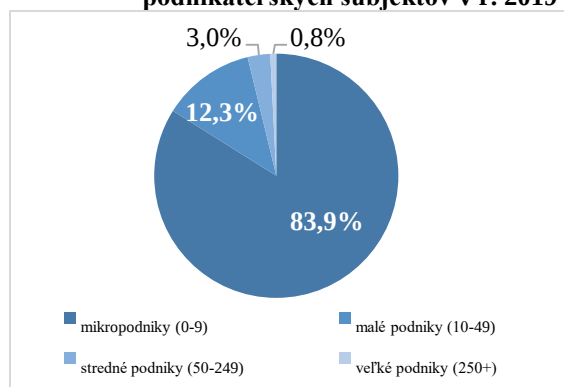
Tabuľka 14: Početnosť dovozcov tovaru v r. 2019 a 2018

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			Index 2019/2018
	2018	2019		
	abs. počet	abs. počet	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	77 258	82 310	84,6 %	106,5
Malé podniky (10-49)	11 323	11 451	11,8 %	101,1
Stredné podniky (50-249)	2 747	2 735	2,8 %	99,6
Veľké podniky (250+)	733	752	0,8 %	102,6
MSP (249)	91 328	96 496	99,2 %	105,7
Spolu	92 061	97 248	100,0 %	105,6

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

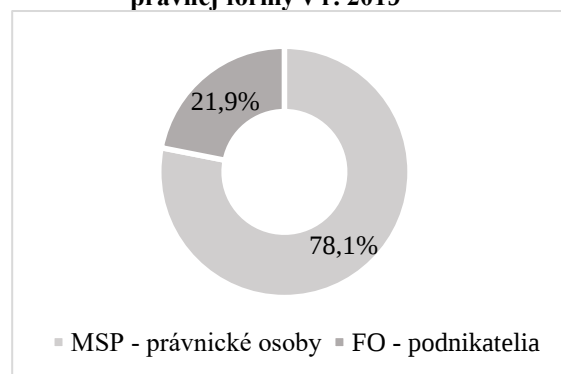
Z hľadiska právnej formy v rámci MSP dominovali v roku 2019 právnické osoby (75 353). Ich podiel predstavoval viac ako tri štvrtiny (78,1 %) z celkového počtu dovážajúcich MSP. Podiel FO – podnikateľov tvoril, takmer jednu štvrtinu (21,9 %) z celkového počtu dovážajúcich malých a stredných podnikov, resp. počet FO – podnikateľov bol 21 143 subjektov v absolútnom vyjadrení.

Graf 44: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 45: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP

V odvetvovej štruktúre dovážajúcich MSP má najvýznamnejšie zastúpenie odvetvie obchodu s 30,5 % podielom na celkovom počte dovážajúcich MSP.

Významné zastúpenie na počte dovážajúcich malých a stredných podnikov mali aj subjekty pôsobiace v odvetví obchodných služieb (22,6 %), priemyslu (15,6 %), stavebníctva (10,0 %) a v odvetví dopravy, informácií (9,5 %). Zastúpenie subjektov pôsobiacich ubytovania a stravovania bolo v roku 2019 na úrovni 3,9 %. V pôdohospodárstve a v odvetví ostatných služieb bolo zastúpenie subjektov totožné, na úrovni 3,8 %. Najnižšie zastúpenie na počte dovážajúcich MSP bolo v sledovanom roku zaznamenané v odvetví ostatných služieb 3,6 %.

Tabuľka 15: **Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP a podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2019**

Odvetvie podľa SK NACE - hrubšie členenie	Početnosť MSP		Podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v jednotlivých odvetviach
	Počet	v %	
Pôdohospodárstvo	3 629	3,8 %	15,0 %
Priemysel	15 075	15,6 %	18,4 %
Stavebníctvo	9 617	10,0 %	9,0 %
Obchod	29 405	30,5 %	27,7 %
Doprava, informácie	9 208	9,5 %	46,7 %
Ubytovanie a stravovanie	3 509	3,9 %	7,6 %
Obchodné služby	19 713	22,6 %	13,8 %
Ostatné služby	3 322	3,8 %	7,4 %
Neznáme	313	0,3 %	-
Odvetvia spolu	96 496	100 %	16,2 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní sa mierne znížil podiel dovážajúcich subjektov v odvetví obchodu (o 0,9 p. b.). Naopak medziročne sa najviac zvýšilo zastúpenie dovážajúcich subjektov v odvetví priemyslu (o 0,7 p. b) a stavebníctva (o 0,6 p. b.).

V roku 2019 predstavoval podiel dovážajúcich malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) 16,2 % na celkovom počte MSP. V porovnaní s rokom 2018 sa o 0,1 p. b. znížil podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP.

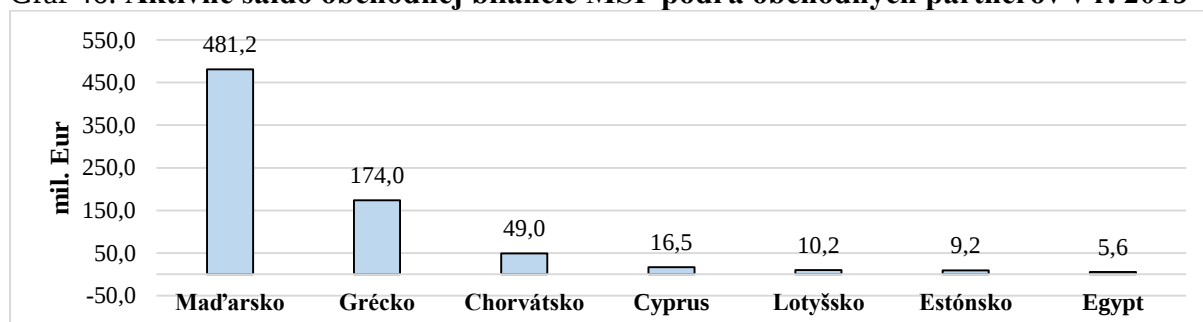
4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP

Saldo zahranično-obchodnej bilancie malých a stredných podnikov naďalej dosahuje zápornú hodnotu na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo zahranično-obchodnej bilancie je každoročne kladné. **Pasívne saldo malých a stredných podnikov bolo v roku 2019 v objeme 9 418,9 mil. Eur**, čo v medziročnom porovnaní predstavuje zvýšenie pasívneho salda o 1 211,4 mil. Eur, resp. o 14,8 %. Aktívne saldo veľkých podnikov bolo v sledovanom roku v objeme 13 126,2 mil. Eur, pričom v medziročnom porovnaní ide o výrazné zvýšenie aktívneho salda veľkých podnikov o 5 083,5 mil. Eur, resp. o 63,2 %.

Vo vzťahu k najvýznamnejším obchodným partnerom MSP v roku 2019 bolo možné identifikovať krajiny, s ktorými má Slovensko v rámci kategórie malých a stredných podnikov najvyššie aktívne, resp. pasívne saldo obchodnej bilancie. Na Grafe 46 je zobrazených 7 obchodných partnerov, s ktorými dosiahli slovenské MSP najvyššie aktívne saldo.

Z dostupných údajov vyplýva,³³ že najvyššie aktívne saldo mali slovenské MSP s Maďarskom (481,2 mil. Eur), Gréckom (174,0 mil. Eur), Chorvátskom (49,0 mil. Eur), Cyplom (16,5 mil. Eur), Lotyšskom (10,2 mil. Eur), Estónskom (9,2 mil. Eur) a Egyptom 5,6 mil. Eur).

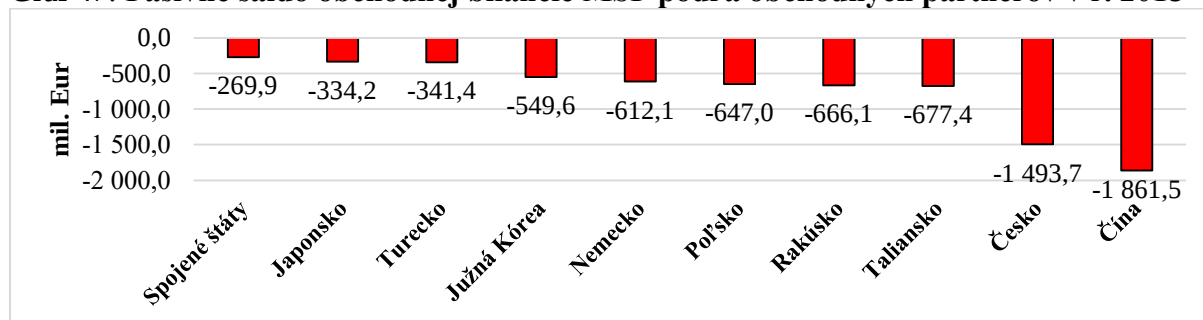
Graf 46: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Na druhej strane podľa štatistických údajov o zahraničnom obchode, v roku 2019 dosiahli slovenské malé a stredné podniky najvyššie pasívne saldo s Čínou (1 861,5 mil. Eur), Českou republikou (1 493,7 mil. Eur), Talianskom (677,4 mil. Eur), Rakúskom (666,1 mil. Eur), Poľskom (647,0 mil. Eur), Nemeckom (612,1 mil. Eur), Južnou Kóreou (549,6 mil. Eur), Tureckom (341,4 mil. Eur), Japonskom (334,2 mil. Eur) a so Spojenými štátmi americkými (269,9 mil. Eur). Údaje o vývoji pasívneho salda v r. 2019 zobrazuje Graf 47.

Graf 47: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

³³ do porovnávania vstúpilo 39 krajín – obchodných partnerov MSP.

5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ

Zahraničný obchod krajín EÚ je možné sledovať prostredníctvom údajov štatistického úradu Európskej únie (Eurostat). Zahraničný obchod medzi členskými krajinami EÚ je vykazovaný prostredníctvom systému INTRASTAT (Internal Trade). Systém EXTRASTAT (External Trade) determinuje zahraničný obchod krajín EÚ, ktorý je realizovaný s krajinami mimo jednotného trhu EÚ. Na rozdiel od metodiky používanej SBA a ŠÚ SR, metodika Eurostatu v oblasti zahraničného obchodu nezapočítava podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov.³⁴ V dôsledku skutočnosti, že štatistika zahraničného obchodu podlieha stanovenému harmonogramu vykazovania v jednotlivých krajinách EÚ osobitne, kompletne údaje sú vykazované s 2 až 3 ročným rozdielom. V tejto súvislosti treba podotknúť, že v kapitole 5 je postavenie MSP výlučne hodnotené (pre potreby komparácie v rámci krajín EÚ) na základe Eurostatu, a to za najaktuálnejšie dostupné údaje za rok 2018. V nasledujúcich tabuľkách sú prezentované podrobnejšie štruktúry vývozu a dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajinách EÚ.

Podľa údajov Eurostatu tvoril podiel vnútroúniho vývozu malých a stredných podnikov členských krajín EÚ 41,4 % z celkového vývozu do krajín EÚ. V rámci Slovenskej republiky predstavoval podiel vývozu MSP 30,5 % z celkového vývozu do krajín Európskej únie. Malé a stredné podniky na Slovensku zaostávajú za členskými štátmi EÚ aj v oblasti podielu objemu vývozu do krajín mimo EÚ. V roku 2018 predstavoval na Slovensku podiel MSP na vývoze mimo krajín EÚ 15,3 % na celkovom vývoze mimo krajín EÚ (v EÚ 31,8 % na celkovom vývoze mimo krajín EÚ).

Tabuľka 16: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ* (2018)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	247 600	319 553	602 378	1 654 585	1 169 530	2 824 115
		Podiel	8,8 %	11,3 %	21,3 %	58,6%	41,4 %	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	92 890	135 468	295 400	1 121 421	523 759	1 645 180
		Podiel	5,6 %	8,2 %	18,0 %	68,2 %	31,8 %	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	340 490	455 021	897 778	2 776 006	1 693 289	4 469 295
		Podiel	7,6 %	10,2 %	20,1 %	62,1 %	37,9 %	100,0%
SR (2018)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	4 079	5 041	8 035	39 154	17 154	56 308
		Podiel	7,2 %	9,0 %	14,3 %	69,5 %	30,5 %	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	328	343	916	8 775	1 587	10 363
		Podiel	3,2 %	3,3 %	8,8 %	84,7 %	15,3 %	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	4 407	5 384	8 951	47 929	18 741	66 671
		Podiel	6,6 %	8,1 %	13,4 %	71,9 %	28,1 %	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

* Pozn.: bez Estónska a Cypru.

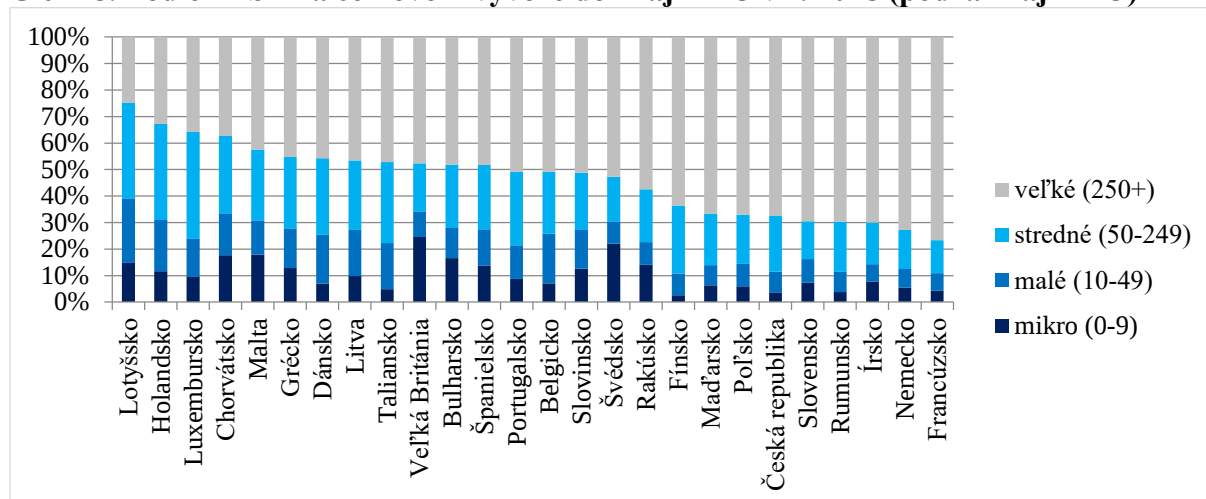
Slovensko sa v rámci porovnania vývoznej výkonnosti s ostatnými členskými krajinami EÚ v roku 2018 umiestnilo s 30,5 % podielom MSP na vývoze do krajín EÚ na posledných priečkach z hodnotených krajín EÚ a na poslednom mieste v rámci regiónu V4. Postavenie

³⁴ V dôsledku toho, že metodika Eurostatu nerozlišuje medzi tuzemským a zahraničným subjektom.

jednotlivých členských krajín EÚ podľa dosiahnutého podielu MSP na celkovom vývoze znázorňuje Graf 48. Viac ako dve tretiny z celkového vnútroúnijskeho vývozu vytvorili MSP v Lotyšsku (78,8 %), a v Holandsku (67,2 %).

Menší podiel MSP ako v prípade Slovenskej republiky zastávali už len malé a stredné podniky v Rumunsku (30,4 %), Írsku (30,0 %), Nemecku (27,3 %) a vo Francúzsku (23,3 %).

Graf 48: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v r. 2018 (podľa krajín EÚ)

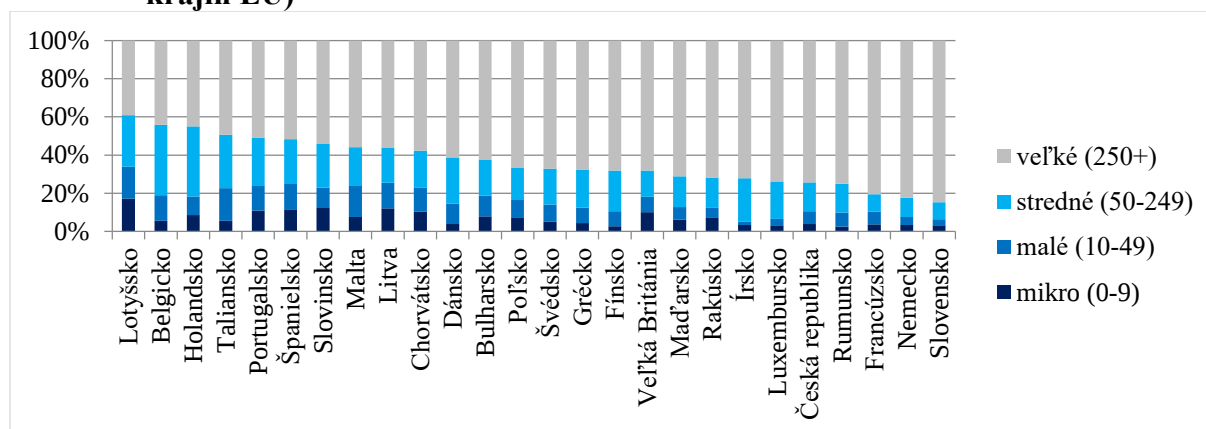

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu

Pozn.: bez Estónska a Cypru.

Viac ako polovicou z celkového vonkajšieho objemu vývozu vytvorili MSP v Lotyšsku (60,8 %), Belgicku (55,9 %), Holandsku (55,0 %) a v Taliansku (50,6 %). Menej ako jednou tretinou z celkového vonkajšieho objemu vývozu sa podieľali MSP v Poľsku (33,1 %), Švédsku (32,9 %), Grécku (32,3 %), Fínsku (31,9 %), ale aj vo Veľkej Británii (31,8 %), Maďarsku (28,9 %), Rakúsku (28,1 %), Írsku (27,8 %), Luxembursku (26,2 %), Českej republike (25,7 %), Rumunsku (25,1 %), Francúzsku (19,5 %) a v Nemecku (17,7 %). Slovensko sa z pohľadu vývoja objemu vývozu MSP do krajín mimo EÚ umiestňuje od roku 2013 na poslednom mieste. Bolo tomu tak aj v roku 2018, v ktorom Slovensko zastávalo poslednú priečku s podielom MSP 15,3 %.

Graf 49: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2018 (podľa krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu

Pozn.: bez Estónska a Cypru.

V roku 2018 tvoril podiel vnútorného dovozu malých a stredných podnikov členských krajinách EÚ 48,4 % z celkového dovozu z krajín EÚ. V rámci Slovenskej republiky predstavoval podiel dovozu MSP 44,8 % z celkového dovozu z krajín Európskej únie. Aj v prípade dovozu z krajín mimo EÚ zaostávajú malé a stredné podniky za členskými štátmi EÚ. Na Slovensku predstavoval podiel dovozu MSP 17,6 % z celkového objemu dovozu z krajín mimo EÚ (v EÚ 40,5 % na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ).

Tabuľka 17: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ*	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	350 088	430 890	630 335	1 503 608	1 411 313	2 914 921
		Podiel	12,0 %	14,8 %	21,6 %	51,6 %	48,4 %	100,0 %
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	146 323	193 311	293 747	932 139	633 381	1 565 520
		Podiel	9,3 %	12,3 %	18,8 %	59,5 %	40,5 %	100,0 %
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	496 411	624 201	924 082	2 435 747	2 044 694	4 480 440
		Podiel	11,1 %	13,9 %	20,6 %	54,4 %	45,6 %	100,0 %
SR 2018	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	7 123	7 589	10 025	30 468	24 738	55 206
		Podiel	12,9 %	13,7 %	18,2 %	55,2 %	44,8 %	100,0 %
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	403	830	1 401	12 376	2 634	15 011
		Podiel	2,7 %	5,5 %	9,3 %	82,4 %	17,6 %	100,0 %
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	7 526	8 419	11 427	42 844	27 372	70 216
		Podiel	10,7 %	12,0 %	16,3 %	61,0 %	39,0 %	100,0 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

Pozn.: * bez Estónska a Luxemburska.

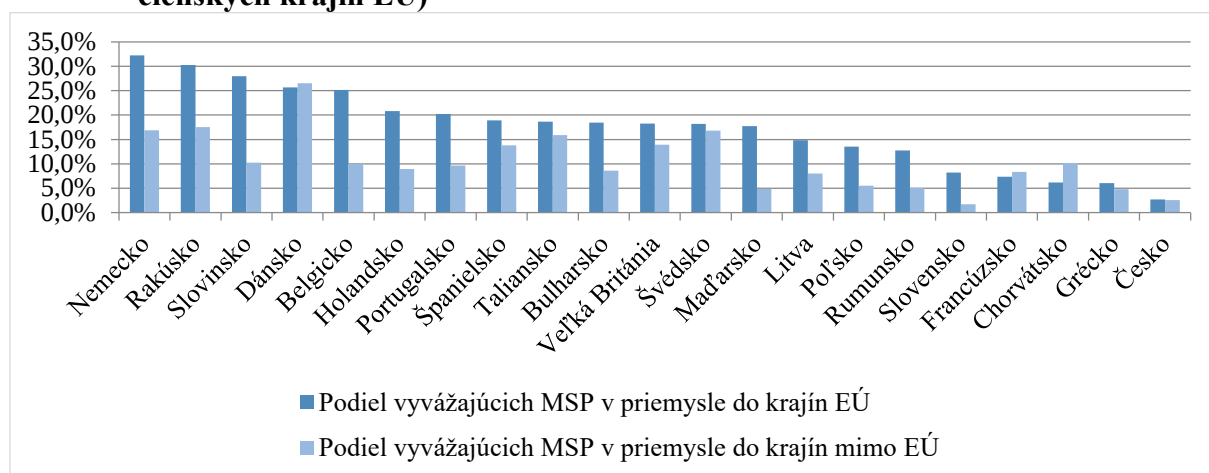
5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP

V porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ sa z hľadiska podielu vyvážajúcich MSP (do krajín EÚ) na celkovom počte MSP v sektore priemyslu v roku 2018 umiestnilo Slovensko na posledných priečkach s podielom 8,2 %.³⁵ Podľa údajov Eurostatu dosiahli menší podiel ako Slovensko len nasledovné krajiny: Francúzsko (7,4 %), Chorvátsko (6,2 %), Grécko (6,1 %) a Česká republika (2,7 %). Naopak v rámci porovnania členských krajín EÚ obsadili najvyššie priečky: Nemecko (32,2 %), Rakúsko (30,3%) a Slovinsko (28,0 %).

Podiel slovenských vyvážajúcich MSP (do krajín mimo EÚ) na celkovom počte MSP v sektore priemyslu predstavoval 1,7 %. V rebríčku krajín sa tak Slovensko z pohľadu ostatných členských krajín EÚ opäť umiestnilo na poslednom mieste. Najvyšší podiel vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu (do krajín mimo EÚ) dosahovalo: Dánsko (26,6 %), Rakúsko (17,6 %) a Nemecko (16,9 %).

³⁵ Z dôvodu nedostupnosti kompletných údajov bolo v rámci porovnania s ostatnými členskými krajinami EÚ v rámci vývozu vyčlenené Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Fínsko a Írsko.

Graf 50: Podiel vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2018 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ)

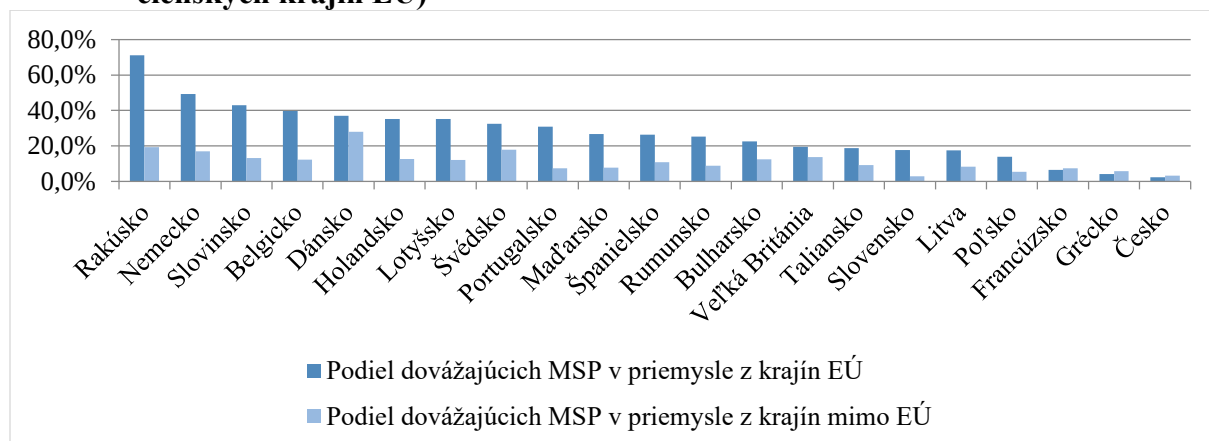

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

Aj v rámci porovnania podielu dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v sektore priemyslu (z krajín EÚ) sa Slovensko umiestnilo na posledných priečkach (s podielom 17,6 %).³⁶ Menší podiel ako v prípade Slovenska dosiahli krajiny: Litva (17,4 %), Poľsko (13,8 %), Francúzsko (6,5 %), Grécko (4,1 %) a Česká republika (2,3 %). Naopak na prvých priečkach sa umiestnilo Rakúsko (71,1 %), Nemecko (49,3 %) a Slovinsko s podielom 42,9 %.

V roku 2018 predstavoval podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v sektore priemyslu (z krajín mimo EÚ) 2,8 %, čím sa Slovensko umiestnilo z pohľadu členských krajín EÚ na poslednom mieste s relatívne tesným rozdielom (0,5 p. b.) s predposlednou Českou republikou. Najvyšší podiel dovážajúcich MSP z krajín mimo EÚ dosahovalo v roku 2018 Dánsko (28,0 %), Rakúsko (19,2 %) a Švédsko (17,9 %). Z údajov Eurostatu vyplýva, že sledovaný podiel slovenských MSP dovážajúcich z krajín mimo EÚ dosahuje dlhodobo jednu z najnižších úrovní spomedzi členských štátov EÚ.

Graf 51: Podiel dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2018 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

³⁶ Z dôvodu nedostupnosti kompletných údajov bolo v rámci porovnania s ostatnými členskými krajinami EÚ v rámci dovozu vyčlenené Estónsko, Cyprus, Chorvátsko, Luxembursko, Malta, Fínsko a Írsko.

6 Očakávania vývoja zahraničného obchodu na Slovensku v roku 2020 v súvislosti s COVID-19

V predmetnom dokumente *Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR v roku 2019* je vzhľadom na výnimočnosť neočakávaných nadchádzajúcich udalostí zo začiatku roka 2020 (z oblasti externého prostredia), spracovaná osobitná kapitola. Uvedené udalosti mimoriadnym spôsobom zmenili predikcie vývoja zahraničného obchodu, (ako aj ekonomiky ako celku) s celosvetovými dopadom na najbližšie obdobie, pričom primárne vniesli do ekonomickej aktivity prvok neistoty a rizika.

Zámerom kapitoly je poukázať na vývoj neočakávaných udalostí, ktoré budú mať rozhodujúci vplyv na vývojové tendencie v roku 2020. Pochopeniu možných vplyvov na exportnú výkonnosť (aj na celkové hospodárstvo) si vyžaduje poznanie stavu, ktorý predchádzal osobitným skutočnostiam, ako aj pochopeniu špecifik, ktoré sú charakteristické pre Slovensko.

V nasledujúcej časti je preto stručne charakterizovaný vývoj neočakávaných udalostí týkajúcich sa externého prostredia, ktorý zmenil dovtedy relatívne stabilné predikcie o vývoji zahraničného obchodu. Za analyzovaním mimoriadnej situácie bude nasledovať sumarizovanie stavu, v ktorom sa nachádzala ekonomika v roku 2019, ktorý môže byť z pohľadu rozsahu dopadov na zahraničný obchod (aj hospodárstvo) rozhodujúci. V závere kapitoly sú zhrnuté očakávania budúceho vývoja zahraničného obchodu vo vzťahu k zmeneným predikciám.

Vplyv externého prostredia na očakávania vývoja zahraničného obchodu v roku 2020

Prvotné výhľady o vývoji zahraničného obchodu na rok 2020 (bez akejkoľvek súvislosti s COVID-19) prezentovali výhľad relatívne nemeniaceho sa vonkajšieho prostredia. Zároveň sa očakával (z pohľadu kľúčových exportných trhov SR) relatívne obdobný vývoj ako tomu bolo v roku 2019. Rovnako bola signalizovaná aj možná kontinuita v zavádzaní ďalších protekcionistických opatrení, ktoré by mohli spustiť recesiu vo viacerých ekonomikách.³⁷ Ku koncu roka 2019 sa predikovalo, že po odznení problémov v niektorých odvetviach ekonomiky by sa mal vývoz znovu naštartovať.³⁸ S príchodom roku 2020 sa prognózy týkajúce sa najbližšieho vývoja v oblasti zahraničného obchodu výrazne zmenili.

Dôvodom výraznej zmeny v predikcií bolo prepuknutie nového koronavírusu (ďalej len „COVID-19“), ktorý sa podľa oficiálnych informácií Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) začiatkom roka 2020 z pôvodného miesta výskytu (z Číny) rozšíril do celého sveta, a postihol aj územie Slovenska.³⁹ V marci 2020 označila WHO úroveň šírenia nákazy za závažné a označila COVID-19 za pandémiu. Vzhľadom na mimoriadnosť situácie spojennej so šírením koronavírusu v niektorých krajinách, postupne začali vlády vyhlasovať núdzový stav.⁴⁰

Za účelom zamedzenia šírenia koronavírusu, Slovensko prijalo viacero opatrení, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili ekonomickú aktivitu krajiny. Z pohľadu krajín, ako významných obchodných partnerov Slovenska, v tom čase aj ďalšie krajiny prijímali

³⁷ Napr. Slovenská obchodná a priemyselná komora. 2020. Základné makroekonomické rámce vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2020. ISBN 978-80-89105-78-6.

³⁸ NBS. 2019. Strednodobá predikcia 4. štvrťrok 2019. ISBN: 1338-1466 (elektronická verzia).

³⁹ Na území Slovenska bol dňa 6. marca 2020 zaevidovaný prvý prípad koronavírusu na Slovensku.

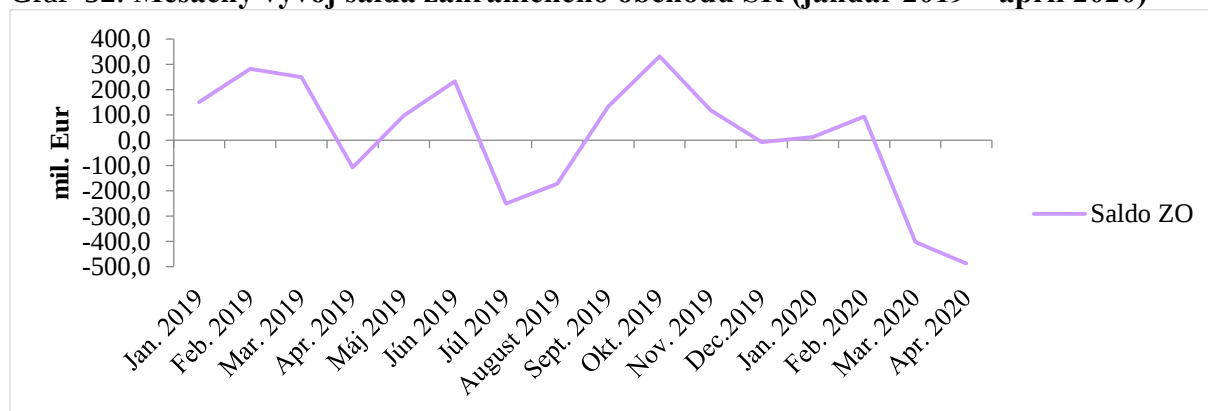
⁴⁰ Na území Slovenska, vláda schválila 15. marca 2020 návrh na vyhlásenie núdzového stavu.

porovnateľné opatrenia, čo malo za následok prerušenie globálnych dodávateľsko-odberateľských reťazcov s dopadom na zahraničný obchod.⁴¹

Prvé predikcie začali v tomto období naznačovať, že očakávania ohľadom vývoja zahraničného obchodu a jeho oživenia budú trvať dlhšie ako sa pôvodne očakávalo. Predikcie sa zmenili aj vzhľadom na výrazné spomalenie globálneho obchodu, za ktorým stáli najmä prijaté protipandemické opatrenia v oblasti obmedzenia pohybu a ekonomickej aktivity. Očakáva sa, že uvedené spomalenie globálneho obchodu môže spôsobiť prepád zahraničného dopytu po slovenských tovaroch a službách, ktorý by mohol byť z hľadiska rozsahu na úrovni prepádu z obdobia krízy v rokoch 2008-2009.⁴²

Podľa údajov ŠÚ SR bolo saldo zahraničného obchodu za štyri mesiace roka 2020 pasívne, v objeme 765 mil. Eur.⁴³ Z tovarového hľadiska došlo v uvedenom období k najvýraznejšiemu poklesu objemu vývozu osobných automobilov a iných motorových vozidiel konštruovaných hlavne na prepravu osôb (o 1 781,1 mil. Eur). Ale došlo aj k významnejšiemu poklesu objemu vývozu monitorov a projektorov, televíznych prijímačov (o 394,6 mil. Eur), ako aj častí a súčastí a príslušenstva motorových vozidiel (o 265,3 mil. Eur). Z pohľadu najvýznamnejších obchodných partnerov klesol objem vývozu do Nemecka (o 19,2 %), Českej republiky (o 15,9 %), Poľska (o 8,2 %), Maďarska (o 9,5 %), Francúzska (o 20,4 %), Rakúska (o 14,9 %), Spojeného kráľovstva (o 12,2 %), Talianska (o 23 %), Spojených štátov amerických (o 45,5 %), Španielska (o 19,4 %), Rumunska (o 17,2 %) a Holandska (o 13,6 %). V rámci hlavných ekonomických zoskupení klesol objem vývozu do krajín EÚ o 16,1 % a krajín OECD o 16,8 %.⁴⁴

Graf 52: Mesačný vývoj salda zahraničného obchodu SR (január 2019 – apríl 2020)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR.

Pozn. údaje za mesiac január 2020 – apríl 2020 sú podľa ŠÚ SR predbežné, spracované podľa aktualizácie k 8.1.2021.

⁴¹ NBS. 2020. Strednodobá predikcia 1. štvrťrok 2020.

⁴² NBS. 2020. Strednodobá predikcia 2. štvrťrok 2020.

⁴³ Pre porovnanie, saldo ZO za mesiac apríl 2020 bolo na úrovni 460,4 mil. Eur, čo je o 356 mil. Eur viac ako za rovnaké obdobie roku 2019.

⁴⁴ ŠÚ SR. 2020. Podrobné údaje zahraničného obchodu v apríli a za štyri mesiace roka 2020.

Spomalenie rastu už v roku 2019

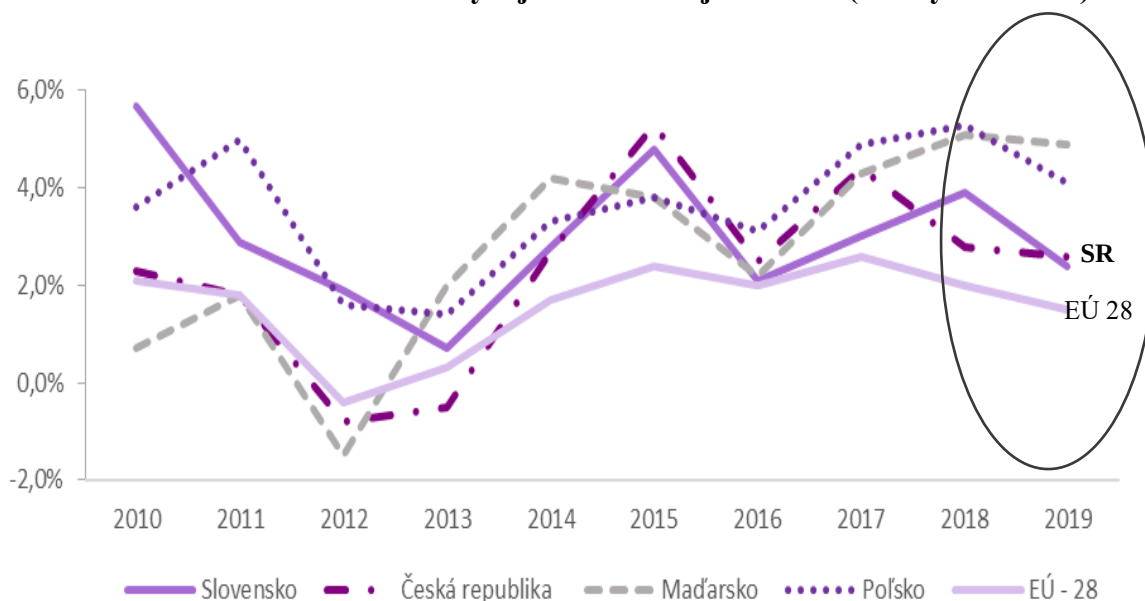
K pochopeniu možných dopadov koronavírusu na exportnú výkonnosť Slovenska dopomáha celkový obraz o výkonnosti hospodárstva Slovenska v roku 2019, ktorý môže byť rozhodujúci z pohľadu očakávaní o budúcom vývoji. V zmysle toho možno konštatovať, že už v roku 2019 sa očakávalo, že tempo rastu by sa malo znižovať najmä v súvislosti so slabým zahraničným dopytom.

Slovenské hospodárstvo v roku 2019 spomalilo. Uvedené spomalenie súviselo najmä s očakávaným cyklickým spomalením (bez akejkoľvek súvislosti s COVID-19), za ktorým bol najmä negatívny príspevok zahraničného dopytu, ktorý bol vystavený menej priaznivému externému prostrediu. Medzi príčiny možno uviesť aj trend prijímania protekcionistických opatrení v globálnej obchodnej politike a pretrvávajúce zvýšenie miery neistoty.

Úroveň rastu ekonomiky bola najnižšia za posledné tri sledované obdobia. Rovnako aj dynamika vonkajšieho dopytu bola za posledné obdobie najnižšia práve v sledovanom roku 2019. V rámci eurozóny bol rast všeobecne limitovaný prepadom priemyselnej produkcie.⁴⁵

Spomalenie rastu bolo príznačné aj pre ďalšie krajiny EÚ, avšak z hľadiska porovnania dynamiky rastu v regióne V4, v prípade Slovenskej republiky, išlo o najvýraznejšie spomalenie (znázornené nižšie na grafe 53). Pozícia Slovenska z pohľadu rastu ekonomiky v rámci krajín V4 pretrváva už niekoľko rokov. Spomedzi Vyšehradskej skupiny Slovenská republika zaznamenala spomaľujúci trend rastu ekonomiky.

Graf 53 Porovnanie medziročného vývoja HDP v krajinách EÚ (v stálych cenách)

Zdroj: SBA, Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2019; spracované na základe údajov Eurostatu.

⁴⁵ NBS. 2019. Strednodobá predikcia 4. štvrťrok 2019. ISSN: 1338-1466 (elektronická verzia).

Očakávania budúceho vývoja

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že kríza spojená s prepuknutím koronavírusu nepostihuje ekonomickú aktivitu rovnako, pričom sa odhaduje, že priemyselná výroba spolu s vývozom a dovozom môže byť ovplyvnená výraznejšie.

Ekonomika Slovenska bola preto v roku 2020 do značnej miery ovplyvnená najmä v súvislosti s celosvetovým šírením COVID-19 a jeho bezprostredným šokom na jednotlivé odvetvia v hospodárstve, resp. bude ovplyvňovaná neočakávanými externými faktormi.⁴⁶ Predikcie naznačujú, že dopady v prípade Slovenska by mohli byť výraznejšie v porovnaní s inými krajinami EÚ.⁴⁷

A to najmä vzhľadom na mieru otvorenosti ekonomiky⁴⁸, t.j. vzhľadom na silné prepojenie ekonomickej aktivity krajiny vo vzťahu k vývoju v zahraničí. Exportná výkonnosť patrí dlhodobo medzi hlavné zdroje rastu slovenského hospodárstva, čo môže so sebou na druhej strane prinášať niektoré makroekonomické riziká.

Medzi ďalší významný faktor očakávaného vplyvu a dopadov COVID-19 patrí aj skutočnosť, že ekonomická aktivita bola oslabená už pred vypuknutím koronavírusu, čím sa môže očakávať, že oslabenie sa ešte výraznejšie prehĺbi. Očakávania o vývoji zahraničného obchodu a ekonomiky ako celku sú sprevádzané aj neistotou, ktorá vychádza z ďalšieho epidemiologického vývoja, s ktorým súvisí aj ekonomická aktivita podnikateľských subjektov aj vzhľadom na dodávateľsko-odberateľské reťazce s dopadom na zahraničný obchod.

Predpokladá sa, že koronavírus bude v najbližšom období znižovať intenzitu zahraničného obchodu. Zároveň sa však očakáva, že sa bude postupne znižovať negatívny vplyv na jeho bilanciu.

Preto oživenie zahraničného obchodu bude závisieť do významnej miery nielen od vývoja epidemiologickej situácie na Slovensku, ale aj od vývoja epidemiologickej situácie v ostatných krajinách, ako kľúčových obchodných partnerov z pohľadu vplyvu na vývoj zahraničného obchodu na Slovensku.

⁴⁶ Z pohľadu porovnania prvotných predikcií o vývoji ZO z roku 2019.

⁴⁷ Frank K., Morvay K.: Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2019. ISBN: 978-80-7144-311-7.

⁴⁸ bližšie informácie k údajom miery otvorenosti ekonomiky za rok 2019 sú uvedené v kapitole 1.

Záver

Na základe analýzy dostupných údajov o zahraničnom obchode Slovenska za rok 2019 možno vyvodit' niekoľko kľúčových zistení, ktoré jasnejšie reflektujú špecifické postavenie malých a stredných podnikov v národnom hospodárstve:

- Vzhľadom na vysokú mieru otvorenosti Slovenskej ekonomiky, resp. jej silné ekonomické prepojenie s vývojom v zahraničí (významný podiel exportu na HDP), bol vývoj exportnej výkonnosti Slovenska v roku 2019 ovplyvnený vývojom externého prostredia. Vývoj vonkajšieho prostredia sa do značnej miery podieľal na poklese celkového objemu vývozu na Slovensku (vrátane poklesu objemu vývozu MSP).
- V zahranično-obchodnej výmene Slovenska aj naďalej zastávajú dominantné postavenie veľké podniky. Objem vývozu MSP bol v absolútnom vyjadrení na úrovni 18 090,9 mil. Eur, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje pokles objemu vývozu MSP o 3,3 %. Vzhľadom na skutočnosť, že pokles objemu vývozu veľkých podnikov bol výraznejší ako v prípade malých a stredných podnikov, podiel MSP sa na celkovom objeme vyvezeného tovaru v konečnom dôsledku zvýšil na 27,8 % (resp. medziročne vzrástol o 0,3 p. b.).
- V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov sa s výnimkou mikropodnikov medziročne znížil objem vývozu vo všetkých ostatných sledovaných kategóriách podnikov. V prípade mikropodnikov išlo o medziročné zvýšenie objemu vývozu o 214,9 mil. Eur. Objem vývozu malých podnikov sa medziročne znížil o 720,2 mil. Eur a stredných podnikov o 106,6 mil. Eur. V kategórii veľkých podnikov bol zaznamenaný pokles objemu vývozu o 2 471,5 mil. Eur.
- Z pohľadu teritoriálnej štruktúry vývozu MSP je export naďalej mimoriadne koncentrovaný na trhy Európskej únie. V roku 2019 predstavoval celkový objem vývozu malých a stredných podnikov do krajín EÚ 18 090,9 mil. Eur (91,1 % z celkového vývozu MSP). Mierny medziročný rast vývozu do krajín mimo EÚ je z pohľadu potreby diverzifikácie zahraničného obchodu pozitívne hodnotou skutočnosťou.
- Medzi najvýznamnejších obchodných partnerov z pohľadu vývozu MSP v rámci krajín EÚ patrili v roku 2019 Nemecko (21,1 %), Česká republika (20,9 %), Maďarsko (12,2 %) a Poľsko (9,1 %). V rámci medziročného vývoja objemu vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ, najrýchlejšie rástol vývoz do Maďarska a Francúzska. Výraznejšie sa prepadol objem vývozu MSP do Nemecka a Talianska.
- Aj z hľadiska vývoja komoditnej štruktúry patrí vývoz MSP medzi mimoriadne koncentrovaný, vzhľadom na to, že 5 najvýznamnejších komoditných skupín z pohľadu MSP zastávalo v sledovanom roku 70,2 % podiel na celkovom objeme vývozu malých a stredných podnikov. Medzi 5 najvýznamnejších komoditných skupín vývozu MSP patrili v roku 2019: stroje, prístroje, elektronické zariadenia (30,2 %), základné kovy a výrobky z nich (16,3 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (10,5 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (7,1 %) a výrobky chemického priemyslu (4,9 %).
- Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ sa vyznačuje významnejším zastúpením: strojov, prístrojov, el. zariadení (29,4 %), základných kovov a výrobkov z nich (16,3 %), vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (11,1 %), plastov, kaučuku a výrobkov z nich (6,5 %) a výrobkov chemického priemyslu (4,9 %).

- Vývoz do krajín mimo EÚ dosiahol v roku 2019 celkový objem 1 618,1 mil. Eur (t. j. 8,9 % podiel z celkového vývozu MSP). V porovnaní s rokom 2018 išlo o pokles objemu o 28,5 mil. Eur (o 1,7 %). K medziročnému vývoju v rámci vývozu malých a stredných podnikov do krajín mimo EÚ prispel najmä výrazný pokles objemu vývozu mikropodnikov. Medzi najvýznamnejšie krajiny z pohľadu vývozu malých a stredných podnikov do krajín mimo EÚ patrili v roku 2019 Švajčiarsko (13,8 %), Rusko (10,0 %) Ukrajina (9,0 %) a Spojené štáty americké (8,4 %).
- Z hľadiska odvetvovej štruktúry v roku 2019 tvoril podiel objemu vývozu MSP v odvetví priemyslu (51,4 %) a obchodu (29,1 %) viac ako tri štvrtiny (80,5 %) z celkového vývozu malých a stredných podnikov.
- Regionálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa v roku 2019 vyznačovala dominanciou MSP so sídlom v Bratislavskom kraji (27,7 %). Významné postavenie zastávali v rámci vývozu malých a stredných podnikov aj MSP sídlia v Trnavskom kraji (14,3 %) a v Trenčianskom kraji (12,4 %). Najnižšou mierou sa podieľali na vývoze MSP sídlia v Prešovskom kraji (8,1 %) a v Banskobystrickom kraji (7,5 %).
- Takmer polovica (44,1 %) vývozu MSP bola v roku 2019 výsledkom činnosti subjektov so zahraničným kapitálom. Malé a stredné podniky s medzinárodným vlastníctvom realizovali 16,4 % vývozu MSP a subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom realizovali 38,5 %.
- Celkový počet vyvážajúcich podnikateľských subjektov bol v roku 2019 na úrovni 31 781 podnikov, z toho podiel MSP predstavoval 98,5 % (31 299 podnikov). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine naďalej dominujú právnické osoby s podielom 86,4 %. V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP (podľa hrubšieho členenia SK NACE) prevládajú subjekty z odvetvia obchodu (34,7 %), priemyslu (22,3 %) a obchodných služieb (18,3 %).
- V absolútnom vyjadrení predstavoval objem dovozu MSP (v roku 2019) hodnotu 27 509,8 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2018 sa objem dovozu MSP zvýšil o 2,2 %.
- Z pohľadu komoditnej štruktúry dovozu MSP patrili v roku 2019 medzi najvýznamnejšie komodity: stroje, prístroje, elektronické zariadenia (25,7 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (14,3 %) a základné kovy a výrobky z nich (12,0 %), výrobky chemického priemyslu (8,9 %) a plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,5 %).
- Z hľadiska teritoriálnej štruktúry bol v prevažnej miere dovoz MSP naďalej orientovaný na jednotný trh EÚ. V roku 2019 dosiahol podiel dovozu MSP z krajín EÚ 76,5 % z celkového dovozu malých a stredných podnikov, resp. 21 035,0 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Najväčší objem dovozeného tovaru MSP z krajín EÚ tvoril dovoz z Českej republiky (23,5 %), z Nemecka (19,5 %) a z Poľska (10,2 %).
- V roku 2019 predstavoval celkový objem dovozu MSP z krajín mimo EÚ 6 474,8 mil. Eur (27,4 % z celkového dovozu MSP).
- Najväčší podiel na celkovom dovoze MSP v rámci trhov mimo EÚ dosiahla v roku 2019 Čína (30,0 %), Južná Kórea (10,5 %), Turecko (6,4 %), Spojené štáty americké (6,3 %) a Vietnam (5,0 %). Malé a stredné podniky boli najvýraznejšie zastúpené na dovoze

zo Srbska (77,5 %), Švajčiarska (72,6 %), Japonska (64,8 %), Turecka (64,1 %), Bieloruska (61,3 %), Mexika (57,6 %), Bangladéša (51,9 %) a Spojených štátov amerických (51,4 %).

- Z hľadiska odvetvovej štruktúry v roku 2019 tvoril podiel objemu dovozu MSP v odvetví priemyslu (25,9 %) a obchodu (54,0 %) viac ako tri štvrtiny (79,9 %) z celkového dovozu malých a stredných podnikov.
- Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ sa v roku 2019 vyznačovala významnejším zastúpením: strojov, prístrojov, elektronických zariadení (22,4 %), vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (15,2 %), základných kovov a výrobkov z nich (12,6 %), výrobkov chemického priemyslu (9,3 %) a plastov, kaučuku a výrobkov z nich 7,2 %.
- Takmer polovica (46,3 %) dovozu MSP bola v roku 2019 výsledkom činnosti subjektov so zahraničným kapitálom. Malé a stredné podniky s medzinárodným vlastníctvom realizovali 16,6 % dovozu a subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom realizovali viac ako jednu tretinu dovozu MSP (36,4 %).
- Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP je charakteristická výraznou dominanciou Bratislavského kraja na celkovom dovoze malých a stredných podnikov (44,1 %). Významné postavenie zastávali aj MSP sídlia v Žilinskom kraji (11,1 %) a v Nitrianskom kraji (10,2 %). Najnižšou mierou sa podieľali MSP sídlia v Banskobystrickom kraji (zhodne 5,7 %).
- Celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov dosiahol v roku 2019 úroveň 97 248 podnikov (nové maximum), z toho podiel MSP predstavoval 99,2 % (96 496 podnikov). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine dominujú právnické osoby s podielom 78,1 %.
- V zahranično-obchodnej bilancii malých a stredných podnikov naďalej pokračuje trend nárastu pasívneho salda, ktoré v roku 2019 bolo v objeme 9 418,9 mil. Eur.
- Vo vzťahu k najvýznamnejším obchodným partnerom MSP, bolo možné identifikovať krajiny, s ktorými majú slovenské malé a stredné podniky najvyššie aktívne saldo obchodnej bilancie. V roku 2019 dosiahli MSP zo Slovenska najvyššie aktívne saldo s Maďarskom (481,2 mil. Eur), Gréckom (174 mil. Eur) a Chorvátskom (49,0 mil. Eur).
- Naopak, najvyššie pasívne saldo slovenských malých a stredných podnikov bolo v zahranično-obchodnej činnosti s Čínou (1 861,5 mil. Eur), Českou republikou (1 493,7 mil. Eur) a s Talianskom (677,4 mil. Eur).
- V roku 2018 zastávali podľa metodiky Eurostatu malé a stredné podniky v EÚ súhrne 41,4 % podiel na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ. Na Slovensku zastávali podiel 30,5 %. MSP na Slovensku dosahujú taktiež nižší podiel na vývoze do krajín mimo EÚ (15,3 %) v porovnaní s krajinami jedného trhu EÚ (31,8 %).
- Slovensko bolo v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ v roku 2018 s 30,5 % podielom MSP na vývoze do krajín EÚ na posledných priečkach. Najvyšší podiel na vývoze MSP do krajín EÚ dosiahli malé a stredné podniky v Lotyšsku (75,3 %), Holandsku (67,2 %) a v Luxembursku (64,2 %).

- V rámci vývozu MSP do krajín mimo EÚ sa Slovensko umiestnilo s podielom 15,3 % na poslednom mieste v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ. Najvyšší podiel vývozu MSP do krajín mimo EÚ v roku 2018 dosiahli malé a stredné podniky v Lotyšsku (60,8 %), Belgicku (55,9 %) a v Taliansku (55,0 %).
- Slovensko zaostáva za krajinami EÚ aj v počte vyvážajúcich a dovážajúcich MSP v sektore priemyslu. Najvýraznejšie sa to prejavuje v rámci podielu vyvážajúcich, resp. dovážajúcich MSP v sektore priemyslu do/z krajín mimo EÚ (1,7 %, resp. 2,8 %).
- Prvotné predikcie o vývoji zahraničného obchodu na rok 2020 prezentovali výhľad relatívne nemeniaceho sa vonkajšieho prostredia. Z pohľadu kľúčových exportných trhov SR sa očakával relatívne obdobný vývoj ako tomu bolo v roku 2019. Rovnako bola signalizovaná aj možná kontinuita v zavádzaní ďalších protekcionistických opatrení, ktoré by mohli spustiť recesiú vo viacerých ekonomikách. Ku koncu roka 2019 sa predikovalo, že po odznení problémov v niektorých odvetviach ekonomiky by sa mal vývoz znovu naštartovať. S príchodom roku 2020 sa prognózy týkajúce sa najbližšieho vývoja v oblasti zahraničného obchodu výrazne zmenili.
- Dôvodom výraznej zmeny v predikcií bolo prepuknutie nového koronavírusu. Ekonomika Slovenska bude preto v roku 2020 do značnej miery ovplyvnená najmä v súvislosti s celosvetovým šírením COVID-19 a jeho bezprostredným šokom na jednotlivé odvetvia v hospodárstve.
- Predpokladá sa, že koronavírus bude v najbližšom období znižovať intenzitu zahraničného obchodu. Zároveň sa však očakáva, že sa bude postupne znižovať negatívny vplyv na jeho bilanciu.
- Zahraničný obchod bude v najbližšom období závisieť do významnej miery nielen od vývoja epidemiologickej situácie na Slovensku, ale aj od vývoja epidemiologickej situácie v ostatných krajinách, ako kľúčových obchodných partnerov z pohľadu vplyvu na vývoj zahraničného obchodu na Slovensku.

Metodické poznámky

Charakteristika údajových zdrojov

V zmysle charakteristiky údajových zdrojov, ktoré sú použité v *Postavení MSP v zahraničnom obchode SR v roku 2019* ide o spracovanie údajov o zahraničnom obchode z/zo:

- Štatistického úradu Slovenskej republiky⁴⁹ (kapitola 1 - 4) a⁵⁰
- Eurostatu (kapitola 5).

Štatistika o zahraničnom obchode, ktorú spracováva ŠÚ SR, sa skladá z údajov z EXTRASTAT a INTRASTAT systému. EXTRASTAT systém poskytuje informácie o výmene tovarov s nečlenskými štátmi EÚ na základe colných vyhlásení. Súčasťou štatistiky obchodu medzi členskými štátmi, teda aj INTRASTAT systému, sú podľa Finančnej správy Slovenskej republiky informácie o tovare, ktorý má štatút Európskej únie a je v pohybe medzi členskými štátmi.⁵¹ Systém INTRASTAT sa vzťahuje aj na tovary, ktoré prekročia vonkajšiu hranicu Európskej únie pri pohybe z jedného členského štátu do iného. Pre systém INTRASTAT-SK je tovarom všetok hnutelný majetok vrátane elektrickej energie, plynu a vody. Spravodajskou jednotkou pre systém INTRASTAT-SK je každá právnická, fyzická osoba a skupina registrovaná pre DPH v Slovenskej republike (podľa § 69a platného zákona o dani z pridanej hodnoty), ktorá za predchádzajúci kalendárny rok, alebo od začiatku sledovaného roka prijala alebo odoslala tovar EÚ v súhrnnej hodnote vyššej ako prah oslobodenia. Práh oslobodenia pre rok 2019 pre prijatie je stanovený vo výške 200 000 Eur a pre odosielanie 400 000 Eur.

Prezentované štatistické údaje o postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR s tovarom sú spracované na základe definitívnych výsledkov zahraničného obchodu SR za rok 2019, ktoré boli publikované Štatistickým úradom SR v podrobnej štruktúre v októbri 2020.

Definitívne výsledky zahraničného obchodu sú následne štruktúrované podľa:

- veľkostnej kategórie podnikov⁵²,
- teritoriálneho hľadiska ZO (v zmysle členských krajín EÚ a 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ z pohľadu zahranično-obchodných aktivít),
- komoditnej štruktúry ZO (na základe tried HS a high-tech tovarov),
- odvetvovej štruktúry ZO,
- regionálneho hľadiska ZO podľa krajov SR (podľa štatistickej územnej jednotky NUTS 3),
- právnej formy vyvážajúcich/dovážajúcich podnikateľských subjektov,
- druhu vlastníctva.

⁴⁹ Údaje o ZO, ktoré sú publikované ŠÚ SR sú zostavované podľa národného konceptu.

⁵⁰ Údaje o veľkostných kategóriách a ekonomickej činnosti podnikateľských subjektov boli použité na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR. Zdrojom údajov o zahraničnom obchode ostatných krajín EÚ je Eurostat.

⁵¹ Finančná správa Slovenskej republiky (2018). Dostupné online na:

<https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

⁵² Údaje o veľkostnej kategórii podnikov, ekonomickej činnosti SK NACE, právnej forme a údaje o vlastníctve podnikateľských subjektov sú spracované na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR.

Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov je spracovaná na základe údajov, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami. Z celkového vývozu tvoril operácie vykonané zahraničnými osobami 19,1 % a z celkového dovozu tvorili 11,5 %.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tomto dokumente je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1.1.2005. **Kategóriu malých a stredných podnikov (MSP)** tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP sú rozlišované **mikropodniky** (0 – 9 zamestnancov), **malé podniky** (10 – 49 zamestnancov) a **stredné podniky** (50 – 249 zamestnancov). **Kategória mikropodnikov zahŕňa aj podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov.** Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedeného odporúčania aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. V dokumente sa uvažuje s počtom zamestnancov, ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP.

Do spracovania sú zahrnuté aj obchodné operácie, ktoré realizovali registrované skupiny pre DPH (registrácia viacerých zdaniteľných osôb ako jedného platiteľa dane pod jedným identifikačným číslom pre DPH). Skupinové registrácie predstavujú vzájomne prepojené subjekty s finančnou, majetkovou a organizačnou previazanosťou. Za všetky prepojené subjekty skupiny podáva hlásenia INTRASTAT-SK jeden zástupca (kumulované hodnoty vývozných a obchodných operácií členov skupiny). Počet zamestnancov registrovanej skupiny predstavuje kumulovaný počet zamestnancov všetkých jej členov. Napríklad, v roku 2015 bolo v štatistike zahraničného obchodu evidovaných 42 skupinových registrácií na strane vývozu s celkovým počtom členov skupín 201. V kategórii veľkých podnikov (250 a viac zamestnancov) bolo evidovaných aj 69 subjektov z kategórie MSP s odhadovaným objemom vývozu 32 mil. Eur, čo predstavuje podiel na celkovom vývoze 0,05 %. Na strane dovozu bolo evidovaných 78 skupinových registrácií s počtom členov skupín 360.

V Postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2019, dovozné operácie pokrývajú aj dovozy neziskovo orientovaných subjektov.

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu, t. j. podľa krajiny pôvodu (pri celkovom dovoze) a krajiny určenia (pri celkovom vývoze). V prípade nešpecifikovaného dovozu (tvoril 8,5 % z celkového dovozu) sa spracovanie uskutočnilo na základe krajiny zaslania. Za krajinu pôvodu sa považuje krajina, v ktorej bol tovar úplne vyrobený alebo získaný, alebo v ktorej tovar podstúpil podstatnú transformáciu. Za krajinu určenia sa považuje krajina, kde má byť tovar používaný, spotrebovaný alebo spracovaný, alebo posledná známa krajina, do ktorej bude tovar dopravený.

Z hľadiska komoditnej štruktúry ZO sú jednotlivé komodity agregované podľa tried HS, ustanoveného na základe Medzinárodného dohovoru o HS opisu a číselného označovania tovaru. **Postavenie MSP v zahraničnom obchode high-tech tovarov** je spracované na základe zoznamu high-tech tovarov podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev.4 (v časti Príloha).

Z hľadiska právnych foriem zahrňujú podnikateľské subjekty v jednotlivých veľkostných kategóriách právnické osoby – podniky, ako aj fyzické osoby – podnikateľov.

V zmysle regionálneho členenia zahraničného obchodu (podľa krajov SR) sa pre identifikáciu príslušnosti podnikateľského subjektu uplatňuje údaj o sídle objektu.

Z hľadiska druhu vlastníctva sa v dokumente popisuje štruktúra zahraničného obchodu podľa nasledovného členenia:

- Zahranické vlastníctvo – majú subjekty založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom.
- Medzinárodné vlastníctvo – majú tie subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou-podnikateľom.
- Súkromné tuzemské vlastníctvo – majú subjekty založené a kontrolované súkromným tuzemským subjektom alebo osobou.
- Družstevné vlastníctvo – majú subjekty, ktoré podnikajú ako právna forma družstvo v zmysle ustanovení § 221, § 222 zákona č. 513/1991 Obchodného zákonníka.

Zdrojom údajov využitým v kapitole 5 *Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ*, je za účelom komparácie postavenia Slovenska s ostatnými členskými krajinami Európskej únie, Eurostat. Údaje o zahraničnom obchode publikované Eurostatom a Štatistickým úradom sú mierne rozdielne. Rozdielnosť vyplýva z metodického prístupu k obchodným operáciám podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. SBA zahŕňa obchodné operácie týchto podnikov do kategórie mikropodnikov.⁵³ Na rozdiel tomu, Eurostat nezapočítava žiadne obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

Zásadná úprava metodiky vykazovania zahraničného obchodu SR

Štatistický úrad pristúpil v roku 2019 k zásadnej úprave metodiky týkajúcej sa vykazovania štatistiky zahraničného obchodu SR. Dôvodom úpravy metodiky boli najmä zmeny v oblasti obchodu s vybranými obchodnými operáciami (ako energie). Pri zostavovaní celkového vývozu a dovozu vo vyššie uvedenej oblasti obchodu s energiami sa aktualizovali postupy pre overovanie zmeny ekonomického vlastníctva. V prípade, že nedošlo k zmene vlastníctva, boli takéto dáta zo štatistiky zahraničného obchodu vylúčené. Zmenilo sa aj referenčné obdobie pre štatistiku obchodu s nečlenskými krajinami. Po novom bude vývoz a dovoz zahrnutý do mesiaca, v ktorom bolo prijaté colné vyhlásenie. Všetky vykonané zmeny sú v súlade s príslušnou európskou legislatívou.⁵⁴

Údaje uvedené v analytickom dokumente *Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2019* sú spracované podľa novej revidovanej metodiky. Z vyššie uvedeného dôvodu zásadnej úpravy metodiky, údaje za roky 2016 a predchádzajúce údaje nie sú možné porovnávať s výsledkami uvedenými v predchádzajúcich analytických výstupoch. Za účelom medziročného porovnania boli štatistiky zahraničného obchodu za rok 2017 upravené Štatistickým úradom podľa novej metodiky. Z tohto dôvodu sú údaje v zmysle medziročného porovnania, uvedené v analytickom dokumente *Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2018*, spracované ŠÚ SR, podľa novej metodiky.

V súvislosti so zavedením novej metodiky sa začali do štatistiky zahraničného obchodu imputovať hodnoty vybraných operácií (imputované údaje v predloženom analytickom dokumente zahŕňajú komodity elektrinu a plyn). V častiach týkajúcich sa celkového vývoja objemu vývozu a dovozu, ako aj v častiach týkajúcich sa teritoriálnej štruktúry vývozu a dovozu sú imputované údaje zahrnuté v súhrnných tabuľkách. Revízia celkového objemu vývozu (vrátane zahraničných osôb) bola v roku 2018 na úrovni 0,8 % a dovozu na úrovni 0,6 %. V roku 2017 bola revízia vývozu na úrovni 1,2 % a dovozu na úrovni 1,3 %.

⁵³ Slovak Business Agency na základe dát ŠÚ SR v zmysle konzistentného metodického prístupu zahŕňa obchodné operácie týchto podnikov do kategórie mikropodnikov.

⁵⁴ Detailné informácie o revízií sú dostupné na stránke ŠÚ SR.

Zoznam použitej literatúry

Finančná správa Slovenskej republiky. 2018. Dostupné online: <https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

Frank K., Morvay K. 2020. Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2019. Bratislava 2020. Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied. ISBN: 978-80-7144-311-7.

NBS. 2020. Strednodobá predikcia 4. štvrťrok 2020. ISBN: 1338-1466(elektronická verzia). Dostupné online: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P4Q-2020.pdf.

NBS. 2019. Strednodobá predikcia 3. štvrťrok 2019. ISSN: 1338-1466 (elektronická verzia). Dostupné online: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2019/protected/P3Q-2019.pdf.

NBS. 2019. Strednodobá predikcia 4. štvrťrok 2019. ISSN: 1338-1466 (elektronická verzia). Dostupné online: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2019/protected/P4Q-2019.pdf.

NBS. 2020. Strednodobá predikcia 1. štvrťrok 2020. ISSN: 1338-1466 (elektronická verzia). Dostupné online: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P1Q-2020.pdf.

NBS. 2020. Strednodobá predikcia 2. štvrťrok 2020. ISBN: 1338-1466 (elektronická verzia). Dostupné online: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P2Q-2020.pdf.

SBA. 2019. Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2019. Dostupné online: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/07/MSP_v_cislach_2019.pdf

SBA. 2019. Metodický dokument o využívaných kvantitatívnych ukazovateľoch MSP. Dostupné online: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2019/08/Methodick%C3%BD_dokument_o_vyu%C5%BE%C3%ADvan%C3%BDch_kvantitat%C3%ADvnych_ukazovate%C4%BEOch_MSP.pdf

SBA. 2020. Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2019. Dostupné online: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Sprava-o-stave-MSPvSR_2019.pdf.

SOPK. 2020. Základné makroekonomické rámce vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2020. Vydavateľstvo: Slovenská obchodná a priemyselná komora. Bratislava. 2020. ISBN: 978-80-89105-78-6.

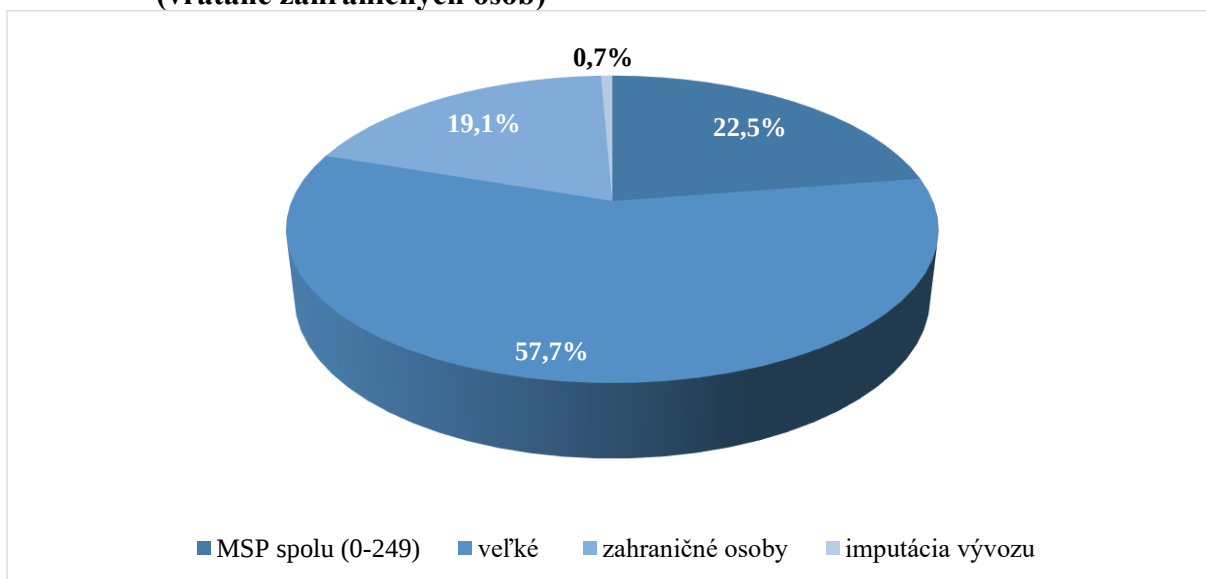
ŠÚ SR. 2020. Podrobné údaje zahraničného obchodu v apríli a za štyri mesiace roku 2020.

ŠÚ SR. Október 2020. Zahraničný obchod Slovenskej republiky (definitívne údaje za rok 2019).

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

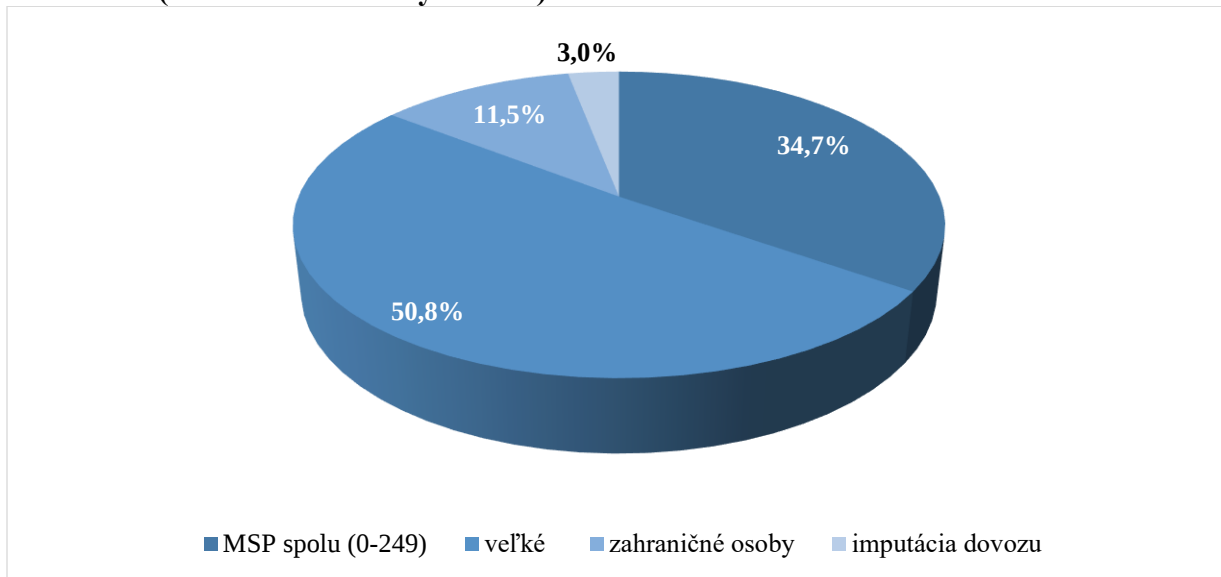
Prílohy

Príloha 1: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v r. 2019 (vrátane zahraničných osôb)

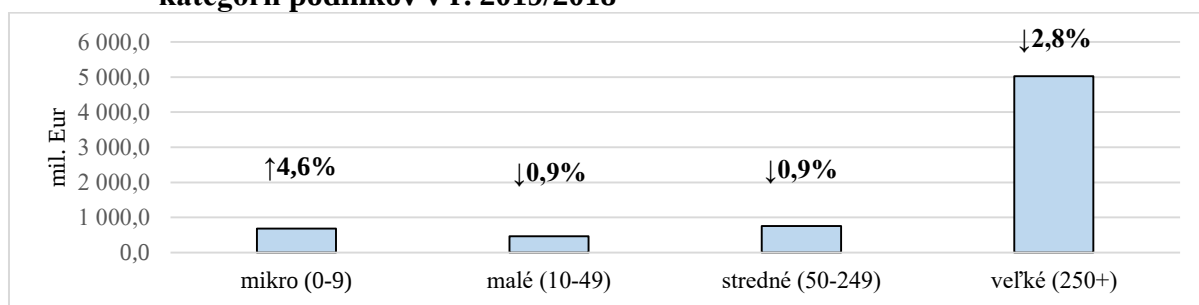

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 2: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom dovoze v r. 2019 (vrátane zahraničných osôb)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 3: Medziročný vývoj objemu vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2019/2018

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Príloha 4: Zoznam High-tech produktov podľa SITC Rev. 4

Group	Code	Title
Aerospace	(714-714.89-714.99)+	Aeroplane motors, excluding 714.89 and 714.99
	792.1+	Helicopters
	792.2+792.3+792.4+	Aeroplanes and other aircraft, mechanically-propelled (other than helicopters)
	792.5+	Spacecraft (including satellites) and spacecraft launch vehicles
	792.91+	Propellers and rotors and parts thereof
	792.93+	Undercarriages and parts thereof
	874.11	Direction finding compasses; other navigational instruments and appliances
Computersoffice machines	751.94+	Multifunction office machines, capable of connecting to a computer or a network
	751.95+	Other office machines, capable of connecting to computer or a network
	752+	Computers
	759.97	Parts and accessories of group 752
Electronics-telecommunications	763.31+	Sound recording or reproducing apparatus operated by coins, bank cards, etc.
	763.8+	Video apparatus
	(764-764.93-764.99)+	Telecommunications equipment, excluding 764.93 and 764.99
	772.2+	Printed circuits
	772.61+	Electrical boards and consoles <1000V
	773.18+	Optical fibre cables
	776.25+	Microwave tubes
	776.27+	Other valves and tubes
	776.3	Semiconductor devices
	776.4+	Electronic integrated circuits
	776.8+	Piezoelectric crystals
	898.44+	Optical media
	898.46	Semiconductor media
Pharmacy	541.3+	Antibiotics
	541.5+	Hormones and their derivatives
	541.6+	Glycosides, glands, antisera, vaccines
	542.1+	Medicaments containing antibiotics or derivatives thereof
	542.2	Medicaments containing hormones or other products of subgroup 541.5

Group	Code	Title
Scientific instruments	774+	Electrodiagnostic apparatus for medicine or surgery and radiological apparatus
	871+	Optical instruments and apparatus
	872.11+	Dental drill engines
	(874-874.11-874.2)+	Measuring instruments and apparatus, excluding 874.11, 874.2
	881.11+	Photographic cameras
	881.21+	Cinematographic cameras
	884.11+	Contact lenses
	884.19+	Optical fibres other than those of heading 773.1
	(899.6-899.65-899.69)	Orthopaedic appliances, excluding 899.65, 899.69
Electrical machinery	(778.6-778.61-778.696-778.69)+	Electrical capacitors, fixed, variable or adjustable, excluding 778.61, 778.66, 778.69
	778.7+	Electrical machines, having individual functions
	778.84	Electric sound or visual signalling apparatus
Chemistry	522.22+	Selenium, tellurium, phosphorus, arsenic and boron
	522.23+	Silicon
	522.29+	Calcium, strontium and barium
	522.69+	Other inorganic bases
	525+	Radioactive materials
	531+	Synthetic organic colouring matter and colour lakes
	574.33+	Polyethylene terephthalate
	591	Insecticides, disinfectants
Non-electrical machinery	714.89+	Other gas turbines
	714.99+	Part of gas turbines
	718.7+	Nuclear reactors and parts thereof, fuel elements, etc.
	728.47+	Machinery and apparatus for isotopic separation
	731.1+	Machine-tools working by laser or other light or photon beam, etc.
	731.31+	Horizontal lathes, numerically controlled
	731.35+	Other lathes, numerically controlled
	731.42+	Other drilling machines, numerically controlled
	731.44+	Other boring-milling machines, numerically controlled
	731.51+	Milling machines, knee-type, numerically controlled
	731.53+	Other milling machines, numerically controlled
	731.61+	Flat-surface grinding machines, numerically controlled
	731.63+	Other grinding machines, numerically controlled
	731.65+	Sharpening machines, numerically controlled
	733.12+	Bending, folding, straightening or flattening machines, numerically controlled
	733.14+	Shearing machines, numerically controlled
	733.16+	Punching machines, numerically controlled
	735.9+	Parts and accessories of 731 and 733
	737.33+	Machines and apparatus for resistance welding of metal, fully or partly automatic
	737.35	Machines and apparatus for arc welding of metal, fully or partly automatic
Armament	891	Arms and ammunition

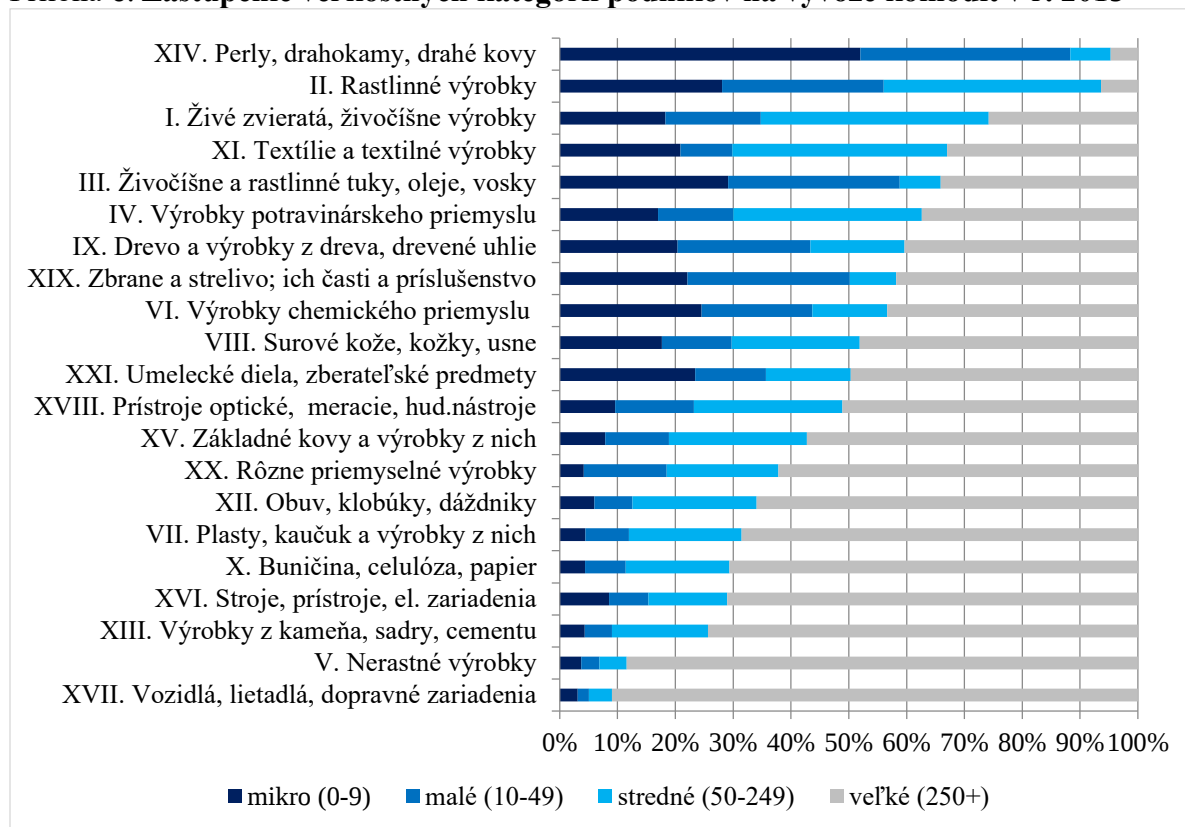
Zdroj: SBA, spracované podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4

Príloha 5: Triedy Harmonizovaného systému

Triedy Harmonizovaného systému	
I.	Živé zvieratá, živočíšne výrobky
II.	Rastlinné výrobky
III.	Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky
IV.	Výrobky potravinárskeho priemyslu; nápoje; tabak
V.	Nerastné výrobky
VI.	Výrobky chemického priemyslu a príbuzných priem. odvetví
VII.	Plasty, kaučuk a výrobky z nich
VIII.	Surové kože, kožky, usne, kožušiny a výrobky z nich; cestovné potreby
IX.	Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie, korok a výrobky zo slamy
X.	Buničina, celulóza; zberový papier; papier, lepenka a výrobky z nich
XI.	Textílie a textilné výrobky
XII.	Obuv, klobúky, dáždnyky, slnečníky, biče; upravené perá; umelé kvetiny
XIII.	Výrobky z kameňa, sadry, cementu, azbestu, slúdy; keramika a sklo
XIV.	Perly, drahokamy, drahé kovy; umelá bižutéria; mince
XV.	Základné kovy a výrobky zo základných kovov
XVI.	Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprodu. obrazu a zvuku
XVII.	Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia
XVIII.	Prístroje optické, fotograf.; meracie lekárske; hodiny a hodinky; hud. nástroje
XIX.	Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo
XX.	Rôzne priemyselné výrobky
XXI.	Umelecké diela, zberateľské predmety a starožitnosti
(N)	nešpecifikované

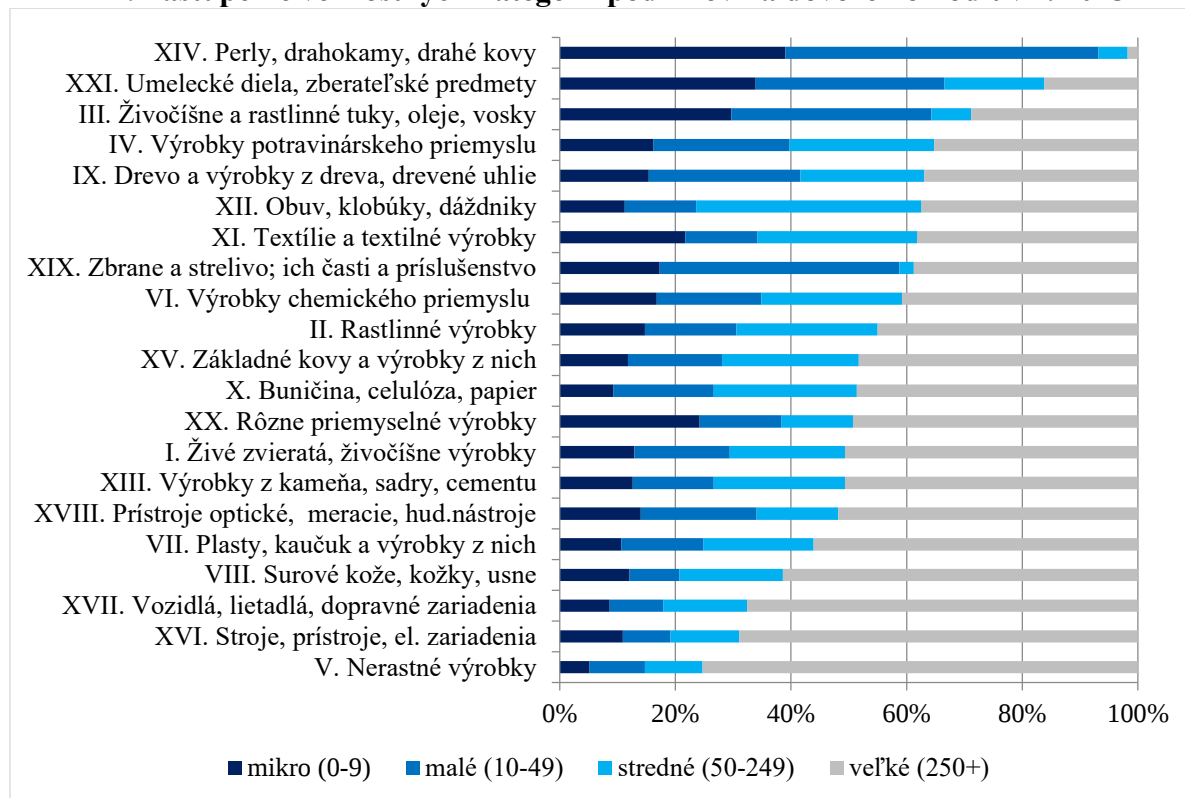
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze komodít v r. 2019

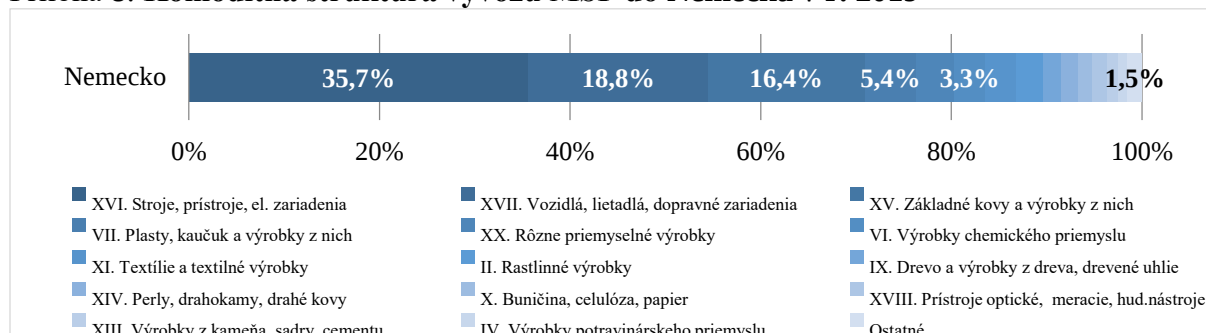
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov štatistického úradu SR

Príloha 7: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze komodít v r. 2019

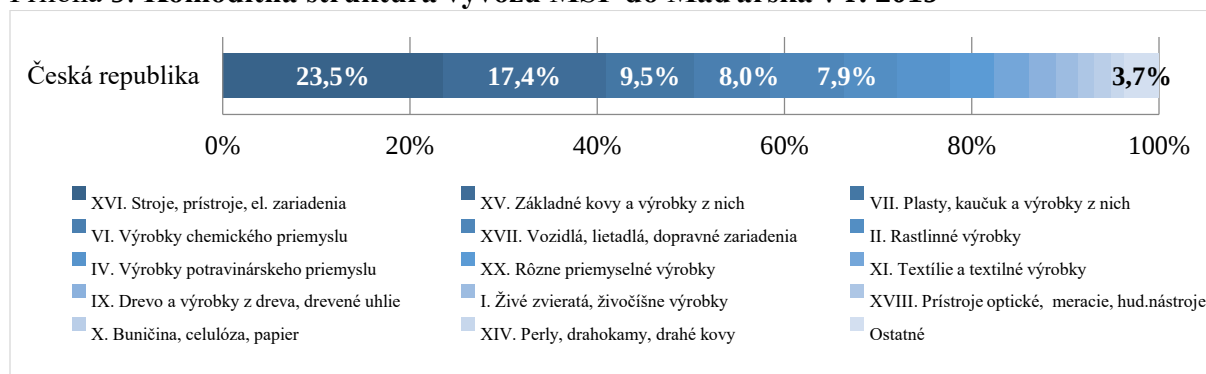
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Príloha 8: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Nemecka v r. 2019

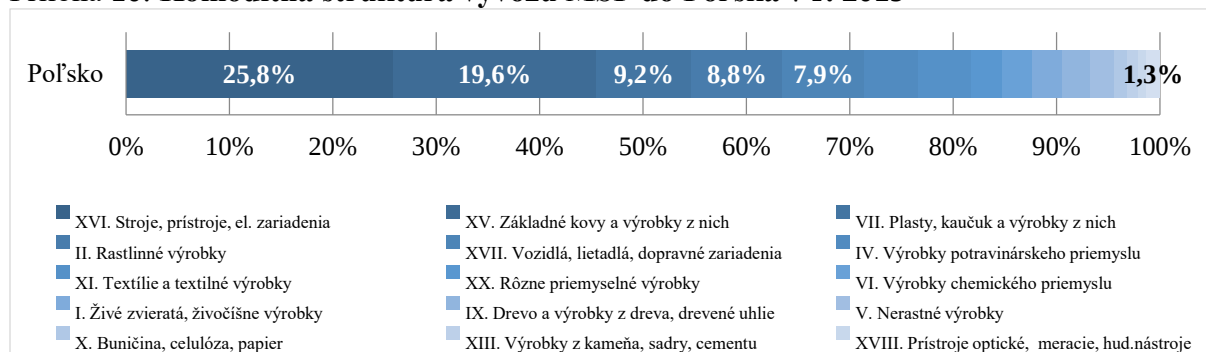
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 9: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Maďarska v r. 2019

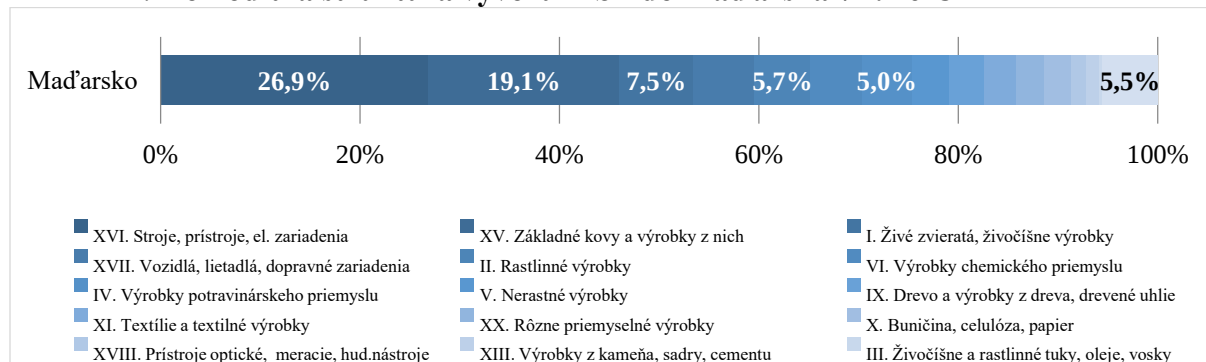
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 10: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Poľska v r. 2019

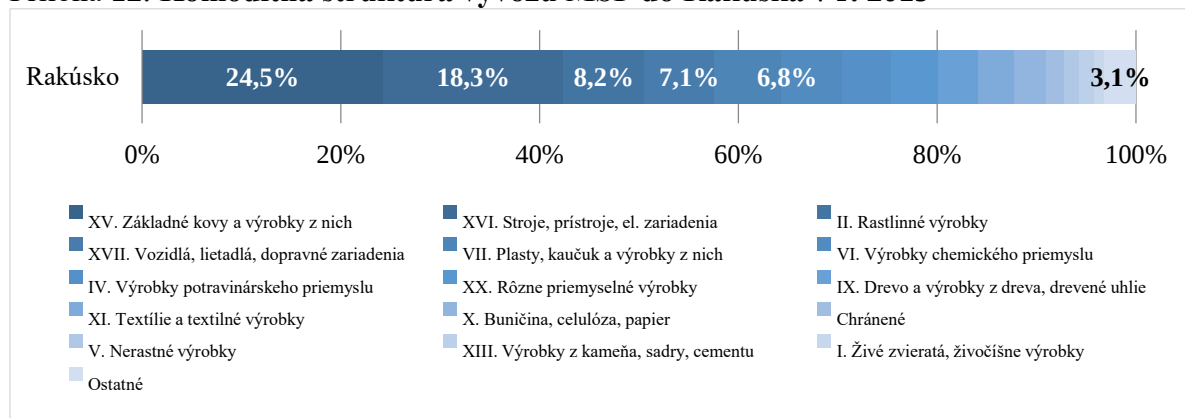
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 11: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Maďarska v r. 2019

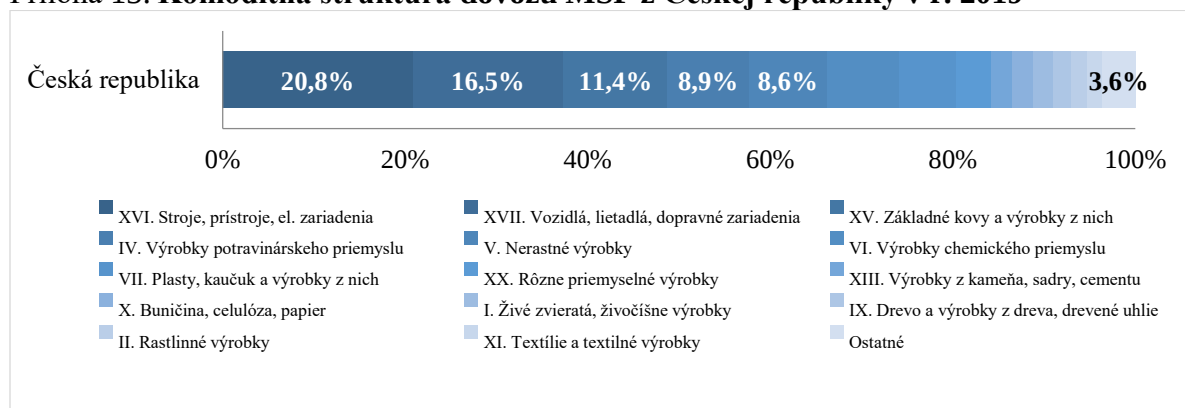
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 12: Komoditná štruktúra vývozu MSP do Rakúska v r. 2019

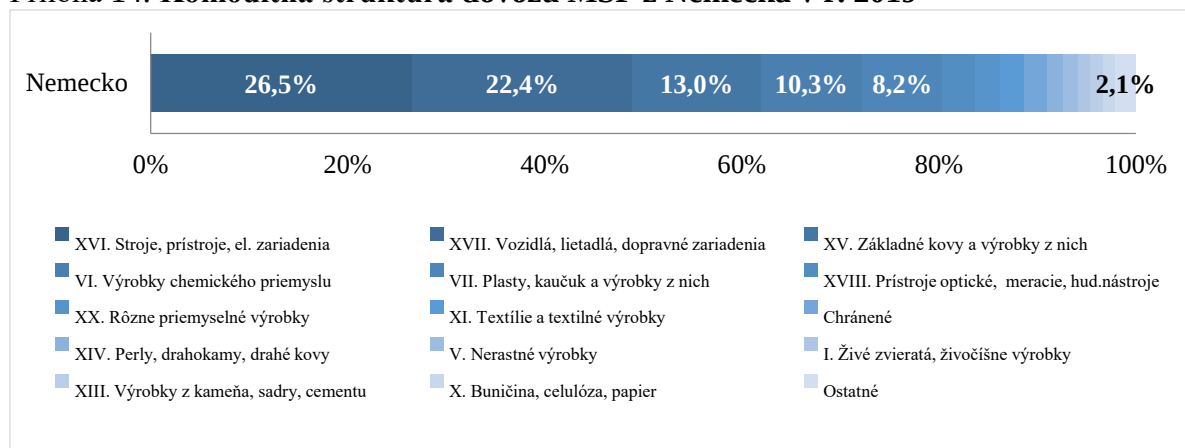
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 13: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Českej republiky v r. 2019

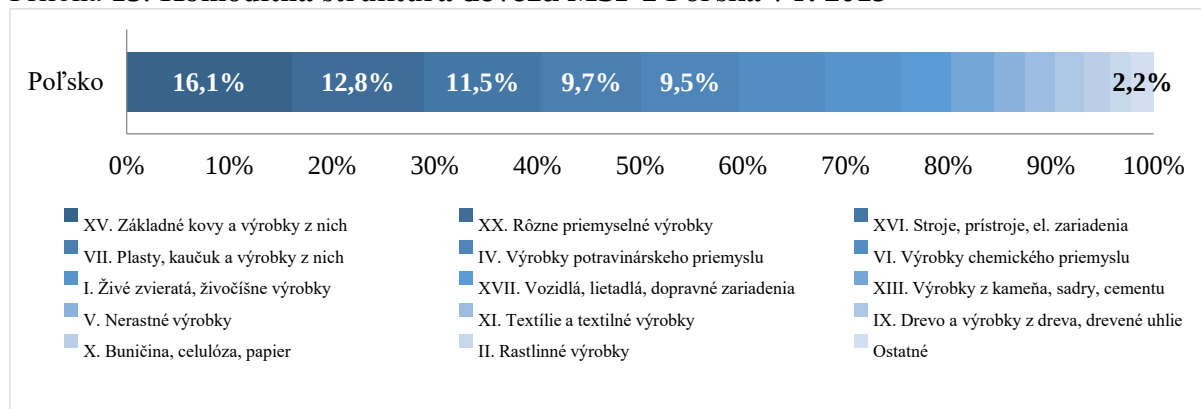
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 14: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Nemecka v r. 2019

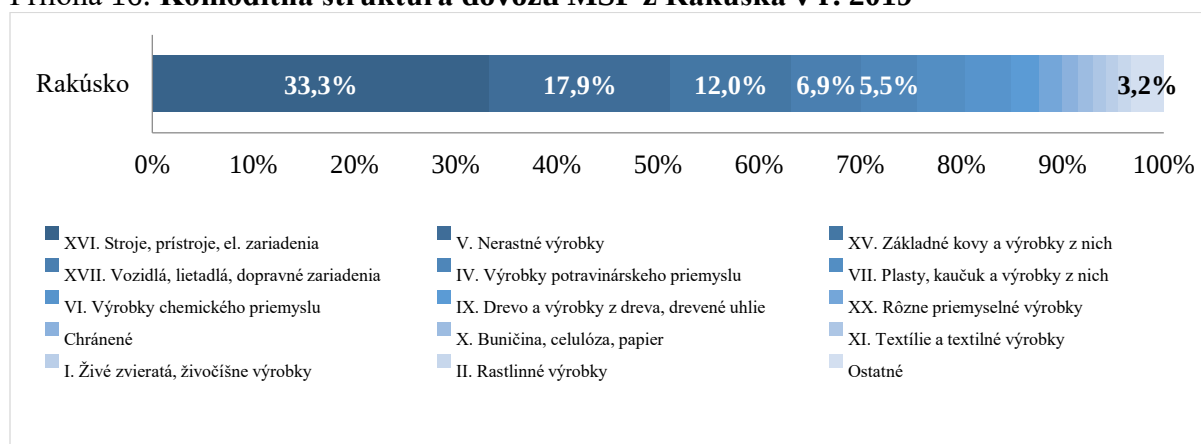
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 15: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Poľska v r. 2019

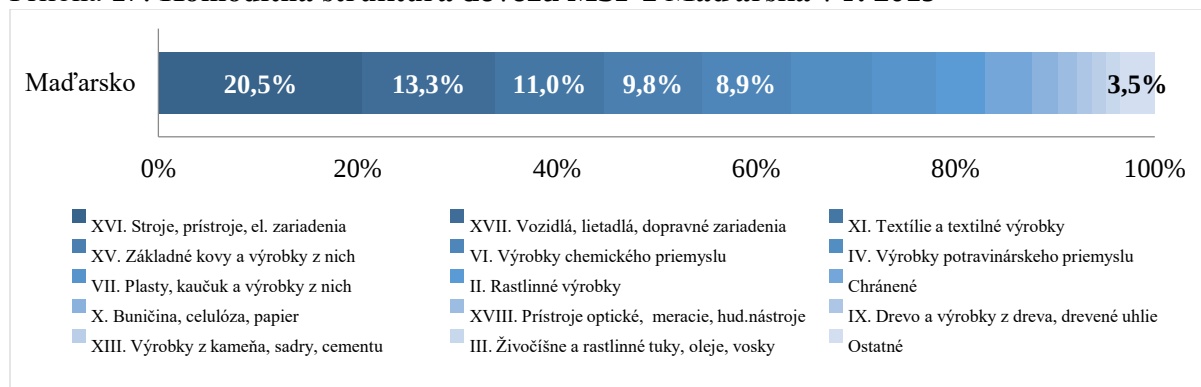
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 16: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Rakúska v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 17: Komoditná štruktúra dovozu MSP z Maďarska v r. 2019

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Príloha 18: Prehľad vývozu MSP v rámci jednotlivých krajín v roku 2019

Krajina	Objem vývozu MSP v mil. Eur	Podiel na celkovom objeme vývozu MSP	Zmena 2019/2018 v %
Nemecko	3 482,1	19,2%	0,8%
Česko	3 444,7	19,0%	-4,9%
Maďarsko	2 006,8	11,1%	6,6%
Poľsko	1 493,9	8,3%	-0,7%
Rakúsko	1 181,6	6,5%	-0,7%
Francúzsko	827,2	4,6%	12,3%
Taliansko	727,6	4,0%	-18,3%
Spojené kráľovstvo	612,0	3,4%	10,6%
Holandsko	495,8	2,7%	-3,2%
Rumunsko	433,8	2,4%	3,8%
Belgicko	316,5	1,7%	2,5%
Grécko	250,7	1,4%	45,1%
Španielsko	250,5	1,4%	-0,2%
Švajčiarsko	223,1	1,2%	-0,2%
Slovinsko	181,2	1,0%	6,1%
Rusko	161,6	0,9%	-6,1%
Ukrajina	145,7	0,8%	-18,9%
Dánsko	138,3	0,8%	-0,1%
Spojené štáty	136,5	0,8%	-9,0%
Švédsko	129,9	0,7%	1,4%
Bulharsko	118,2	0,7%	5,2%
Austrália	101,6	0,6%	407,5%
Srbsko	99,9	0,6%	6,3%
Chorvátsko	98,7	0,5%	11,5%
Čína	82,8	0,5%	-3,7%
Turecko	75,2	0,4%	10,3%
Litva	49,9	0,3%	12,1%
Spojené Arabské Emiráty	49,0	0,3%	33,7%
Lotyšsko	43,0	0,2%	-3,4%
Fínsko	32,2	0,2%	9,3%
Cyprus	30,9	0,2%	-9,9%
Nórsko	30,7	0,2%	-5,8%
Mexiko	29,7	0,2%	19,8%
Maroko	26,8	0,1%	N/A
Estónsko	25,9	0,1%	9,9%
Írsko	23,8	0,1%	-3,4%
Portugalsko	23,4	0,1%	-0,4%
Bosna a Hercegovina	23,1	0,1%	-6,2%
Japonsko	16,5	0,1%	-25,1%
Južná Kórea	15,2	0,1%	N/A
Južná Afrika	14,1	0,1%	-13,8%
Egypt	13,3	0,1%	-8,9%
Izrael	13,2	0,1%	-48,6%
Kanada	10,3	0,1%	-33,5%
Luxembursko	7,2	0,04%	12,9%
Malta	3,6	0,02%	3,5%
Kuvajt	1,4	0,01%	-50,1%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Príloha 19: Prehľad dovozu MSP v rámci jednotlivých krajín v roku 2019

Krajina	Objem dovozu MSP v mil. Eur	Podiel na celkovom objeme dovozu MSP	Zmena 2019/2018 v %
Česko	4 938,4	18,0%	2,0%
Nemecko	4 094,2	14,9%	-3,1%
Poľsko	2 140,9	7,8%	3,9%
Čína	1 944,3	7,1%	0,1%
Rakúsko	1 847,8	6,7%	-4,8%
Maďarsko	1 525,6	5,5%	9,5%
Taliansko	1 405,0	5,1%	0,9%
Francúzsko	970,0	3,5%	-1,9%
Rumunsko	624,3	2,3%	-2,2%
Spojené kráľovstvo	622,7	2,3%	19,8%
Holandsko	574,0	2,1%	-7,4%
Južná Kórea	564,8	2,1%	-1,8%
Španielsko	498,9	1,8%	7,0%
Turecko	416,6	1,5%	0,6%
Spojené štáty	406,3	1,5%	0,0%
Belgicko	376,7	1,4%	3,4%
Japonsko	350,7	1,3%	0,6%
Vietnam	321,6	1,2%	-0,1%
Švajčiarsko	298,2	1,1%	0,3%
Srbsko	296,0	1,1%	-0,3%
Ukrajina	208,0	0,8%	-0,2%
Slovinsko	194,3	0,7%	-3,7%
Rusko	181,6	0,7%	-0,3%
Švédsko	175,6	0,6%	-17,1%
Dánsko	139,0	0,5%	-8,4%
Tajvan	132,5	0,5%	-0,4%
Bulharsko	132,0	0,5%	41,1%
Bangladéš	112,1	0,4%	1,1%
India	96,4	0,4%	0,1%
Thajsko	89,4	0,3%	0,0%
Portugalsko	88,3	0,3%	-32,8%
Írsko	81,9	0,3%	-0,2%
Fínsko	80,2	0,3%	-2,3%
Grécko	76,7	0,3%	13,3%
Mexiko	75,4	0,3%	-0,1%
Mjanmarsko	68,1	0,2%	N/A
Litva	63,4	0,2%	25,5%
Bielorusko	50,4	0,2%	N/A
Chorvátsko	49,7	0,2%	-0,4%
Indonézia	43,7	0,2%	0,0%
Luxembursko	38,0	0,1%	81,8%
Lotyšsko	32,7	0,1%	-2,6%
Kanada	30,9	0,1%	0,0%
Estónsko	16,7	0,1%	-43,6%
Cyprus	14,3	0,1%	-21,7%
Egypt	7,7	0,03%	N/A
Malta	4,9	0,02%	-17,9%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR